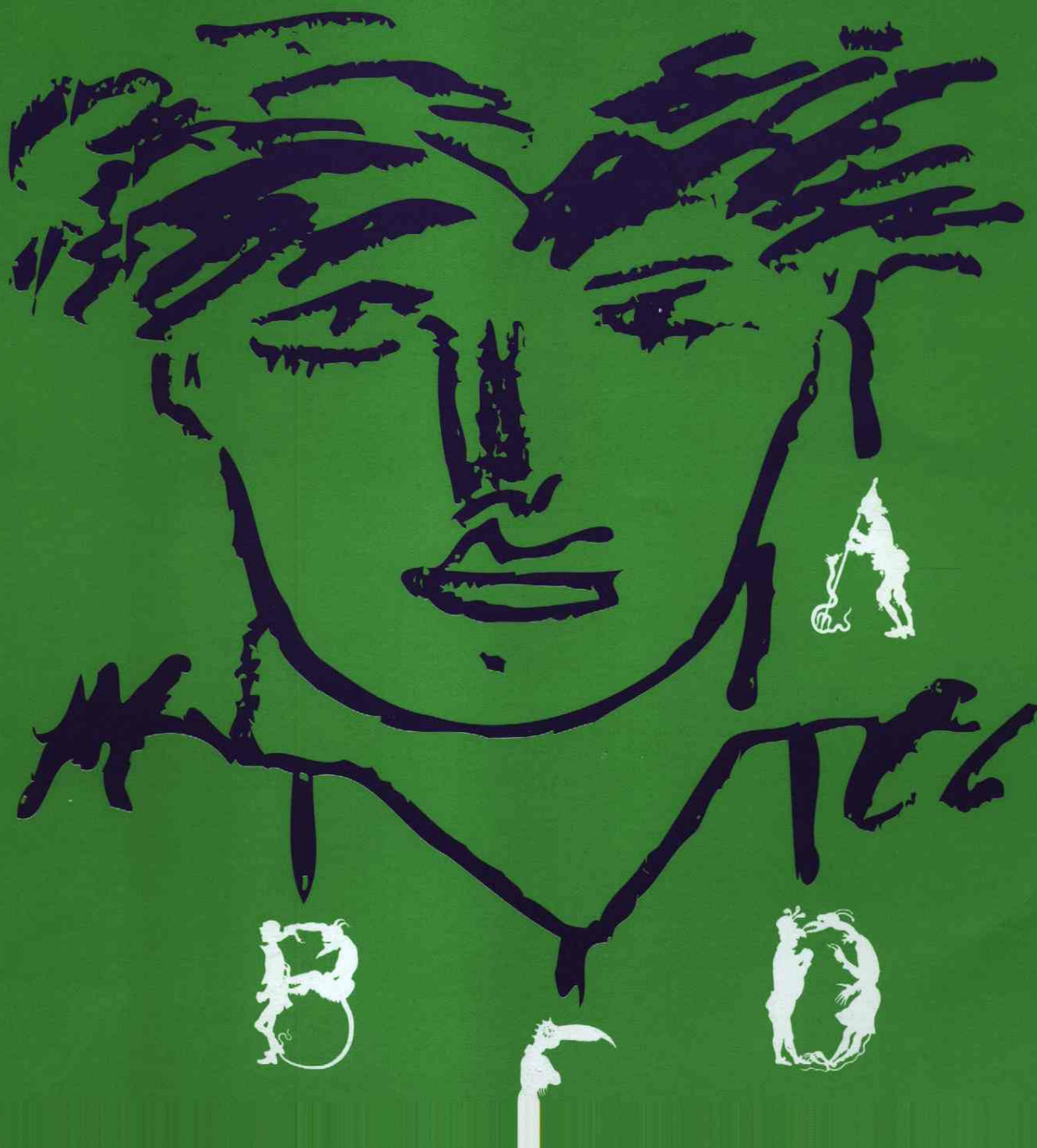

Petit diccionari crític-etimològic del sector associatiu del voluntariat de Barcelona

300 entrades de l'A a la Z per acostar-se a la realitat del sector associatiu

Patrici Hernández

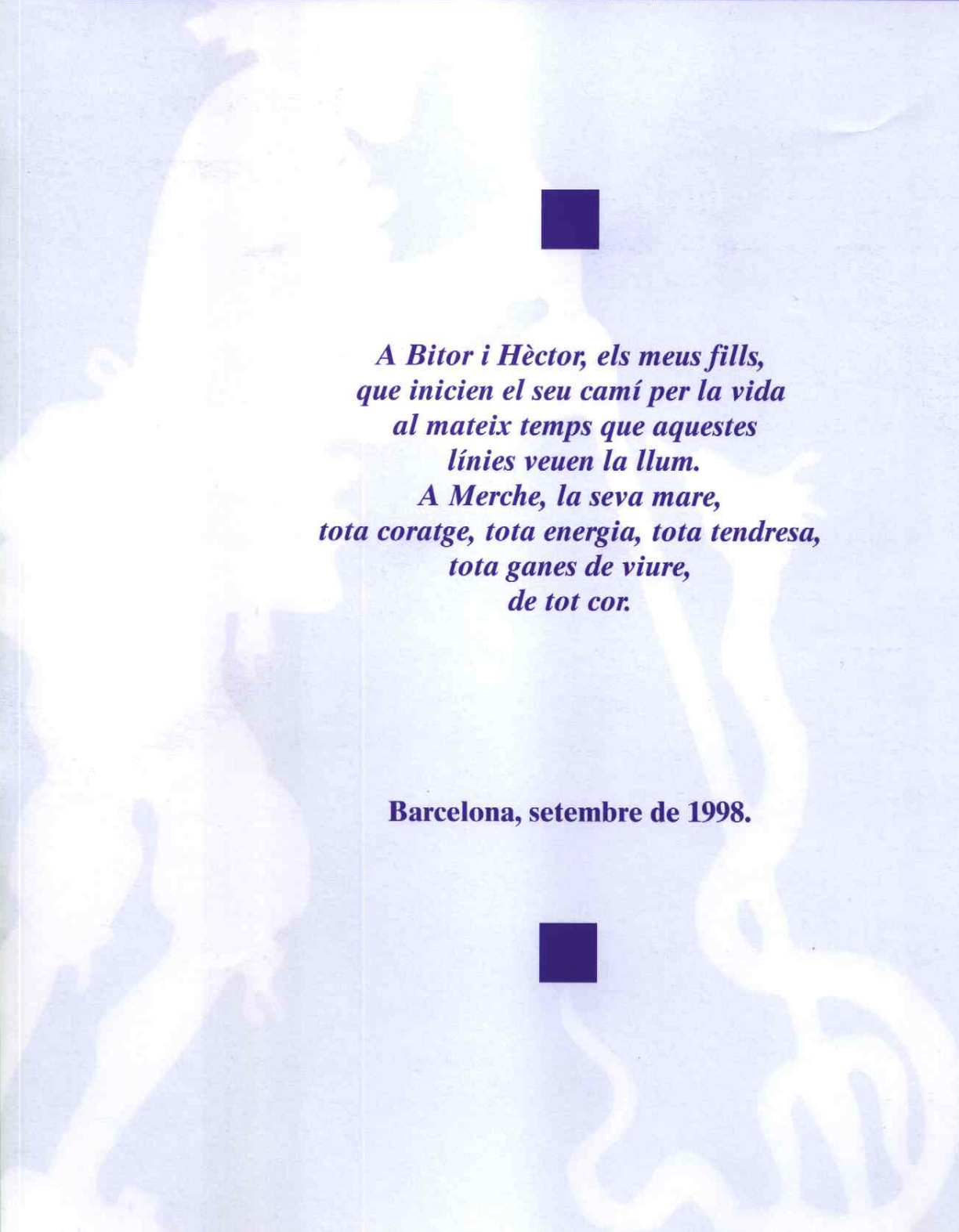

**Petit diccionari crític-etimològic del sector associatiu
del voluntariat de Barcelona**

300 entrades de l'A a la Z per acostar-se
a la realitat del sector associatiu

Patrici Hernández

*A Bitor i Hèctor, els meus fills,
que inicien el seu camí per la vida
al mateix temps que aquestes
línies veuen la llum.*

*A Merche, la seva mare,
tota coratge, tota energia, tota tendresa,
tota ganes de viure,
de tot cor.*

Barcelona, setembre de 1998.

Índex

0. Presentació	5
1. Introducció	9
2. Lèxic associatiu de la A a la Z	11

A 11

Acció comunitària
Activisme
Activitat
Activitats promocionals
Adhesió
Administració
Agència de comunicació
Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona
Agrupació
Ajuda mútua
Alliberat
Àmbit d'intervenció
Anàlisi
Anàlisi de necessitats
Animació sociocultural
Assalariat
Assemblea
Assessor
Assessorament
Associació
Associació de 2n nivell
Associació de 3er nivell
Associacionisme
Associar
Auditoria
Autodiagnòstic
Autofinançament
Autogestió
Avaluació

B 16

Barri
Base de dades
Beneficència
Beneficiari/ària
Benestar social
Burocràcia
Butlletí

C 17

Calendari
Campanya
Canvi
Captació
Captació de fons
Carta del Voluntariat
Cartellera
Catàleg
Cessió
Ciudadà/na
Ciutadania europea
Cívica
Clan
Codi ètic
Cogestió
Cohesió social
Col·laboració
Col·laborador/a
Col·lectiu
Col·lectivitat
Col·loqui

Comissió Permanent
Comité
Compromís
Comunicació
Comunicador
Comunicat de premsa
Comunitat
Confederació
Conferència
Confiança
Consell Assessor
Consell associatiu
Consell Català d'Associacions
Consell de participació
Consell Municipal d'Associacions de Barcelona
Consens
Consultoria
Control de despeses
Control de gestió
Conveni
Cooperació
Cooperació internacional
Cooperant
Cooperativa
Coordinació
Coordinadora
Coproducció
Cosmopolita
Costum
Creativitat
Cultura
Charity

D 25

Debat
Decisió
Declaració d'utilitat pública
Democràcia ciutadana
Descentralització
Desenvolupament
Deure
Dia Intenacional del Voluntariat
Diagnòstic
Difusió
Dinàmica
Dinàmica grupal
Dinamització
Direcció
Directiu/va
Dissociar
Districte
Diversitat
Donant
Dossiers: Barcelona
Associacions
Dret/s

E 28

Economia social
Educació
Eficàcia
Eficiència
Empresa
Entitat
Equip
Equipament
ESAL
Esponsorització
Esport
Estat del benestar
Estatuts
Estratègia
Ètica
Excel·lència
Expedient
Exposició

F 31

Federació
Fidelització
Filantropia
Finançament
Formació
Funció
Fundació
Fundraising

G 33

GAM
Generositat
Gerent/a
Gestió
Governabilitat
Grup
Grup de pressió
Grup de Voluntariat

H 34

Hotel d'entitats
Humanitat

I 35

IAE
IBI
Idea
Identificar
Identitat
Ideologia
Igualtat
Imaginació
Impost de Societats
INCAVOL
Incentius fiscals
Indicador
Informació
Infraestructura
Innovació
Instal·lació
Institució
Integració

Interès general
Intermediació
Internet
Intervenció
Investigació

J 39

Junta Directiva

L 39

L'Associació
Ley del Voluntariado
Lideratge
Lobby
Llei 30/94
Llei d'Associacions de Catalunya
Leure
Llibre d'actes

M 41

Macroassociació
Mailing
Management
Marginal
Màrqueting
Mecenatge
Medi ambient
Memòria
Mercat
Merchandising
Mètode
Metodologia
Microassociació
Militància
Minoria
Missatge
Missió
Mitjans de comunicació
Moral
Mostra
Motivació
Moviment social
Moviment veinal

N 44
Necessitat
Negociació
NIP
Norma

O 45
Objectiu
Objector
Observatori
Oci
Oferta
ONG
ONL
Òrgan de comunicació
Organigrama
Organització
Òrgans de govern
Òrgans de participació

P 47
Partenariat
Participació
Patrocini
Patronat
Perfil
Pla
Planificació estratègica
Plataforma
Política social
PPVE
President/a
Pressupost
Prestació de serveis
Prevenió
Procès
Producció de serveis
Professional
Programa
Programació

Proïsmes
Projecte
Promoció
PSS
Públic objectiu
Públic potencial
PYMAS

Q 51
Qualitat
Qualitat de vida
Quota

R 52
Radiografia
Reconversió
Recursos humans
Registre d'associacions
Reinvençió
Reivindicació
Relació
Relacional
Responsabilitat
Reunió
Revista
Risc
Rotació

S 54
Salut
Secretari/ària
Secta
Sector privat
Sector públic
Seguiment
Seminari
Sensibilització
Serveis associatius
Soci/òcia
Societat

Societat civil
Solidaritat
Subvenció
Suport social

T 56
Tasca
Taula rodona
Teixit social
Temps lliure
Tercer sector
Territori
Tolerància
Torre Jussana
Tradició
Transparència
Treball comunitari
Tresorer/a
Tribu

U 58
Urbà
Usuari/ària
Útils Pràctics

V 59
Valor/s
Vinculació
Visibilitat del sector
Vocal
Vocalia
Voluntari/ària
Voluntariat
Voluntaris olímpics
Voluntarisme

X 61
Xarxa

0. Presentació.

Sorprenent. Des del 1992, any que vaig escriure *La ciudad de las Asociaciones* durant els dies de glòria dels Jocs Olímpics, em dedico professionalment -com a treballador públic- al sector associatiu de Barcelona. El 92 era impensable aquest diccionari crític/etimològic del sector associatiu del voluntariat: moltes paraules no estaven encara dins el vocabulari del sector. Després, el 1995, vaig inventar, amb un equip de treballadors i treballadores municipals -i la col·laboració directa de moltes associacions de la ciutat- Torre Jussana, l'Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona. El Patrici estava a l'equip.

Com a directiu d'equips sempre he optat pel lideratge. Mai he usat la barroeria del manar. Així, a Torre Jussana, una vegada programat el que farem durant l'any, l'única directriu és aquesta: sorprén-me. Confio en l'equip i espero d'ell solucions, no bones: òptimes. El diccionari del Patrici m'ha sorprès. Em sembla òptim. M'encanta com li ha donat forma des del moment actual del sector associatiu de Barcelona.

A l'inici de la Bíblia, Adam dona nom a les coses. I el nom fa la cosa o la cosa és el seu nom. El diccionari, en els nous temps de l'associacionisme de la ciutat, dona nom a les coses que fan les associacions, mostrant, així, la riquesa de conceptes i tècniques amb les que el sector treballa. I marca, amb els noms, una manera de treballar nova, empenedora, que ja és patrimoni d'un associacionisme que la ciutat valora.

El 1992 va iniciar-se, com a data simbòlica, la reconversió del sector associatiu de Barcelona. Ara, el 1998, podem veure alguns resultats. En la vida quotidiana de la ciutat. En l'organització de cada associació. I en el paraigües de paraules que usen, com a eines, per la seva feina: la feina magnífica -i sovint difícil- de construir una Barcelona i un món millors.

Toni Puig
*Director de l'Agència Municipal
de Serveis per a les Associacions de Barcelona.*

1. Introducció.

El sector associatiu del voluntariat de Barcelona, i el del conjunt de ciutats d'aquest plural país, ha experimentat en aquesta dècada dels 90 una sèrie de transformacions espectaculars. De fet, era el sector de la realitat social que encara tenia pendent aquesta assignatura. I s'hi ha posat mans a l'obra de forma decidida. A voltes amb més il·lusió i energies que encert, en un camí amb força dificultats i entrebancs, però de forma imparabile i inexorable. Cal no quedar enrere, i que els protagonistes d'aquests canvis prenguin la iniciativa a les seves mans.

Tota proposta i aportació per a la millora continuada del sector, doncs, suposa un petit pas en aquell sentit. Un dels instruments i elements en els quals es poden trobar més mancances, tot i l'important canvi experimentat darrerament, és en el de les publicacions, estudis i anàlisi del sector en el seu conjunt. Manquen, com d'altres disciplines o àmbits ja disposen, apropaments, investigacions, dades objectives i fiables, reflexió, en fi, coneixement "científic" i contrastat del sector associatiu.

De les moltes possibilitats d'acostar-se a la realitat del sector, la que a continuació trobareu neix amb la voluntat d'aportar un petit gra de sorra en la línia d'aquell moviment de canvi i transformació. Reunir, en un lèxic, les paraules clau del sector, és un exercici, que pot suposar un acostament diferent, però que ofereix alguns elements interessants a tenir en compte. Per tal d'endinsar-se en la lectura i utilització pràctica d'aquest *diccionari* del sector associatiu, es faran algunes consideracions prèvies respecte al què és, al què no és, a com està estructurat, i a les mínimes pautes d'ús.

Com el seu títol indica, el següent dossier és un *petit diccionari*, perquè ha cercat la concreció dels termes clau, sense pretendre ni exhaustivitat, ni omnicomprensió. D'aquesta forma, 300

entrades són suficients per donar una visió prou àmplia i global del sector a aquells que s'hi vulguin acostar. És, a més, *crític*, en el sentit que defuig qualsevol definició amb pretensió de sentar càtedra. Molts podeu no estar d'acord amb definicions o opinions que es donen. Tampoc s'ha volgut pintar un quadre fictici del sector, sinó presentar-lo amb les seves pol·lèmiques i contradiccions. Els lectors diran fins a quin punt s'ha reeixit. També és *etimològic*, perquè presenta, allà on ha estat possible i sigui il·lustratiu, l'origen i procedència de les paraules. Finalment, és del *sector associatiu del voluntariat de Barcelona*, tot i que sigui usable en d'altres contextos: se centra especialment en la realitat de la nostra ciutat.

D'altra banda, i per caracterització negativa, apuntarem el que aquest lèxic no és. D'entrada, no és una enciclopèdia de l'associacionisme a casa nostra: el seu propòsit és força més modest. Tampoc pretén adoctrinar, ni teoritzar, sinó simplement oferir una visió global, desenfadada, però amb certa rigurositat del tema. I, finalment, no té vocació d'aportació tancada i finalitzada. Vol ser dinàmica i oberta, en el sentit que les 300 entrades recollides són modificables i ampliables, i que d'altres que no han après, no implica que es puguin afegir o que tinguin menys importància. En aquest sentit, tothom que vulgui esmenar, proposar, ampliar, criticar, està convidat des d'aquest moment a fer-ho. Escriviu-hi!

El lèxic, que a continuació llegireu, presenta l'estructura pròpia d'un diccionari a l'ús, amb les entrades ordenades alfabèticament. Cada entrada, si així s'escau, inclou el seu origen etimològic, una definició estàndar segons els diccionaris i enciclopèdies d'ús corrent, una descripció-reflexió crítica sobre el terme, i, finalment, la vinculació interna amb altres entrades del lèxic.

A més presenta diverses possibilitats de lectura, a la manera *Rayuela*, com són la seva lectura continuada de l'A a la Z, o entrant per la lletra que es vulgui, o reseguint les vinculacions internes, com *filis d'Ariadna*. A gust del consumidor/a!

Finalment, s'hi pot trobar una molt succinta bibliografia per tal de completar lectures, i com

indicació de les fonts utilitzades en l'ús i confecció d'aquest diccionari.

Encara que la utilitat pràctica al dia a dia associatiu pugui resultar nul·la, espero que el *divertimento* o entreteniment estiguin garantits, en la mateixa mesura que el seu procés d'elaboració me l'ha proporcionat.

2. Lèxic associatiu de la A a la Z.

Acció comunitària. *n. f.* Expressió pròpia de l'àmbit del treball social, propera a d'altres similars, com ara, intervenció comunitària o treball comunitari. Fa referència al conjunt d'activitats desenvolupades en el si d'una comunitat, en un territori, amb participació activa o no dels seus membres, ciutadans i ciutadanes. En aquest sentit, qualsevol associació, per definició, constitutivament, és un dels principals agents d'aquest tipus d'accions. Crear ciutadania, millorar la qualitat de vida, proposar i generar idees, valors i participació, esperit cívic entre els membres d'un territori, d'un barri, d'una comunitat, són algunes de les característiques que defineixen aquest concepte. Vegeu **Comunitat. Participació. Territori. Treball comunitari.**

Activisme. *n. m.* Activitat en favor d'una doctrina política, un partit, un sindicat, etc. Concepte de difícil acotació: si se l'entén com l'activitat per l'activitat, com l'activitat com un fi en si mateixa, com un fer i actuar com a raó de ser de l'associació, porta a una concepció buida i sense sentit del que una associació ha de ser per definició. N'hi ha moltes d'entossudides en esdevenir una autèntica "fàbrica productora d'activitats". Molts focs d'artifici, molta buidor ciutadana. Per altra banda, en un sentit més acostat a l'etimologia de la paraula, es

troba el concepte entès com l'activitat al servei de la missió, les idees, els valors, els objectius que l'associació proposa i impulsa entre la ciutadania. Aquesta seria la seva dimensió coherent i conseqüent. De quin cantó us trobeu? S'accepten aportacions. Vegeu **Activitat.**

Activitat. *n. f.* Del llatí, *activitas, tis*. Estat del que es mou, obra, funciona, treballa o exerceix una acció qualsevol. Conjunt de les accions que realitzen les persones o entitats. Traducció pràctica i tangible de la seqüència lògica del procés de producció en qualsevol associació, en la qual es reflectirà el treball ben fet o el nyap més patètic. Dintre d'aquell procés de producció sempre cal tenir en compte que, malgrat ser el més visible, no és el més important del conjunt d'accions que genera el seu desenvolupament. Si es considera així, es corre el perill apuntat en l'anterior definició. I, compte!, una activitat d'una associació és una festa al barri, però també ho és l'assemblea anual de socis. Vegeu **Activisme.**

Activitats promocionals. Es consideren activitats promocionals d'una associació aquelles que tenen com a objectiu la promoció o difusió dels objectius de l'associació, i aquelles que combinen aquest objectiu de promoció amb un altre de recaptació financera. En aquest sentit, representen el lloc idoni per a desplegar la imaginació i creativitat dels membres de l'associació, ja que, pel que fa a la segona acepció, s'assoleixen millors resultats quan més creatiu és l'exercici. Els típics sopars, rifes, concerts, exposicions, etc., cal ampliar-los o enriquir-los amb noves i impactants idees i propostes: "la imaginació al poder!".

Adhesió. *n. f.* Del llatí, *adhaesio, nis*. Acció i efecte d'adherir-se. Subscriure, sumar-se, associar-se a un acord. Mostrar algú la seva conformitat amb alguna cosa i ajudar a la seva realització. Fidelitat. En el sector associatiu, parlar d'adhesió implica obrir-se al conjunt de la realitat de la pròpia associació. Perquè els socis s'adhereixen quan paguen la seva quota, la ciutadania s'adhereix quan participa a qualsevol activitat proposada, el voluntariat s'adhereix quan treballa amb el seu equip

associatiu, l'empresa patrocinadora s'adhereix quan signa el contracte de patrocini, l'administració s'adhereix quan convenia serveis amb l'associació,... El problema, sovint, no resideix en suscitar adhesions, sinó en mantenir-les i potenciar-les. Vegeu **Confiança. Fidelització.**

Administració. *n. f.* Del llatí, *administratio, nis*. Funció de l'Estat que consisteix a aplicar les lleis i vetllar pels interessos i el benestar públics. Conjunt dels organismes que desenvolupen aquestes funcions. En la matèria que ens ocupa, les administracions representen el sector públic, davant el món empresarial o sector privat, i el sector associatiu o tercer sector. Químicament, en estat pur i indiferenciat, ja no es pot parlar de l'administració com un sector d'activitat propi. Els processos de transformació que ha viscut els darrers anys han suposat la incorporació de molts dels elements que defineixen el sector empresarial i la seva lògica, així com d'altres provinents del tercer sector, societat civil o sector associatiu. Segueix constituint, però, una de les tres "potes" al voltant de les quals cal entendre la lògica de les societats, les occidentals en particular. Vegeu **Estat del benestar.**

Agència de comunicació. *n. f.* Empresa, sota qualsevol de les seves modalitats, formada per un grup o un equip d'experts en temes de comunicació i màrqueting, que, bàsicament, però no exclusiva, dissenya i realitza campanyes de difusió i comunicació, a partir d'un encàrrec particular, públic o de qualsevol entitat o organització. Són professionals als quals una associació pot plantejar-se d'acudir amb motiu d'algun esdeveniment puntual, o per una campanya més global. Cada cop n'hi ha més on triar al mercat. Vegeu **Comunicació. Màrqueting.**

Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona. Popularment coneguda pel nom de l'espai físic on s'ubica, la *Torre Jussana*, és un equip de professionals públic, format per tècnics municipals, creada a les acaballes de 1995, que ofereix una variada gamma de serveis i productes a les associacions i fundacions de la ciutat de Barcelona, recollits en un *Catàleg de serveis*. Va néixer de les cendres de l'extint IMAE, amb la voluntat de ser un instrument, una eina útil i pràctica, de cara a facilitar i donar concreció/resposta a les estratègies i línies d'actuació plantejades pel **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona**, nascut el 1995. L'estil de treball que la caracteritza se centra en la cooperació, el relacional tu a

tu, la recerca de solucions a mida als problemes/necessitats plantejats per cada associació i pel conjunt del sector... Vegeu **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona. Torre Jussana.**

Agrupació. *n. f.* Reunió de persones que s'associen amb un propòsit o per unes característiques comunes. El grup de persones constituït d'aquesta manera, de forma totalment voluntària, es caracteritza especialment perquè no existeix necessàriament cap vinculació legal. Difereix del model associatiu pel caràcter no formal de la seva vinculació. Aquesta modalitat "associativa" es troba especialment estesa entre els sectors de lleure, de cultura i d'esports.

Ajuda mútua. *n. f.* Forma de relació humana tan antiga com l'origen de les civilitzacions, basada en el "jo t'ajudo, tu m'ajudes". Manera molt eficaç d'aconseguir una convivència pacífica i lliure entre els grups humans, així com poder fer front a problemes i necessitats comuns als diferents membres de la comunitat o grup humà afectat. Vegeu **GAM.**

Alliberat. *n. m.* Es diu d'aquella persona o persones pagades per una organització, per tal que treballi de forma exclusiva o amb dedicació plena, per aquesta, pels seus objectius i la seva tasca. En el context associatiu, els alliberats fan referència a aquelles persones que treballen a l'associació de forma remunerada, sigui quina sigui la seva relació contractual/laboral. Aquesta és una pràctica cada cop més estesa dintre del sector, i com, en molts d'altres aspectes, té els seus detractors i els seus defensors. Vegeu **Assalariat. Professional.**

Àmbit d'intervenció. *n. m.* Terme d'àmplia difusió en el camp de les ciències socials, i del treball social, en particular. La seva adaptació al sector associatiu fa referència als camps d'actuació on se situa l'acció d'una associació. D'aquesta manera, l'àmbit d'intervenció d'una associació pot ser tan divers com la seva missió o els seus objectius. La seva delimitació ajuda a conèixer més de prop, a classificar, a vertebrar i a plantejar estratègies conjuntes pel sector. Qualifica, posa cognom, agrupa per necessitats o per l'abordatge de problemàtiques, un magma, un conglomerat tan difícil de catalogar com el sector de les associacions d'una ciutat com Barcelona. Totes són associacions -les 6000 enregistrades-, però no totes tenen la mateixa silueta, el mateix perfil. Vegeu **Intervenció.**

Anàlisi. *n. f.* Del grec, *analyo*, deslligar. Procediment utilitzat per conèixer o raonar. Examen detingut d'una qüestió. Divisió d'un concepte en les qualitats o atributs pels quals està constituït. Element fonamental en el si de qualsevol associació com a organització, de cara a qualsevol aspecte de la seva realitat, des de la definició de la seva missió i objectius, fins al desenvolupament del seu procés de producció de serveis, passant per aspectes tan concrets com la delimitació de públics i necessitats a abordar, o la programació concreta de qualsevol activitat associativa. Vegeu **Programació**.

Anàlisi de necessitats. S'especifica aquesta entrada, en concret, separada de l'anterior, donada la seva importància en el context de qualsevol plantejament de planificació i producció estratègiques d'una organització. I les associacions en són, d'organitzacions. Amb l'anàlisi de necessitats es tracta de, a partir de tot un seguit de tècniques, establir un retrat, el més fidedigne possible, dels problemes o dificultats als quals l'acció de l'associació vol donar respostes, en forma de propostes/actuacions, i que, d'altra banda, permetrà ajustar-ne la missió i els objectius a una praxi arrelada a una situació concreta i determinada, fugint de possibles escapismes, vaguetats o inconcrecions. Un exercici saludable i necessari per tota associació, amb el perill d'indefinició, si no es realitza. Vegeu **Anàlisi. Planificació estratègica**.

Animació sociocultural. *n. f.* Jove concepte en el camp de les ciències socials, que neix a partir de la definició de les polítiques culturals dels anys 60 i 70, especialment a Europa, i dels 80 a casa nostra. La confluència de les accions de les administracions, dels agents culturals i socials, i del teixit associatiu d'aquest àmbit, van afavorir la seva gènesi, definició i desenvolupament. No es pot considerar un concepte unívoc i definit, i podríem trobar en l'extensa bibliografia existent sobre el tema diversos enfocis i punts de vista trobats. Així, l'animació sociocultural pot esdevenir un concepte definidor de polítiques o d'actuacions -és a dir, una autèntica filosofia d'intervenció en un territori-, una metodologia, o fins i tot una disciplina acadèmica, en el marc de l'ensenyament reglat. En el seu sentit més primigeni i original, tal i com la defineix Santcovsky, l'animació sociocultural combina elements del dret a la creació i l'expressió culturals, el respecte de les singularitats individuals i col·lectives, i el dret i el deure de participar en les accions culturals i socials.

Assalariat. *p. p.* d'assalarier. S'aplica a la persona que guanya un salari amb el seu treball. Treballador per compte aliena, que treballa per una empresa, en general. La seva assimilació al sector de les associacions ve de la mà de la inclusió, especialment als equips directius, de professionals amb relacions laborals contractuals. El que, en principi, hauria de diferenciar-los en ambdós contextos -empresa i associació- és el caràcter de cadascuna d'elles. La implicació per part de la persona assalariada, en el cas de les associacions, hauria de ser, remarcant aquí l'hauria, perquè no sempre és així, molt més intensa, còmplice, activa, compromesa amb la missió, que en la realitat empresarial. Vegeu **Alliberat. Professional**.

Assemblea. *n. f.* Del llatí, *assimulare*, juntar. Del francès, *assemblée*. Reunió de les persones que pertanyen a una associació o a una classe determinada, per tal de deliberar sobre afers propis d'elles. És l'òrgan màxim i sobirà de representació dels associats d'una associació. Legalment rep la denominació d'Assemblea General de socis, i es compon de tots els socis de ple dret d'una associació. Els seus acords són d'obligat compliment, tot i que poden ser impugnables aquells que vagin contra la llei o contra els interessos de l'associació en benefici d'associats o de terceres persones. Generalment, per tradició, s'han convertit en òrgans protocolaris, formals, de poca participació dels associats, i han perdut una mica el seu caràcter original. I a moltes associacions ja els ha estat bé que així fos. Però cal, constantment, fer l'esforç de potenciar-les i tornar-les el seu paper d'òrgan deliberatiu i decisor, cor de l'associació, autèntica escola de participació i democràcia ciutadana. Vegeu **Democràcia ciutadana. Òrgans de participació. Participació**.

Assessor. *n. m.* Del llatí, *assessor, oris*, d'*assistere*, assistir, ajudar altri. Conseller. Persona encarregada d'informar o aconsellar en certs afers que són de la seva competència a una entitat. Perfil professional en clara expansió, no només en el sector privat i en el de les administracions, sinó en el terreny associatiu. Tot i que costa admetre-ho, sovint és de molta utilitat la visió més objectiva d'un expert, d'un professional extern a l'associació de cara a enfocar alguna problemàtica i apuntar possibles pistes de solucions. Aquesta és una de les possibilitats que ofereix un assessor extern a l'associació. Cal perdre la por, i fer l'aposta decidida: deixem de mirar-nos el melic i obrim l'associació! Avançarem, i els beneficis que se'n deriven s'ho valen. Vegeu **Assessorament**.

Assessorament. Acció d'assessorar o assessorar-se. La tasca que experts, professionals i persones vinculades al sector associatiu desenvolupen, en la direcció d'ajudar en processos de reconversió, reinvençió i millora organitzativa, rep el nom d'assessorament. Aquesta acció pot adoptar diferents figures i denominacions, en funció del tema, aspecte o àmbit associatiu sobre el qual incideixi. Així es poden trobar assessoraments legals, fiscals, jurídics, pel finançament, organitzacionals, etc. L'assessorament requereix, per part de qui el sol·licita, en aquest cas l'associació, d'humilitat, honestedat, transparència, voluntat de millora i canvi, en fi, propòsit ferm de superar la situació o la dificultat que l'ha ocasionat. Vegeu **Assessor. Reconversió. Reinvençió.**

Associació. *n. f.* Del llatí, *associare*, derivat de *socius*. Qualsevol grup format voluntàriament de forma estable per realitzar un fi comú. Conjunt dels associats per a un mateix fi, i persona jurídica per ells formada. La definició inequívoca d'aquest concepte, llastimosament, continua sent d'ordre jurídic legalista. Però sota aquest paraigua caben criatures tan diverses, que ja va sent hora de cercar i reivindicar la seva paternitat i maternitat: a la "nena Associació" cal posar-li els cognoms que necessita, per tal de poder definir el que es ve anomenant de formes pol·lisèmiques, i acaba instal·lant-se en la cerimònia de la confusió: tercer sector, societat civil, teixit associatiu, organitzacions no lucratives, no-governamentals, de voluntariat, i així fins a l'extenuació. El sector ha de ser capaç de trobar la seva identitat, d'una vegada, a partir d'ell mateix, i no per similitud, comparació o antagonisme amb d'altres (administracions, sector privat,...). O potser és un fenomen tant ric, que escapa a qualsevol traça de delimitació, definició i concreció? Vegeu **ESAL. ONL. ONG. Tercer sector.**

Associació de segon nivell. Es diu d'aquella organització constituïda per un conjunt d'associacions, i que pot prendre diversos títols o modalitats, així com tenir diferents missions i objectius. Així podem trobar, federacions, coordinadores, plataformes, secretariats, consells, taules, i d'altres denominacions similars. Generalment es constitueixen sota la consigna de "la unió fa la força", amb les idees de xarxa i *lobby* al darrere, però també per tal d'enfortir les organitzacions adherides o bé oferir-los serveis. Les associacions que en formen part no perden la seva personalitat jurídica, i al seu torn, aquestes, les associacions de segon nivell, poden o no prendre forma de persona jurídica. A vega-

des constitueixen la pura suma de les parts, d'altres multipliquen la seva essència, però, també, a voltes esdevenen parts d'una divisió. Algunes, finalment es converteixen en veritables dinosaures burocràtics. En fi, per tots els gustos. Vegeu **Coordinadora. Federació. Lobby. Xarxa.**

Associació de tercer nivell. Vegeu l'anterior article, però ampliat ara. Sota aquesta denominació s'hi troben, (rars, però s'hi troben) xarxes més àmplies que agrupen diferents associacions de segon nivell. A casa nostra encara no estan gaire esteses, però especialment a la realitat anglosaxona, i en temes de finançament, sobretot, tenen una dilatada història i experiència. Vegeu **Confederació.**

Associacionisme. *n. m.* L'associació, associar-se com a fenomen social, d'una comunitat o civilització humanes. Com a tals, i pres el concepte d'una forma prou laxa, es pot afirmar que d'associacionisme n'és la història de la humanitat plena. Ara bé, com tot *-isme*, el fenòmen associatiu fa referència a una època de pujança, de força desplegament i influència en el context en el que s'insereix. Sota aquesta consideració, es pot afirmar que l'associacionisme, a casa nostra, gaudeix d'un estat de salut envidiable, tant quantitativament - una proporció d'una associació per cada 250 habitants-, com qualitativa -és difícil no poder trobar una associació, la missió de la qual s'adigui a les inquietuds de cadascú-. És clar, que la realitat del fenòmen associatiu resulta ser una mica més complex que tot això, però... Vegeu **Societat civil. Teixit social. Tercer sector.**

Associar. *v. tr.* Juntar persones o coses perquè cooperin a un cert fi. Acció que implica juntar, unir, sumar per tal d'aconseguir allò que hom de forma individual no podria aconseguir. En aquest sentit, sempre hi ha un rerafons de recerca de major força, empenta o energia, o fins i tot, d'economia d'esforços. En el context en què ens movem, però, s'usa principalment la forma recíproca del verb, *associar-se*.

Auditoria. *n. f.* Estudi i anàlisi comptable aprofundit d'una organització per tal de validar el seu correcte estat de comptes i d'altres indicadors de caire econòmic i estratègic, com ara l'eficàcia i l'eficiència. Té validesa en tant que és un instrument realitzat íntegrament per un equip, una empresa, uns experts, completament externs a l'organització, i que en un principi han de garantir la

total objectivitat dels resultats de l'anàlisi. Pot mesurar altres aspectes de l'organització. Instrument molt introduït en el sector empresarial, en algunes administracions, i poc, molt poc en el sector associatiu. No representa cap "panacea", però resulta obvi que el seu ús facilita que una organització sigui més transparent. Vegeu **Control de despeses. Control de gestió. Eficàcia. Eficiència. Transparència.**

Autodiagnòstic. *n. m.* Del grec, *autos*, un mateix, i *diagnosis*", discerniment, distinció. Cada cop més associacions tenen la necessitat d'aturar-se, reflexionar i analitzar el que fan, el que volen fer, com ho fan i de quina forma. D'això, del conjunt d'aquest procés, se'n diu fer un autodiagnòstic quan és la pròpia associació, organització, qui ho fa. Això no vol dir que no hagin de recórrer a professionals, tècnics o experts externs a l'associació. Però el gruix del treball d'anàlisi intern, detecció de problemes, dificultats, necessitats i possibles propostes de canvi, es fa des de la pròpia associació. I comptant amb la participació de tots els equips associatius, per descomptat. Vegeu **Anàlisi. Anàlisi de necessitats. Canvi. Diagnòstic.**

Autofinançament. *n. f.* Aplicació a una indústria dels seus propis recursos financers. Plantejament estratègic d'una associació, en matèria de finançament, per la qual cosa els recursos financers dels quals es nodreix són aquells que depenen exclusivament de la capacitat creativa i executiva de la pròpia associació. Sense intenció d'exhaustivitat, i relacionant les més corrents i comunes a la major part d'associacions, les principals vies per a l'autofinançament associatiu són: els socis i donants, els serveis- el preu públic pel seu ús-, les activitats promocionals, el *merchandising* i el control de les despeses. Cal que el sector es vagi conscient de la major importància que aquestes vies de finançament han de representar en el conjunt d'ingressos de l'associació en el futur, per tal de garantir, no només la independència, sinó, fins i tot, la supervivència. Vegeu **Activitats promocionals. Control de despeses. Donant. Finançament. Merchandising. Soci/a.**

Autogestió. *n. f.* Gestió d'una entitat portada a terme pels seus propis membres. En aquest sentit ampli, es podria parlar del sector associatiu com d'un sector profundament "autogestionari". Ara bé, si les juntes directives-consells polítics de les associacions funcionen d'esquena als socis, al voluntariat i a la ciutadania,

o els equips directius són els que acaben "tallant el bacallà" de la gestió associativa, el model autogestionari queda només en això, una bonica paraula, un gest sense contingut. Vegeu **Cogestió. Coproducció.**

Avaluació. *n. f.* Del llatí, *valere*. Del francès, *évaluer*. Apreciar, taxar, valorar. Atribuir cert valor a alguna cosa. Determinar el seu valor. Comparació o constatació que sorgeix en acabar el que s'ha de fer o realitzar amb el que es voldria fer, en aquest cas, missió o objectius de l'associació. L'avaluació consisteix a usar un seguit de procediments per comprovar si s'ha assolit el proposat. Això implica que l'avaluació esdevé un concepte complex, i consegüentment amb una àmplia literatura al darrere. En qualsevol cas, un procés necessari en qualsevol organització, en la vida mateixa dels vivents, i les associacions, com a organitzacions, i com a vivents no poden fer el murri en plantejar-se-la. Vegeu **Programació. Planificació estratègica.**

Barri. *n. m.* De l'àrab, *barr*, afores d'una ciutat, o *barri*, exterior. Un dels noms que reben les divisions d'una població. Zona d'una població, encara que no constitueixi una divisió administrativa, ni estigui delimitada amb precisió, distingida amb alguna designació. La relació barris-teixit associatiu és tan estreta i, a voltes, tan interdependent, que es podria afirmar que el sector associatiu, a grans trets, déu molt del que ha estat i és, a casa nostra, a aquesta realitat de la geografia humana. El barri, més enllà d'una realitat física o administrativa, esdevé el lloc privilegiat, en el context d'una ciutat, on juga amb tot el seu sentit el concepte de ciutadania, i les relacions humanes, de tota mena, que es donen. Els barris són el cau preferent de les micro i petites associacions, de les que tenen una dimensió, una grandària més a mida de les persones. Vegeu **Territori**.

Base de dades. *n. f.* Del grec, *basis*, fonament. Conjunt ordenat i classificat de dades diverses, amb informació tan àmplia com es vulgui, i que fa referència a una població estadística que presenta com a mínim algun tret o característica en comú. El suport en el qual es conserva i emmagatzema aquesta informació pot ser de molt diversos formats i tipologies, des de fitxes de cartró escrites a mà, fins a microprocessadors de la grandària d'un cap d'agulla. Avui dia, el desplegament tecnològic-informàtic fa que quan es parli de bases de dades només es pensi en DBASE, Access o similars. Per a l'associació sempre és un bon instrument, útil sempre que faciliti la tasca i no suposi un especial enrenou. Ens poden dir qui som, quants, on estem, com respecte a l'associació, a qui arribem, etc. Les possibilitats són il·limitades.

Beneficència. *n. f.* Del llatí, *beneficentia*, virtut de fer bé, bondat. Qualitat o activitat de la persona que ajuda amb els seus diners o amb els seus mitjans a altres que ho necessiten. Organització pública per a la protecció i auxili dels desvalguts. Etimològicament parlant, qualsevol associació per definició, practica la beneficència. Ara bé, potser per ser un terme certament contaminat o amb algunes reminiscències molt properes a certes organitzacions, no escauen a moltes o la majoria del sector. Ajut, necessitat, proïsme són alguns dels seus trets definitoris, com els de les associacions. "Fem el bé i no mirem a qui?" Vegeu **Necessitats. Proïsme**.

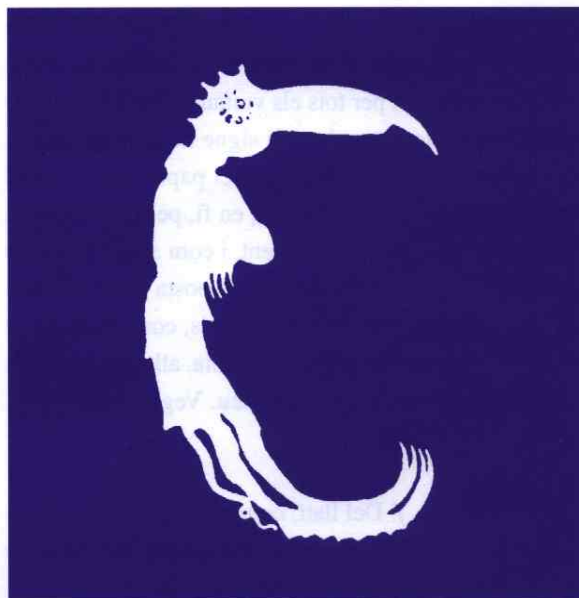
Beneficiari/ària. *adj.* Persona a qui beneficia un contracte, donació o acció semblant. Quan es parla des de l'àmbit social, i ja sigui pel que fa referència a les administracions, com a prestadores de serveis a la comunitat i als individus que en formen part, o pel que fa al sector associatiu, en la seva vessant de productor de serveis comunitaris, entenem per beneficiari/ària, aquella persona que rep els beneficis d'un servei, una acció o una prestació, els quals redunden en una millora de la seva qualitat de vida. En aquest sentit, podem ser beneficiaris de l'INSS o de la Comissió de Festes del nostre carrer. Vegeu **Benestar social. Estat del benestar. Prestació de serveis. Usuari/a**.

Benestar social. *n. m.* En l'àmbit de les ciències socials indica aquell conjunt de polítiques, estratègies, mesures, actuacions, programes, etc., encaminats a la consecució de millors nivells o estàndars de qualitat de vida entre els membres d'una comunitat - des del barri més petit d'una població al conjunt d'habitants d'un país o un continent-. Aquest conjunt d'actuacions, que no exclusivament, té a veure amb àrees com ara, la cultura, l'educació, la salut, els serveis socials, l'habitatge, l'ocupació, ... Tot i ser, generalment, un dels camps d'intervenció preferents de l'administració, en especial dintre de l'anomenat estat del benestar, els darrers anys la participació i implicació del sector associatiu en aquest terreny està esdevenint dia a dia més decisiva. Vegeu **Cohesió social. Estat del benestar**.

Burocràcia. *n. f.* Del francès, *bureau*, despatx, i del grec, *kratos*, poder. Influència excessiva dels empleats públics en el govern. Es denomina així l'estructura d'administració organitzada sobretot de forma vertical, jeràrquica, impersonal, i dirigida segons uns criteris d'eficàcia determinats i unes normes d'activitat definides.

Aquest terme evoca normalment la rutina, la inèrcia, el poder impersonal, l'anquilosament, l'excessiu nombre d'empleats i el bloquieg dels tràmits. Generalment s'adscriu al sector públic de l'administració, però no resten exempts dels seus "tentacles" el sector privat i el sector associatiu. Prevenir-la constantment és senyal d'una associació viva, desperta, activa i propera a les respostes que vol donar, i a les necessitats que afronta, amb entusiasme!

Butlletí. *n. m.* Papers petits amb quelcom escrit. Publicació periòdica d'informació sobre certa matèria. Porten aquest nom com a propi moltes publicacions d'informació d'algunes entitats. El que diferencia, generalment, els butlletins associatius de les revistes o d'altres mitjans d'expressió i comunicació, en aquest sector, és el seu caràcter intern: els butlletins acostumen a ser instrument de comunicació interna entre els socis/es d'una associació, o entre les persones que hi són vinculades. Això no vol dir que s'utilitzin com a òrgan de comunicació amb la població en general. Un altra tema és el de la qualitat, l'impacte, els mitjans, etc. Es pot dir, sense entrar en més concrecions, que com a "botica", hi ha de tot. Vegeu **Comunicació. Revista.**

Calendari. *n. m.* Del llatí, *calendarium*. Qualsevol sistema de distribució dels dies de l'any en mesos. Un dels elements primordials a l'hora de planificar, programar, fer un projecte, muntar una activitat, en fi, qualsevol de les tasques quotidianes d'una associació, és ni més ni menys la temporalització, és a dir, la seva ubicació en un calendari concret. Altrament, es resta sotmès a l'atzar, la improvisació, fer les coses de qualsevol manera: esdevenir una associació-nyap. Vegeu **Planificació estratègica. Programació.**

Campanya. *n. f.* Del llatí, *campanea*, de *campus*, camp. Conjunt d'actes o esforços de diversa mena que s'apliquen per aconseguir un fi determinat. El sector associatiu té en les campanyes un dels instruments més recurrents i utilitzats, amb diversos resultats. Perquè de campanyes poden haver-n'hi de molt variades, amb objectius prou diferenciats, mètodes imaginatius i resultats contrastats i contraposats. De receptes màgiques no n'hi ha. En general, una associació fa una campanya per la captació de recursos financers, o bé per cercar recursos humans, materials o d'altra mena, o per fer conèixer la seva tasca; comunicar la seva missió; difondre una visió o uns valors, etc. L'important, en qualsevol cas, no és fer-la, sinó avaluar i ponderar si els resultats que s'esperen obtenir són acords a l'esforç i a la inversió material, humana, econòmica que comporten. Vegeu **Captació. Comunicació.**

Canvi. *n. m.* Acció i efecte de canviar. El que manca a moltes associacions, per tal d'entrar de ple en el marc de relacions socials establertes en la darrera dècada i

amb vistes al proper mil·lenni. Les associacions, que a casa nostra van viure un període d'efervescència des de finals dels setanta i per tots els vuitanta, han hagut d'encarar els noranta marcades pel signe de la reconversió, la reinvençió, el repensar de nou el paper que juguen i han de jugar entre la ciutadania, en fi, pel *canvi*. Canvi és crisi, transformació, moviment, i com a tals, costa, es fa difícil: però és necessari. Qui no aposta per la innovació, per modificar, per introduir canvis, corre el perill de perdre de vista la realitat que l'envolta, allunyant-se dels ciutadans i ciutadanes a qui es deu. Vegeu **Innovació. Reconversió. Reinvençió.**

Captació. *n. f.* Del llatí, *captatio, nis*. Acció i efecte de captar. Aconseguir guanyar qualsevol tipus de recurs, sense recórrer a l'ús de la força, només mitjançant la persuasió i per lliure consentiment. Quan es diu qualsevol tipus de recurs, es pren en consideració tant recursos humans i personals, com recursos materials, econòmics o tècnics. De les tècniques pròpies de la captació en el sector associatiu, no se'n parlarà, però com ja s'ha apuntat, calen unes bones dosis d'imaginació i, sobretot, definir i identificar molt clarament el mercat al qual s'adreça l'associació. Vegeu **Mercat. Públic objectiu. Públic potencial.**

Captació de fons. *n. f.* Especificitat i particularitat de la captació, definida a l'anterior entrada, però d'ampli abast en el sector associatiu. Cal, de totes maneres, situar-la en el seu punt just, i evitar que esdevingui, com sovint passa, una autèntica obsessió, la raó de ser de l'associació, ja sigui per necessitat preemtoària o per altres motius. Aquí també cal posar molt l'accent en ser més imaginatius, i no caure en les típiques fórmules, que de tan utilitzades, són de dubtosa rendibilitat. Vegeu **Finançament. Fundraising.**

Carta del Voluntariat. Document fet públic el 29 d'octubre de 1995, amb motiu del I Congrés Català del Voluntariat, organitzat per l'INCAVOL, i que, inspirant-se en les recomanacions del Consell d'Europa i del Parlament europeu sobre voluntariat, en la Carta europea per als voluntaris, i en la Declaració Universal sobre el voluntariat, proposa els principis bàsics, drets i deures del voluntariat a casa nostra. Vegeu **INCAVOL. Voluntari/ària. Voluntariat.**

Cartellera. *n. f.* Armadura amb superfície adequada per a fixar els cartells o anuncis públics. A les asso-

ciacions, per norma general, espai -majorment de suro-, tot sovint farcit de papers, programes, posters, convocatòries, anuncis, en fi, que convida a passar de llarg, donar-hi un cop d'ull rapidíssim o en el millor dels casos, havent-se desinformat o sobreinformat, marxar amb el cap com un timbal. Una cartellera ha de ser un dels centres neuràlgics de l'associació, i com a tal se l'ha de mimar. Ha de ser, doncs, un espai de comunicació, amb imaginació i, sobretot, informació *actualitzada*. Vegeu **Comunicació. Informació.**

Catàleg. *n. m.* Del grec, *katálogos*, llista, registre. Memòria, inventari o llista de persones, coses o esdeveniments, posada en ordre. En l'àmbit associatiu, el catàleg suposa un instrument de comunicació interna i externa, en el qual s'han de recollir, el més concretes possible, les propostes/respostes que l'associació vol tirar endavant, per fer front a les necessitats plantejades. Normalment, el que s'hi consigna són els serveis que s'ofereixen, les activitats que es proposen, i el funcionament bàsic d'aquests. Sovint, un catàleg que podria resultar interessant, si no es comunica bé, pot arribar a semblar mediocre. Un catàleg ha de tenir, doncs, "cor", *idees-valors*, i "envoltori", *estil-format-disseny*. Vegeu **Comunicació. Serveis associatius.**

Cessió. *n. f.* Del llatí, *cessio, nis*. Renúncia d'alguna cosa, possessió, acció o dret, que una persona fa a favor d'una altra. Quan s'utilitza aquest terme en el sector associatiu, es fa referència, principalment als espais, equipaments, instal·lacions que una associació usa sense ser-ne la propietària o titular. Qui cedeix acostuma a ser una administració, generalment, però també, altres associacions o particulars, empreses, etc.

Ciudadà/na. *adj.* Natural o veí d'una ciutat, especialment el qui gaudeix del dret de ciutat en un Estat. Pertanyent o relatiu a la ciutat. Representen el veritable públic, en darrera instància, de qualsevol associació, ja sigui d'una forma inespecífica, és a dir, tota la ciutadania, o bé de forma molt concreta -algun grup o un conjunt de ciutadans molt determinat. A les nostres ciutats de final de segle, i a les cultures occidentals, sobretot, el magma consumista i l'oci com a nova mercaderia, empenyen a conjunts de població cada cop més grans a una anòmia majúscula, a postures i actituds insolidàries i intransigents, en fi, a la desvirtuació del veritable contingut del concepte de ciutadania. Les associacions, en aquest context, són i representen un dels últims reductes

potenciadors dels valors en perill de desaparició, inherents al veritable sentit de l'*homo civicus*. Vegeu **Cívica. Valor/s.**

Ciudadania europea. *n. f.* Gir, expressió molt vinculada a discursos europeistes d'aquest final de segle. Aposten clarament per una concepció d'una *Europa de les ciutats*, abans que una Europa dels estats o, àdhuc de les nacions. La creació de xarxes de ciutats és la traducció pràctica més visible. Barcelona, en aquest camp, és una de les pioneres i motor important d'iniciativa i lideratge. Es tractaria, establint paral·lelismes, de recuperar un cert esperit de la Grècia clàssica de les ciutats, o de l'Itàlia del Renaixement. El protagonisme de la vida política i social d'Europa ha de passar de les pesades maquinàries de les administracions estatals i centrals a un concepte més viu i dinàmic, en què el/la ciutadà/na europeus esdevinguin actors protagonistes. I amb criteris i mires àmplies i generoses: europeus són les persones que viuen i treballen a Europa.

Cívica. *adj.* Del llatí, *civicus*, de *civis*, ciutadà. Relatiu al ciutadà en l'ordre polític, al zel pels interessos i institucions de la pàtria. Ser cívica significa, ni més ni menys, que tenir *sentit de ciudadania*. És a dir, sentir-se partícip, agent actiu i pertanyent a la categoria "ser ciutadà", a la ciutat de cadascú: viure obert a les diferències dels altres, participar en la vida comuna de la ciutat, aportant el que hom sap, creu, imagina, viu, compartir visions, valors, anhels, dificultats, necessitats, propostes, solucions, en fi, esdevenir, en companyia de la resta de conciutadans, membre actiu, protagonista en la construcció de la nostra vida ciutadana comuna. Vegeu **Ciudadà/na. Valor/s.**

Clan. *n. m.* Del celta, *clann*, fill, descendent. Societat closa, grups de persones unides per un interès comú. Tot i compartir amb el concepte d'associació quelcom tan fonamental com és la unió de persones per a un fi determinat, el terme clan presenta un perfil diferenciador: solen ser grups tancats, endògens, sense voluntat de fer i treballar voluntàriament i desinteressada per tot el que li sigui extern o aliè. Llastimosament, en les nostres realitats, encara massa associacions, o alguns grups dintre d'aquestes, funcionen com a tals. O, més greu encara, els seus consells polítics esdevenen autèntics búnquers inexpugnables. Cal foragitar-los. Sense contemplacions. Obrir les associacions a la ciudadania.

Codi ètic. *n. m.* Conjunt de principis, valors mínims, formes i maneres de fer i entendre realitats sobre les que s'actua, consensuades i pactades per un grup, en aquest cas d'organitzacions, i que els que l'adopten es comprometen a observar i complir. Tot i que alguns grups d'associacions ja n'han confeccionat el seu propi -les de cooperació internacional, p. exemple-, el sector associatiu de la ciutat, en el seu conjunt té el repte de plantejar-ne el tema. El Consell Municipal d'Associacions de Barcelona, en el seu Pla de treball 1998-2000, es planteja l'elaboració d'un codi ètic per a les associacions de la ciutat. Vegeu **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona. Ètica. Valor/s.**

Cogestió. *n. f.* Del llatí, *cum* i *gestio*, nis, gestió amb. Participació dels treballadors en la gestió de l'empresa, sense que això suposi una alteració de les relacions de producció. A diferència de l'autogestió, la cogestió fa referència a la participació, en aquest cas de les associacions, en la gestió d'una activitat, un equipament, un projecte, etc., la titularitat dels quals, generalment segueix sent de l'administració. Fòrmula especialment utilitzada a partir de la tan proclamada "crisi de l'estat del benestar", i dels conseqüents retalls pressupostaris públics en matèria de programes socials. Vegeu **Autogestió. Coproducció.**

Cohesió social. *n. f.* Del llatí, *cohaesum*, estar unit. S'utilitza per a designar la qualitat d'unió i integració entre els membres d'una comunitat determinada. En el terreny de les polítiques públiques o de les accions dels diferents agents socials, l'expressió indica el conjunt de mesures i actuacions que tendeixen a evitar la disgregació, la segregació, la marginació i, en general, tot procés d'exclusió social. Com a tal, va íntimament lligada a actuacions en matèria de benestar social, augment de la qualitat de vida, etc. En fi, el territori propi del camp d'actuació de les associacions. Vegeu **Benestar social. Estat del benestar. Integració. Marginal.**

Col·laboració. *n. f.* Del llatí, *collaborare*, de *cum*, amb, i *laborare*, treballar, treballar amb. Treballar amb altres persones, especialment en obres de l'esperit. Contribuir amb el propi treball a la consecució o execució de certa cosa que s'expressa amb un nom d'acció. Forma, estil propi i definitori del sector associatiu. El voluntariat col·labora, els associats col·laboren, les empreses, les administracions col·laboren, l'associació, en el seu tarannà, és col·laboradora. Treballar al costat

de... és la divisa pròpia que les associacions s'haurien de marcar com a única pràctica possible.

Col·laborador/a. *adj.* El qui col·labora. Amb respecte a una persona, una altra que treballa amb ella en la mateixa cosa o amb el mateix fi. Cada membre, cada persona, cada equip associatiu, des del seu propi treball, ha de mantenir com a forma i estil propi, aquest: ser col·laborador/a. Aquesta distinció és la que fa que una associació defugui tot individualisme, tot personalisme, prioritzant el treball en equip. No confondre amb l'inoperant "entre tots ho farem tot". Vegeu **Col·laboració. Equip.**

Col·lectiu. *adj.* Del llatí, *collectivus*, recollit. Pertanyent o relatiu a qualsevol agrupació d'individus. Dit d'una cosa que fan diferents persones conjuntament, que afecta totes elles. El que pot diferenciar un col·lectiu d'una associació radica en el fet que el col·lectiu aplega persones, individus on el component unificador de llur activitat, característica, etc., esdevé nucli de la seva missió i tret definitori de la seva raó de ser. P. ex. "col·lectiu d'artistes", "col·lectiu de mestres", etc.

Col·lectivitat. *n. f.* Conjunt de persones reunides o concertades per a un fi. Grup social al qual pertany una persona, compartint amb les altres certs interessos, ideals, etc. Considera la definició del que és una associació, sense el component de persona o forma jurídica. En aquest sentit, aquesta definició comprèn totes les associacions, però no totes les col·lectivitats es poden considerar associacions. En el seu ús habitual i col·loquial, se'n parla en tercera persona, referint-se a tal o qual col·lectivitat.

Col·loqui. *n. m.* Del llatí, *colloquium*, de *cum*, amb, i *loqui*, parlar. Conversa, especialment de certa importància entre dues o més persones. Pot presentar el format d'una reunió d'especialistes que confronten idees, punts de vista sobre una qüestió en controvèrsia, on el públic assisteix com a espectador. O pot tractar-se d'un diàleg obert, a partir de l'aportació d'un expert, amb els participants reunits, sobre qualsevol tema d'interès pels assistents. Aquesta segona accepció és més fidel al sentit etimològic. Vegi's **Conferència. Debat. Taula rodona.**

Comissió Permanent. *n. f.* Grup reduït o subgrup dintre d'una estructura major, al qual el gran grup o

la totalitat de membres d'una organització deleguen, principalment, les funcions executives o directives, sempre sota el seu control. Normalment són un dels òrgans principals dels consells de participació o consultius, la missió dels quals és operativitzar tasques i directives concretes, que un conjunt massa ampli de representants fa inviàbles. En l'àmbit del sector associatiu, pot funcionar com una eina molt similar a la Junta Directiva, incorporant funcions pròpies dels equips directius. Tot dependrà de la grandària de l'associació o del conjunt d'associacions. Vegeu **Consell associatiu. Consell de participació. Junta directiva. Òrgans de govern.**

Comitè. *n. m.* Del francès, *comité*; aquest de l'anglès, *committe*, encarregar; del llatí, *comittere*, delegar, confiar. Conjunt d'un nombre reduït de persones que, representant una comunitat més nombrosa, té al seu càrrec certes funcions o gestions. A diferència de l'anterior, els comitès, per norma general, es creen en el si de les organitzacions, per a encàrrecs concrets i puntuals, molt acotats en el temps. A més es caracteritzen per ser equips o grups interdisciplinars, formats per membres representants de tots els estaments que conformen l'organització.

Compromís. *n. m.* Del llatí, *compromissum*. Obligació contraïda per una promesa, paraula donada, contracte, etc. El sector associatiu, i tot el que gravita al seu voltant, ha de ser "compromès", sinó perd tot el seu sentit. El voluntariat que treballa a les associacions hi té un compromís; els socis, amb les seves aportacions, s'hi comprometen, les associacions, en fi, tenen un clar compromís, una clara vocació respecte a la ciutadania i a la societat en la qual actuen. Vegeu **Adhesió.**

Comunicació. *n. f.* Del llatí, *communicatio*, *nis*. Acció i efecte de comunicar o comunicar-se. El concepte "comunicació" és tan ampli, complexe i heterogeni, que cal fer un esforç de síntesi en la seva definició. En el context associatiu, que és el que ens ocupa, es pot afirmar que comunicar és *compartir*, voluntat d'expressar col·lectivament. Això vol dir, ser, com a mínim, dos. O més. I una associació ho és quan s'apleguen dos o més. La comunicació implica quelcom més que difusió: vol dir diàleg. Pel sector associatiu és important la distinció entre *comunicació interna* i *externa*. Molt sovint funciona millor la segona que la primera. Cal fer un esforç per reequilibrar les dues esferes. D'altra banda, s'identifica sota aquest rètol, un dels onze subsectors

temàtics en què es poden agrupar les associacions de la ciutat. És aquest un dels subsectors més petits, jove i amb poc pes específic i tradició al sector. De fet, resta molt a cavall entre l'associacionisme i un sector professional que cerca noves vies i alternatives a un mercat saturadíssim.

Comunicador. *n. m.* Que comunica o serveix per a comunicar. Es diu d'aquell agent encarregat en una organització de les tasques de comunicació externa i de la seva difusió. Ara bé, amb un qualificatiu davant, "bon comunicador", per exemple, fa referència a aquella persona amb habilitats, destreses o grans qualitats per tal d'emetre missatges, idees, etc., resultant, a la vegada, persuasiva i convincent. Cada associació que es plantegi i busqui el que més li convingui. Vegeu **Comunicació**.

Comunicat de premsa. *n. m.* Nota escrita que es fa arribar als mitjans de comunicació, especialment a la premsa, en els quals es dona a conèixer una postura, opinió o posició davant d'algun fet, per part de l'organització, en aquest cas, l'associació. També es pot utilitzar per difondre alguna activitat, per alguna convocatòria pública, o per qualsevol informació que interessi tingui un ressò als mitjans de comunicació de major abast.

Comunitat. *n. f.* Del llatí, *communitas, tis*. Qualitat de comú. Reunió dels qui viuen en comú units sota certes constitucions, regles, etc. Associació de persones que tenen interessos comuns. En el terreny social, i en el sector associatiu, es designa per comunitat el conjunt de persones, ciutadans i ciutadanes, que formen un grup o presenten algun tret que els uneix -el territori, un barri, per exemple; una problemàtica, afectats de qualsevol mena-, i als quals s'adreça la intervenció, les propostes, les activitats. A les associacions, el concurs de la comunitat, sigui aquesta quina sigui, li és fonamental per poder garantir un mínim funcionament i, en darrere instància, el seu sentit. Vegeu **Acció comunitària**. **Treball comunitari**.

Confederació. *n. f.* Del llatí, *confoedaratio, nis*. Aliança, lliga, unió o pacte entre persones, grups o estats. Aquests queden associats de forma permanent i orgànica, comproment-se a realitzar una acció comuna per aconseguir determinats objectius, ja siguin de caràcter intern o extern. Tanmateix, cada component conserva la seva pròpia sobirania i no reconeix una autoritat

comuna superior a la seva pròpia. Federació de federacions. Vegeu **Associacions de tercer nivell**.

Conferència. *n. f.* Del llatí, *conferentia*, de *conferre*, reunir, comunicar. Reunió en la qual es tracta d'un afer, d'un tema, en comú. Disertació en públic sobre algun punt doctrinal, científic, artístic, etc. Modalitat d'activitat molt estesa i utilitzada pel sector associatiu amb diferent signe i resultats. Sempre pot representar una activitat promocional interessant de l'associació, si es sap enquadrar correctament. Se la pot definir com un acte de comunicació de l'associació, ja sigui respecte dels propis associats, com del conjunt de la ciutadania. Vegeu **Activitat**. **Comunicació**.

Confiança. *n. f.* Del llatí, *confidare*. Seguretat d'aquell qui compta amb el caràcter, la capacitat, la bona fe, la discreció, d'algú. El secret fonamental perquè una associació susciti confiança, ja sigui entre la ciutadania, en el sector privat o a les administracions, resideix en una doble fòrmula ben senzilla: d'una banda, que s'acosti als problemes i necessitats reals de la població amb propostes/respostes imaginatives i viables, amb resultats; i, d'altra banda, que sigui *transparent* i *democràtica*. Un repte constant per tota associació, que no li permet adormir-se! Vegeu **Adhesió**. **Fidelització**. **Transparència**.

Consell Assessor. *n. m.* Terme utilitzat usualment en publicacions escrites, tipus revista, butlletí, diari, etc. Designa aquell equip, formal o no, d'experts, persones rellevants, assessors en la temàtica de la qual es tracti, que a més de poder realitzar una tasca de supervisió o de consell, donen un cert suport, cobertura o anomenada a la publicació. De forma paral·lela o similar, algunes associacions i fundacions, amb perfils i funcions semblants, incorporen o han incorporat, com un equip associatiu més, algun d'aquests consells, per tal d'enfortir la seva tasca. Compte, però, amb qui s'hi incorpora o amb els "protagonismes de foto"!

Consell associatiu. *n. m.* Una de les possibles denominacions que pot rebre l'òrgan de govern d'una associació. També se'l pot conèixer com a Junta Directiva, Consell Polític, Consell d'Administració, Consell Directiu, o d'altres fòrmules. Segons la legislació vigent, és aquest un òrgan col·legiat, que ha de comptar amb un mínim de dos membres: president/a i secretari/a. A la pràctica, a la major part d'associacions,

el conforma un equip més ampli, que inclou vicepresidències, tresorer/a i vocals. Tots aquests membres són escollits per l'Assemblea General de socis, i han d'acceptar el càrrec, que sempre s'exercirà de forma voluntària. Les seves funcions bàsiques són garantir el govern de l'associació, la seva gestió i ostentar la representació externa. Vegeu **Junta Directiva. Òrgans de govern. President/a. Secretari/a. Tresorer/a. Vocal.**

Consell Català d'Associacions. La Llei 7/1997, de 18 de juny, d'associacions, de la Generalitat de Catalunya, crea, al seu capítol IX, articles 36 a 38, el Consell Català d'Associacions. Aquest Consell és un òrgan de caràcter consultiu de la Generalitat, compost per representants de la Generalitat, dels ens locals i de les associacions de Catalunya. Les normes que el regeixen s'establiran per via reglamentària. Un dels seus objectius primordials és estudiar i conèixer la realitat present de les associacions i facilitar elements informatius per a la millora i desenvolupament del sector. Vegeu **Llei d'Associacions de Catalunya.**

Consell de participació. Òrgan de caràcter mixt, impulsat generalment per l'administració, del qual formen part representants dels diferents agents socials, polítics, etc. Acostumen a tenir un caire consultiu i d'assessorament en la implementació de polítiques públiques, i malgrat el seu formalisme, són una via, un canal on poder exercir una de les facultats i característiques de la ciutadania: la participació en els afers públics i en el govern de les ciutats. Vegeu **Democràcia ciutadana. Governabilitat. Òrgans de participació. Participació.**

Consell Municipal d'Associacions de Barcelona. Creat el desembre de 1995, amb motiu del Dia Internacional del Voluntariat, es constitueix com a òrgan permanent de relació entre associacions de la ciutat de Barcelona i administració municipal. Està constituït per 82 membres: les 6 associacions impulsores, 22 associacions representants dels 11 subsectors temàtics, 20 associacions dels 10 districtes de la ciutat, 10 experts associatius, 15 tècnics municipals sense vot, 5 polítics representants dels grups polítics municipals, 1 presidenta, 2 vicepresidents i 1 secretària. Vol ser un espai de diàleg, pluralitat i contrast, amb missió consultiva, de propostes estratègiques pel sector, i d'avaluació. Funciona, a partir de les seves normes reguladores, amb un Plenari, que es reuneix dos cops

l'any, una Comissió Permanent, i diferents equips de treball. Marca les línies i estratègies pel sector associatiu de la ciutat, que l'Agència Municipal de Serveis per a les Associacions transforma en serveis i projectes concrets. Té la seva seu a Torre Jussana. Vegeu **Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona. Torre Jussana.**

Consens. *n. m.* Del llatí, *consensus*, acord, unanimitat. Conformitat d'una persona amb una cosa o acord de diverses persones entre si. El sector associatiu té una clara vessant reivindicativa, de denúncia, de propostes de valors, sovint no compartits per algunes esferes, especialment del poder -polític, econòmic, tan se val-. Això no vol dir que una de les seves característiques, allò que distingeix el seu tarannà, sigui, precisament, el diàleg, la intermediació, l'acord, el pacte, en fi, el consens. I, aquest, tan intern com extern, en el marc de les relacions, sobretot amb les administracions, és una de les claus que expliquen el reeiximent del sector. Esdevenir espais de diàleg, d'acord, de consens, d'aprenentatge ciutadà i democràtic, en el ple sentit del terme. Una associació que no faci d'aquests principis la seva bandera està fatalment condemnada a viure d'esquena a la ciutadania. Vegeu **Democràcia ciutadana. Diàleg. Intermediació. Negociació.**

Consultoria. *n. f.* Del llatí, *consultorius*. Establiment privat on es despatxen informes o consultes sobre matèries tècniques. Amb una dilatada trajectòria en el camp de l'empresa i del sector privat en general, dia a dia més associacions utilitzen els serveis d'una consultoria, per tal d'abordar de forma més rigurosa i objectiva, certes problemàtiques que així ho demanen. Encara hi ha poques consultories especialitzades en temes associatius, però la demanda està fent que sigui un camp en expansió. La multidisciplinarietat ha de marcar molt clarament els professionals i experts que en formen part, així com un coneixement i una sensibilitat especial envers a aquest sector. Vegeu **Assessor.**

Control de despeses. *n. m.* Eina i instrument fonamental en la gestió economicofinancera de qualsevol organització, i a les associacions, sens dubte. Tot i no tenir les dimensions econòmiques pròpies del sector privat, el sector associatiu ha crescut de tal manera els darrers anys, que cal tenir en compte aquest instrument. Les tècniques i la seva aplicació a cada realitat concreta, cal adaptar-les a les necessitats de cadascuna. Associació

i associació de voluntariat no vol dir necessàriament dèficit o pressupost equilibrat. Cal créixer en valors, en ciutadania, en qualitat de vida, però també, en economia.

Control de gestió. *n. m.* Estudi, preparació i coordinació de les decisions de gestió que assegurin que els recursos de l'organització són adquirits i utilitzats a fi d'assolir els objectius finals. Terreny, almenys fins al moment, exclusivament vedat a macros i grans associacions, i a alguna mitjana. Comenceu a prendre nota les altres! Vegeu **Eficàcia. Efiència.**

Conveni. *n. m.* Del llatí, *convenire*, estar d'acord. Ajust, convenció, acord, cosa convenida. En el sentit més etimològic del terme, aquest concepte s'ajusta força a l'entrada **Consens** (vegeu). Ara bé, tal i com s'acostuma a utilitzar, s'entén per conveni la prestació d'algun servei, en especial els propis de l'administració, per part d'una associació, a través d'un acord entre les dues parts, en el qual es fixen les condicions d'acompliment. En qualsevol cas, la titularitat del servei sempre segueix sent de l'administració que convenia.

Cooperació. *n. f.* Del llatí, *cooperatio, nis*. Acció i efecte de cooperar. Acció col·lectiva que persegueix un benefici comú. Sinònim de **Col·laboració** (vegeu). Representa un dels valors, de les divises del moviment associatiu en general, essent una de les idees-força que transmeten a la ciutadania, en cadascuna de les seves accions, activitats, etc.

Cooperació internacional. *n. f.* Concepte de vigent i puixant actualitat, que en la seva definició inclou un seguit de realitats i fenòmens prou diferenciats. Més enllà de la cooperació entre països, o el nivell més de les administracions i dels seus organismes a l'ús, es delimita aquí la tasca i missió de les que s'han vingut a denominar ONG pel Desenvolupament. Conjunts de ciutadans "d'aquí" sensibilitzats amb les problemàtiques i necessitats d'amplis grups de ciutadans "d'allí". Tot i que la definició i delimitació semblen prou clares, la pol·lèmica i la controvèrsia envolten el paper i la funció que desenvolupen. D'altra banda, aquesta denominació aglutina a un dels onze subsectors en què es divideix el sector associatiu de la ciutat. Vegeu **ONG**.

Cooperant. *p. a.* de cooperar. Que coopera. Persona que, en virtut d'un contracte intergovernamental, assumeix una missió d'assistència tècnica, d'ensenyament

o de caràcter cultural en un país en vies de desenvolupament. Formen part, bàsicament, de les anomenades ONG pel Desenvolupament. Amb tot el "carinyo", representen els missioners laics de final de segle.

Cooperativa. *n. f.* Del llatí, *cooperativus*. Associació de tipus mutualista creada per a la satisfacció de necessitats comunes als associats, que comparteixen riscos i beneficis. No són associacions, però hi tenen molt a veure. Són empreses, i no s'hi assemblen massa. En fi, més que un sector propi diferenciat del privat i de l'associatiu, esdevenen una manera d'entendre, relacionar i portar a la pràctica relacions de producció, activitat econòmica, ideals-missió, valors i satisfacció de necessitats.

Coordinació. *n. f.* Del llatí, *coordinatio, nis*. Acció i efecte de coordinar. La manera d'estar coordinat. Etimològicament, ordenar conjuntament. Metodologia molt preuada al sector associatiu, de la qual tothom s'omple la boca, però que sovint només queda en una declaració de principis. Cal parlar del fenomen tant des d'un punt de vista intern de l'associació, com des del més freqüent, de la coordinació entre organitzacions. Coordinació no és la simple suma de noms, ni moltes reunions per elaborar un manifest. És quelcom més. És un estil, una visió, una forma de fer, una creença, mètode que multiplica forces.

Coordinadora. *n. f.* Agrupació d'associacions, entitats i organitzacions que s'uneixen per a un objectiu comú, sigui aquest molt concret o immediat, o més complex o de llarg abast. No té personalitat jurídica pròpia, i funciona mentre els membres que la constitueixen així ho estimen. Es diferencia de les federacions, a més de l'estatut jurídic, per la heterogeneïtat i diversitat dels seus components. Vegeu **Associació de 2on nivell. Federació.**

Coproducció. *n. f.* Del llatí, *cum*, amb, i *producere*, fer amb, produir amb. Acció i efecte de coproduir. Producció en comú. Obra executada sota la responsabilitat conjunta de dos o més productors en el pla administratiu, financer, tècnic i artístic. El sector associatiu encara no està gaire habituat a treballar amb aquesta mentalitat oberta, que implica produir -serveis, productes, activitats, etc.-, de forma conjunta, entre associacions o amb d'altres organitzacions. Els beneficis d'aquest estil de treball són tan evidents, que cal posar-s'hi

mans a l'obra. Ja hi ha experiències pioneres en aquest sentit. L'economia de recursos i l'efecte multiplicador de les accions se'n beneficien. Vegeu **Cogestió. Conveni. Coordinació. Xarxa.**

Cosmopolita. *adj.* Del grec, *kósmos*, ordre, món, i *polítis*, ciutadà. Que considera tot el món com a pàtria seva. Es diu del que és comú a tots els països o a la major part d'ells. Caràcter d'una societat, d'una ciutat, d'una col·lectivitat, d'una cultura, que acull de manera sincrètica les aportacions que provenen de totes les regions del món. Ho és Barcelona? Ho són les seves associacions? Noves i actualitzades denominacions del mateix concepte són *interculturalitat*, *mestisatge*.

Costum. *n. m.* Del llatí, *consuetumen*, habitual. Pràctica repetida regularment d'una acció, per un individu o una col·lectivitat. Manera de fer, d'obrar, establerta per un llarg ús. En la seva accepció com a sinònim de rutina, esdevé una pràctica que cal evitar a l'associació, sota el perill d'anquilosament, estancament, allunyament de la missió que ens proposem i de la ciutadania a la qual ens devem.

Creativitat. *n. f.* Del llatí, *creare*. Capacitat humana de produir continguts mentals de qualsevol tipus. Facultat de trobar les idees o solucions originals en els diferents dominis de les activitats humanes, tant en les ciències com en les tècniques, les arts, etc. Ingredient indispensable i necessari, avui, per tal que una associació sigui viva, desperta, la ciutadania li faci costat i aconseguixi allò que es proposa.

Cultura. *n. f.* Del llatí, *cultura*. Acció i efecte de conrear. En sentit ampli, conreu. Conjunt dels coneixements, grau de desenvolupament científic i industrial, estat social, idees, art, etc. d'un país o una època. Segons Tylor, citat per Santcovsky, la cultura és un complex que comprèn coneixement, creences, art, moral, lleis, usos i altres capacitats i utilitzacions adquirides per l'home, en tant que és membre d'una societat. Se'n podria parlar i no callar, sobre aquest terme. En el nostre context, sector associatiu de Barcelona, el de cultura és un dels onze subsectors en què es divideix el conjunt d'associacions de la ciutat, i el més gran proporcionalment: segons la **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona** representa quasi una quarta part, el 24,9%. Aparellat al seu volum, podem caracteritzar el subsector com un dels més dis-

persos, menys unitari i invertebrat, en el qual conviuen modestes associacions de barri amb autèntics "monstres" molt propers a les indústries culturals.

Charity. Del llatí, *caritas, tis*, preu i amor. Locució anglesa, *caritat, compassió*. Com organització, societat benèfica. En el món anglosaxó -Anglaterra i USA, sobretot- es coneixen amb aquest nom el que aquí en diem associacions, de forma genèrica, o associacions de voluntariat, més concretament. A diferència de les d'aquí, a més d'una àmplia tradició i història molt arrelada al llarg dels darrers anys, disposen de potents organitzacions paraigua, de suport, així com unes legislacions i reglamentacions molt detallades i meticuloses, especialment en temes de finançament.

Debat. *n. m.* Del llatí, *debatuere*. Discussió d'una qüestió entre dues, com a mínim, o més persones de posicions contraposades. Es poden distingir, encara, entre **debat públic** i **debat intern**. Aquest darrer caldria introduir-lo de forma decidida en moltes associacions, ancorades encara en el "túnel dels temps". En general, i ben portat i aprofitat, representa un saludable exercici de creixement, si s'escolta l'altre, de participació i d'aprenentatge de convivència democràtica. Vegeu **Participació**.

Decisió. *n. f.* Del llatí, *decisio, nis*, solució, conveni, ajust. Determinació, resolució que es pren o es dona en una cosa dubtosa. Acció de triar una solució per a un problema identificat. La seva negació, és a dir, la *indecisió* sumeix qualsevol organisme o organització -les associacions, entre elles- en un estat de letàrgia, d'immobilitat i de no-creixement i no-desenvolupament, que mena irremissiblement a l'esclerosi, i en darrere instància, a la necrosi. "Associacions que en la ciutat sou, equivoqueu-vos", seria el lema d'una associació d'avui, viva i actual. L'error és fruit de la decisió, i la font inescotable de coneixements, d'aprenentatge, i la condició *sine qua non* pel creixement.

Declaració d'utilitat pública. La declaració d'utilitat pública suposa el reconeixement administratiu que una associació està constituïda per tal d'assolir un fi comú d'interés general. Aquest reconeixement, a més de donar dret a l'associació a esmentar aquesta qualificació, suposa poder gaudir de beneficis fiscals, econòmics, administratius i processals. També suposa

poder ser escoltades en la preparació de disposicions generals relacionades directament amb la seva activitat. Alhora comporta una sèrie d'obligacions a complir per les associacions. El procediment pel reconeixement administratiu està regulat pel **Reial Decret 1786/1996, de 19 de juliol**, publicat al BOE de 29 d'agost del mateix any, essent la concessió competència del Ministeri del Interior, tot i que el tràmit es porta a través del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. La **Llei 30/1994, de 24 de novembre**, publicada al BOE de 25 de novembre, coneguda popularment com a **Ley del Mecenazgo**, al seu article 42 regula els requisits que han d'acomplir les associacions declarades d'utilitat pública per tal de beneficiar-se del règim fiscal previst en aquesta llei. A efectes pràctics i reals poques, i les més grans i organitzades, poden acollir-se a tot el seguit de condicions i preceptes legals amb què els legisladors han regalat el sector. El Consell Municipal d'Associacions de Voluntariat, en el seu Pla de treball 1998-2000 proposa la iniciativa d'impulsar la creació de la **Declaració d'utilitat ciutadana** per a associacions que a la ciutat aportin qualitat de vida a la ciutadania. Cal ser imaginatius, innovadors i realistes!

Democràcia ciutadana. *n. f.* Concepte propi de les ciències socials, i de les polítiques, en particular, que delimita el veritable sentit del terme *democràcia*, en el sentit que cal entendre aquesta com la participació de la ciutadania en els afers que li són propis. Contra el concepte i realitats, molt estesos a les societats occidentals, marcades pels règims de democràcies simplement formals -el vot cada quatre anys, i poca cosa més-, aquest concepte vol fer incidència en aquells aspectes veritablement participatius i actius del ciutadà, rescatant el concepte més primigeni del terme democràcia. En aquest sentit, les associacions representen un dels majors focus i motors impulsors d'aquest fenomen a les nostres ciutats. Vegeu **Governabilitat. Participació**.

Descentralització. *n. f.* Acció i efecte de descentralitzar. Fer més independent de l'autoritat, de l'administració, centrals. En l'esfera de les administracions públiques, procés seguit a les darreres dècades, per tal de traspassar progressivament poder i competències des d'una autoritat o organisme centrals, a un altre de perifèric. La realitat ha demostrat que, sovint, aquest procés ha tingut més incidència en aspectes tècnics que en els polítics. Fenòmens similars, salvant completa-

ment les distàncies, també es poden apreciar en grans i macroassociacions.

Desenvolupament. *n. m.* Del francès, *développement*, desfer l'embolicat. Acció i efecte de desenvolupar o desenvolupar-se. Conjunt d'estats successius pels que passa un organisme, una acció, un fenomen o una cosa qualsevol. Es caracteritza per ser un procés multidimensional que, en una comunitat determinada, afecta tots els dominis de la vida col·lectiva, econòmica, científicotècnica, social, política i cultural. Tradicionalment, el concepte estava limitat a l'anàlisi econòmica i dels fenòmens de creixement, però tendeix cada cop més a tenir en compte aspectes socials i polítics sota una dimensió cultural i humana, i, en una perspectiva global, a nivell social i territorial.

Deure. *n. m.* Del llatí, *debere*, de *habere*, ser deutor. Obligació moral que afecta a cada persona a obrar segons els principis de la moral, la justícia o llur consciència. En el terreny associatiu, el deure va lligat a conceptes o termes, com ara, adhesió, compromís, etc. És important, i tractant-se com es tracta d'associacions de voluntariat, de remarcar la vessant de lliure compromís que cadascú adquireix, sense pressions externes, en el moment d'assumir qualsevol tasca com a deure. En darrere instància, un només ha de rendir comptes amb el seu propi compromís. Vegeu **Adhesió**. **Compromís**. **Dret/s**. **Valor/s**.

Dia Internacional del Voluntariat. El 5 de desembre se celebra arreu del món el Dia Internacional del Voluntariat. Com tants altres *dies internacionals*, l'efemèride vol ser una crida, un moment de sensibilització i difusió, en aquest cas, de la tasca i importància del moviment voluntari en el si de les comunitats, a ciutats, regions, països, i sigui quin sigui el seu epítet. Aquest tipus de commemoracions sovint es queden en formalismes, actes esporàdics, puntuals, més o menys ostentosos -depèn de l'interès de qui l'impulsa. Però és ben cert, que si la tasca del voluntariat és la que anònimament i quotidiana realitzen milers i milers de ciutadans i ciutadanes, cal aprofitar aquests altaveus, aparadors al món per difondre i donar a conèixer, engrescar i incentivar a d'altres a afegir-s'hi.

Diagnòstic. *n. m.* Del grec, *dia*, a través, i *gnoseo*, conèixer: conèixer a través. Que serveix per a reconèixer. En general, el terme indica l'anàlisi i deter-

minació d'una situació sobre la base d'informacions, dades i fets recollits i ordenats sistemàticament. El diagnòstic, en una associació, ha d'indicar necessitats i problemes a abordar, d'una banda, i prognosi, línies, vectors i tendències possibles d'actuació per tal d'encarar-les. Tota associació que es preuï hauria de tenir clar i definit el seu, en quant a missió, planificació, programació, estratègies, etc. Vegeu **Autodiagnòstic**.

Difusió. *n. f.* Del llatí, *difusio*, *nis*, desbordament. Acció i efecte de difondre o difondre's. Extensió, dilatació viciosa en el parlat o escrit. Propagació d'una obra, una activitat, un programa, un servei, etc., pels mitjans de comunicació en general, i pels audiovisuals, en especial. A la pràctica real, el sector associatiu presenta dues tipologies principalment: d'una banda, la d'aquelles associacions amb un pla de comunicació definit, un equip associatiu especialment destinat a aquesta tasca, amb activitats promocionals, campanyes estructurades, etc.; i d'altra banda, les associacions que fan bona i honestament el que poden, deixant els aspectes de la difusió, ja sigui d'activitats, serveis o de la pròpia associació, en el magma indiferenciat del "tots ho fem tot", sense equip específic, sense pla de comunicació, etc. En fi, un desastre... Vegeu **Comunicació**.

Dinàmica. *n. f. i adj.* Del grec, *dynamis*, energia, força. S'aplica al que produeix moviment. Actiu, emprendedor. Persona amb tendència a fer o emprendre coses. El que diferencia una associació dinàmica d'una associació "muermo" és el grau d'entusiasme i implicació de la ciutadania en tot allò que fa i proposa. Dinàmica, d'altra banda, indica també un procés, una tendència, una forma de fer, un estil, un tarannà. I en aquest sentit, les associacions tenen plantejat el repte de definir-ne una de pròpia i diferenciada d'altres realitats que els són properes.

Dinàmica grupal. *n. f.* Tècnica o conjunt de tècniques aplicades a un grup humà, sigui quina sigui la seva naturalesa. Al sector associatiu, i especialment en els seus equips de voluntariat, esdevé un instrument fonamental de cara a la integració, adaptació i dinamització dels seus membres, per tal d'aconseguir un òptim rendiment del grup i una vivència gratificant i engrescadora per part de tots ells. Vegeu **Equip**. **Recursos humans**.

Dinamització. *n. f.* Acció i efecte de dinamitzar. Conjunt d'accions, intervencions, estratègies, actua-

cions, etc. encaminades a posar en moviment, sotregar, donar empenta i qualitat de vida ciutadana a un grup, conjunt de població, comunitat, etc. Vegeu **Dinàmica grupal. Intervenció.**

Direcció. *n. f.* Del llatí, *directio, nis*. Acció de dirigir, guiatge. Càrrec, funció de director/a. Conjunt de serveis confiats a un/a director/a. Conjunt de persones encarregades de dirigir. A una associació, encara, hom pot distingir entre el que es pot anomenar *direcció política*, i el que se'n diu *direcció tècnica o de gestió*. De la primera se n'encarreguen els consells polítics, juntes directives... amb estils i resultats tan heterogenis com el propi sector. Pel que fa a la segona, poc a poc es va introduint, no només a les macro i grans associacions, sinó també a les mitjanes. La figura del/de la gerent/a o dels coordinadors, i denominacions afins van prenent cos dia a dia en més associacions. Vegeu **Consell associatiu. Gerent/a. Junta Directiva.**

Directiu/va. *adj.* Que té el poder, la virtut de dirigir. Al sector associatiu s'utilitza aquest terme com a adjectiu per indicar aquells equips de l'associació que en representen la cara visible, la que mou el dia a dia de l'associació: són els que motiven, impulsen, coordinen, marquen resultats a aconseguir, treballen pel finançament, mantenen contactes amb altres organitzacions... Professionals com la copa d'un pi, que no vol dir assalariats o alliberats, forçosament.

Dissociar. *v. tr.* Del llatí, *dissociare*. Separar coses que estaven unides per associació. Un conjunt de tendències, formes socials i culturals, estils de vida, models de comportament contemporanis estan inundant, no només les societats occidentals, sinó, àdhuc, les d'altres realitats, i transformant la vida de les ciutats en espais de disgregació, dissociació: consumisme, oci passiu i alienant, insolidaritat, individualisme, competència ferotge, pensament únic,... Contra la inundació, associació! Vegeu **Associar. Integració. Marginal.**

Districte. *n. m.* Del llatí, *districtus*, contingut. Cadascuna de les demarcacions en què es divideix una contrada, una província, una població, per facilitar-ne l'administració, el govern, etc. Divisió, bàsicament, administrativa, que intenta rescatar criteris historico-geogràfics per a la seva delimitació. Com tota divisió, classificació artificial, adoleix de manca de flexibilitat, de no poder ajustar-se sempre a la dinàmica pròpia d'un

territori i de la seva població en constant flux. Tot i amb això, representen la realitat administrativa més propera a la comunitat, i com a tal cal fer-los més perfectibles, dotant-los d'una major dimensió política, més autonomia financera i capacitat d'autogestió. Haurien de representar la cara més humana de les administracions. Vegeu **Barri. Territori.**

Diversitat. *n. f.* Del llatí, *diversitas, tis*. Qualitat de divers; allò en què s'és divers. Un dels valors intrínsecs del sector associatiu d'una ciutat, riquesa que aporta per fer créixer la qualitat de vida ciutadana. Una associació aplega persones per afinitat, per identitat i semblança. Però el sector associatiu, en el seu conjunt, mostra mosaïc, varietat, diferència, diversitat. Tota aquesta colla de valors apunten a d'altres, dels quals una ciutat seria deficitària sense el sector: tolerància, integració, multiculturalitat, diàleg, intercanvi, etc. Vegeu **Diàleg. Identitat. Igualtat. Integració.**

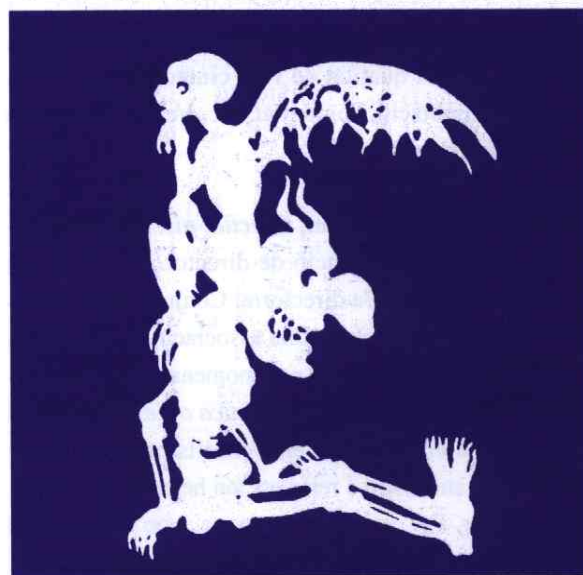
Donant. *p. a.* de donar. Del llatí, *donare*. Que dóna, que fa una donació. Es diu del/de la ciutadà/na que col·labora amb una associació amb mitjans econòmics, ja sigui a través d'una quota, el més corrent, o a través de qualsevol tipus d'aportació, principalment en diners. Al sector associatiu les donacions van més lligades a campanyes puntuals o activitats promocionals de l'associació, que al seu funcionament quotidià. És clar que, al nostre país, encara no està gaire desenvolupada la legislació en matèria de beneficis fiscals, pels qui fan donacions a les associacions. Tampoc, com passa a països anglosaxons i nòrdics, hi ha una cultura ciutadana en aquest sentit. Pels qui van molt justos de temps, o no poden col·laborar d'altres formes amb una associació, aquesta via permet una solució: la missió amb la que hom s'identifica, pot reforçar-se de moltes maneres. A llarg termini, aquesta figura hauria d'esdevenir la principal font d'autofinançament de tota associació. Vegeu **Ciutadà/na. Finançament. Soci/sòcia.**

Dossiers: Barcelona Associacions.

Publicació periòdica de materials, editats per l'Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona. Presenten idees, temes de gestió, experiències, aportacions del mateix sector, materials per a la reflexió i el treball associatiu. Volen omplir un buit, cada cop més petit, en bibliografia associativa, aportant treballs d'experts i coneixedors del món associatiu. Se'n publiquen quatre números a l'any, i es poden aconseguir per subscripció, o

bé per números solts. Són els hereus de les publicacions de l'antic IMAE sobre animació sociocultural, i segueixen la seva numeració. Aquest que ara teniu a les mans fa el número 32 de la col·lecció. Vegeu **Útils Pràctics**.

Dret/s. *n. m.* Del llatí, *directus*. Facultat d'exigir allò que ens és degut, de fer allò que la llei no defèn, de tenir, exigir, usar, etc. allò que la llei o l'autoritat estableix a favor nostre o ens és permès per qui pot. Les persones disposen, com a dret fonamental reconegut a la Declaració Universal dels Drets Humans, i a la major part de les constitucions de quasi tots els països, del *dret d'associació*. Aquest reconeixement té una importància fonamental pel sector, perquè representa, ni més ni menys, que la mateixa raó de ser del fet associatiu. Ara bé, una cosa és el reconeixement generalista, abstracte del dret, i un altre la seva regulació i aplicacions pràctiques: com es tradueix amb efectes reals. I aquí hom pot trobar-se amb sèries dificultats per garantir i salvaguardar l'autèntica essència que el dret universal consagra. D'altra banda, i des d'un punt de vista diferent al plantejat, cal indicar i incidir en el paper del sector associatiu i de les associacions en general, com defensores i garants dels drets humans, de les persones, de la ciutadania, a partir de llurs missions, propostes, activitats, serveis, etc. Vegeu **Valor/s**.

Economia social. *n. f.* Concepte que engloba tot un seguit de teories, idees, experiències i pràctiques, força desenvolupades els darrers anys. El cooperativisme n'és un dels seus màxims exponents, però tot un seguit de noves propostes han obert darrerament el camp a fenòmens i models d'economia, que més enllà dels termes de mercat, producte i benefici, estan per la recerca i consecució d'un seguit de millores i guanys socials i de qualitat de vida, en aquest cas de l'anomenada població activa. Un dels onze subsectors en què es classifica el conjunt d'associacions de la ciutat. Representa, percentualment, un dels més poc significatius, però té un alt nivell d'innovació. Sovint les associacions d'aquest àmbit es mouen en un terreny difícil i amb força indefinició o ambigüitat, a causa de les acusacions que reben de constituir, en realitat, formes econòmiques o d'empresa camuflades. Vegeu **Cooperativa. Empresa**.

Educació. *n. f.* Del llatí, *educare*, de *ducere*, conduir, guiar. Acció i efecte d'educar. És una acció i és un valor. A les ciutats, les associacions presenten i han de presentar aquest perfil: són escoles de participació ciutadana, de diàleg, de construcció de ciutadania,... però també esdevenen propulsores i generadores de valors, d'idees, de suggeriments. És un dels onze subsectors en què es classifica el conjunt d'associacions de la ciutat. No solament apleguen les associacions lligades a l'òrbita de l'escolar o acadèmic, sinó que van més enllà, en un concepte educador més ampli. Vegeu **Diàleg. Idea. Participació. Valor/s**.

Eficàcia. *n. f.* Del llatí, *efficatia*, energia. Qualitat d'eficaç. Que té la virtut de produir l'efecte volgut. Un

dels conceptes-estrella del sector privat, màxima del seu funcionament, que poc a poc s'ha anat introduint a l'esfera de les administracions públiques, i més a poc a poc, encara, s'intenta introduir en el sector associatiu. El cert és que molt sovint, a moltes associacions, es fa difícil de poder mesurar els resultats d'una acció i els seus beneficis en relació amb els mitjans esmerçats. Cal fer l'esforç. No és impossible. Vegeu **Eficiència. Gestió. Qualitat.**

Eficiència. *n. f.* Del llatí, *efficientia*, poder. Qualitat d'eficient. Que produeix realment un efecte. Com l'anterior és un producte propi del sector empresarial, traslladat els darrers anys a l'òrbita de les administracions i del sector associatiu. Els millors resultats, amb el mínim cost possible: d'aquest art algunes, moltes associacions en poden ensenyar. Sovint, més que una qüestió d'estratègies, mètode o sistema, es tracta de conceptes com ara innovació, creativitat, idees,... Vegeu **Creativitat. Eficàcia. Gestió. Idea. Innovació. Qualitat.**

Empresa. *n. f.* Del llatí, *in-prehensa*, agafada, presa. Societat industrial o mercantil per a emprendre i realitzar obres materials, negocis, etc. Representa el nucli central, la traducció i expressió pràctica del que es ve anomenant com a sector privat. Constitueix la base d'aquest sector econòmic, caracteritzat per la seva premissa principal: l'obtenció de beneficis o d'algun tipus de lucre a partir de la seva activitat. Ara bé, dia a dia, es va fent palesa, dintre del mateix sector, i de l'empresa en particular, que una de les claus del seu èxit i de la seva continuïtat passa per no donar l'esquena a la societat. Aquest fet es tradueix que el sector està obligat a entendre's -d'alguna forma li va la supervivència-, amb el sector públic -administracions-, i amb el tercer sector -associacions i fundacions-. En aquesta darrera línia cal ubicar el que darrerament s'anomenen *empreses amb causa*, model relacional que va més enllà de l'esponsorització, el patrocini o el mecenatge. Vegeu **Esponsorització. Finançament. Mecenatge. Patrocini.**

Entitat. *n. f.* Del llatí, *ens, entis*. Col·lectivitat considerada com a unitat. En sentit ampli, associació o col·lectivitat de qualsevol classe. Hi ha qui utilitza aquest terme com a sinònim d'associació. El cert és que sota aquest concepte queden englobades organitzacions de molt divers signe i naturalesa, i que el seu ús no facilita gaire la necessària clarificació, definició i concreció del sector associatiu, com a tal. Més enllà d'una qüestió terminològica o de conceptes s'amaga un tema d'acostament, visió

del sector i de la seva consideració. Resta obert a preferències i diverses interpretacions. Vegeu **Associació.**

Equip. *n. m.* Del francès, *équiper*, i aquest de l'escaudinau, *skipian*, navegar. Grup de persones organitzat per a un objecte determinat. D'equips, en una associació, es podem distingir, bàsicament tres, però n'hi ha alguns més. L'equip polític, consell o junta directiva, n'és un: tota associació, per imperatiu legal, en té. L'equip directiu, el que gestiona el dia a dia associatiu, que quan més gran és una associació més important i dimensionat esdevé. I, finalment, l'equip de voluntariat, l'autèntica base, cor de l'associació, que en moltes, les petites i micro, coincideix amb els dos anteriors. Encara es podria parlar d'altres "equips" associatius, com ara, l'equip de socis/sòcies, el de donants/patrocinadors, el d'usuaris, el de la ciutadania, etc.

Equipament. *n. m.* Conjunt de mitjans immobiliaris i mobiliaris, disposats per tal d'oferir serveis, activitats, propostes de participació en general, i que tenen una clara ubicació i vocació territorial, al barri. Espai públic, la titularitat del qual no té per què ser pública, ni la seva gestió, i que, salvant distàncies culturals i temporals, hauríem d'associar a l'*agora* grega, al Senat romà o als mercats d'algunes cultures orientals.

ESAL. Sigles que volen dir *Entitat Sense Ànim de Lucre*. És una de les denominacions amb les quals es coneix les associacions, i que remarca, com a definitori, el tret característic que les diferencia del sector privat, les empreses com a entitats lucratives, o que tenen en el benefici la seva raó de ser. Representa una etiqueta massa generalista com per definir el sector associatiu, i per tant és una denominació cada cop menys utilitzada. Vegeu **Associació. ONG. ONL. Tercer sector.**

Esponsorització. *n. f.* Forma específica de conveni de col·laboració entre una empresa i una organització en matèria de finançament, molt semblant al patrocini. L'empresa busca, com en la fórmula "patrocini", un resultat a curt termini, però s'interessa exclusivament per *esdeveniments esportius* que puguin tenir efectes immediats en la seva imatge. Vegeu **Finançament. Fundraising. Mecenatge. Patrocini.**

Esport. *n. m.* De l'anglès, *sport*. Exercici físic, o joc en què es fa exercici físic, realitzat, amb o sense competició, amb sujecció a certes regles. Possiblement

un dels sectors que mobilitza en el seu conjunt un nombre més elevat de ciutadans i ciutadanes, però que té menys identificació amb la qualificació d'associacions de voluntariat. Un dels onze subsectors en què es classifica el conjunt d'associacions de la ciutat. El gran debat dintre del subsector està centrat en el seu rol i definició: són associacions de voluntariat o associacions de serveis per a associats? Quina és la seva tasca o missió envers la ciutadania? I per la qualitat de vida de la ciutat, què fan?

Estat del Benestar. *n. m.* Expressió que tradueix l'anglesa *welfare state*, i que ha tingut molta difusió i anomenada, especialment a partir de la segona guerra mundial. En uns temps de bonança econòmica, creixement i desenvolupament industrials i socials, i certa absència de conflictes bèlics importants, es va desplegar aquest concepte, amb molta literatura al darrere, i de difícil concreció. Es podria definir, en teoria política, com l'estadi de l'Estat en el qual aquest garanteix, de forma universal, al conjunt de la ciutadania els mínims per poder gaudir d'uns estàndars de qualitat de vida suficients. El desenvolupament i aplicació de polítiques socials, en detriment d'estratègies més liberalistes de mercat, l'ha caracteritzat. Es basa, fonamentalment, en la idea de progrés continu, i va estretament relacionat amb les polítiques socialdemòcrates. El model màxim d'aquesta realitat el representen els països nòrdics europeus. Els seus crítics l'acusen d'excessiu intervencionisme. Es pot dir que com a model va iniciar un període de crisi als anys 70, lligat a la recessió econòmica, que encara avui continua: els debats actuals, polítics especialment, tenen com a pregunta retòrica la de la *crisi de l'Estat del benestar*. Vegeu **Benestar social**. **Cohesió social**. **Qualitat de vida**.

Estatuts. *n. m.* Generalment en plural. Del llatí, *statutum*, establir, establert. Conjunt de normes que regulen el funcionament d'una entitat. Allò que és estatut; regla que té força de llei per al govern d'un cos. Representen la carta de presentació, el DNI de l'associació, la seva constitució i norma reguladora. Jurídicament, una associació no pot existir si no té estatuts. La Llei d'associacions de Catalunya regula el seu contingut mínim obligatori al seu article 5. És molt important, més del que usualment es considera, una bona i acurada redacció dels estatuts de cara a una bona pràctica associativa posterior, i per tal d'evitar confusions i ensurts. És per això que cal fugir del típic emplenar un model preestablert, i fer participar ben activament al conjunt

dels socis/sòcies de l'associació. Vegeu **Assemblea**. **Òrgans de govern**. **Soci/sòcia**.

Estratègia. *n. f.* Del grec, *strategia*, de *strategos*, general, cap. Art de dirigir un afer per aconseguir l'objectiu desitjat. Terme d'origen militar, reformulat i adaptat en el seu moment per la teoria econòmica, i molt utilitzat en el món de l'empresa, en un primer moment, i que finalment ha acabat introduint-se en l'àmbit de les polítiques públiques. De fet, el seu ús en aquests darrers contextos, es vincula a l'adjectivació d'altres conceptes: anàlisi estratègica, decisió i elecció estratègiques, planificació estratègica, etc. Més enllà de les teories, qualsevol associació amb una mínima missió definida, uns objectius clars, i una programació coherent es pot considerar que té una actuació "estratègica". Vegeu **Planificació estratègica**.

Ètica. *n. f.* Del grec *ethos*, costum. Part de la filosofia, que tracta de la moral i de les obligacions de l'ésser humà. Com a substantiu, en darrere instància, podria funcionar com a sinònim de sector associatiu: les associacions, creadores, generadores i impulsores de valors entre la ciutadania, a les ciutats, en aquest món de traces tan grises o tan fosques, representen el cor ètic del gènere humà. Com a adjectiu, i dintre també del mateix sector, funciona amb certa freqüència i actualitat. Es parla de *codis ètics* en el sector, de manifestar un comportament ètic en les seves actuacions,... Vegeu **Codi ètic**. **Moral**. **Transparència**. **Valor/s**.

Excel·lència. *n. f.* Del llatí, *excellèntia*. Que excel·leix. Superior qualitat o bondat que constitueix i fa digne de singular aprecí i estimació en el seu gènere una cosa. El concepte d'excel·lència, quan d'associacions es tracta, fa molt difícil la seva definició. En ser un concepte importat del sector privat, que es mesura en termes d'*èxit*, i que en aquest camp es pot quantificar clarament amb diferents indicadors, com ara la maximització de beneficis, presenta veritables problemes d'ajust. Alguns autors identifiquen excel·lència al sector associatiu amb "bones pràctiques associatives". Es tractaria de consensuar o definir amb certa nitidesa un model, un paradigma pel qual, a partir d'una bateria d'indicadors objectius, una associació es pogués anomenar excel·lent. Vegeu **Qualitat**. **Transparència**. **Valors**.

Expedient. *n. m.* Del llatí, *expediens, tis*, de *expedire*, i de *ex*, fora, i *pes*, peu. Conjunt dels papers

corresponents a un assumpte o negoci. Paraula pròpia de l'argot de les administracions, i que designa molts i variats tipus de procediments vinculats a l'acció del sector públic, en terrenys jurídics i econòmics, especialment. Les associacions, sovint, els heu de "patir", com a mal necessari, en moltes de les relacions amb l'administració. Vegeu **Administració. Conveni. Subvenció.**

Exposició. *n. f.* Del llatí, *expositio, nis*, de *exponere*, posar fora. Acció i efecte d'exposar o exposar-se. Conjunt d'obres, productes, exposats en un determinat espai. Una de les activitats a què més recorren les associacions, i no només les de cultura. Es poden diferenciar dues modalitats bàsiques: les exposicions com activitat en si mateixa, quan són el centre i nucli d'allò que es fa; i, encara, les exposicions com activitat perifèrica, en el marc global d'una activitat més important o de més volada. Tenen, també, una doble funció: com activitat promocional, de visualització i difusió de la missió de l'associació; i, d'altra banda, com a font de finançament. Vegeu **Activitat. Activitats promocionals. Cultura. Difusió. Finançament.**

Federació. *n. f.* Del llatí, *federatio, nis*. Acció i efecte de federar. Conjunt semblant d'organismes o associacions de diverses classes. Les federacions d'associacions o entitats tenen personalitat jurídica i estan regulades, de la mateixa forma que elles, per la Llei d'associacions de Catalunya. Algunes presenten un perfil molt similar al de les administracions -les esportives, per exemple-, i d'altres mostren funcionaments més "alternatius". N'hi ha de més grans i de més petites, amb major tradició històrica o més joves; més representatives d'un sector, o més personalistes. En fi, de tota mena. Però, això sí, fan bo el principi de la xarxa, i de la unió per a uns mateixos fins. Es revelen com interlocutors més ben situats davant el sector públic i el sector privat. Vegeu **Associació de 2n nivell. Coordinadora. Lobby. Xarxa.**

Fidelització. *n. f.* Del llatí, *fides, ei*, confiança. Concepte que indica alguna cosa darrere de la qual van moltes associacions. No hi ha receptes ni sortilegis màgics, en aquest tema. El problema de moltes associacions no es troba en com aconseguir socis, voluntariat, directius, finançament, sinó en com, un cop aconseguits, fidelitzar-los. Això vol dir, que mantinguin el seu compromís amb l'associació, els engresqui el que proposa, s'hi trobin a gust, comparteixin la seva missió... Potser en aquests mateixos enunciats es trobi el secret. La innovació, la participació, restar oberts a la ciutadania i a les necessitats i problemes de l'entorn, la democràcia, la transparència, no són més que altres possibles ingredients de la fórmula. Vegeu **Adhesió. Confiança. Rotació. Transparència.**

Filantropia. *n. f.* Del grec, *philanthropos*, de *philia*, amor, i *anthropos*, gènere humà. Amor envers els nostres semblants. Un dels conceptes centrals que donen raó de ser, del qual el voluntariat n'està constituït. És un valor, juntament amb d'altres, que conformen la base de l'acció voluntària. Complementa altres conceptes, com els de proïme, ajuda mútua, col·laboració, generositat, entrega, treball voluntari... Es diu de les persones, però també, i especialment en el món anglosaxó, de les organitzacions i les associacions. Vegeu **Ètica. Generositat. Moral. Proïme. Valor/s. Voluntariat.**

Finançament. *n. m.* Del francès, *financer*, proveir de diners. Acció i efecte de finançar. Un dels aspectes que més mal de caps genera en bona part del sector associatiu: com aconseguir recursos econòmics! Moltes associacions consideren que els hi va la supervivència. I sí, és cert, però... cal recordar que una associació, la forma i li dóna vida, bàsicament, el capital humà. I aquest no es troba a les entitats financeres, a les empreses o a l'administració! Ara bé, un cop assentat l'anterior, el tema del finançament no es pot deixar de banda, o en el millor dels casos, a l'atzar, la bona sort o la improvisació. Una associació per suportar els problemes derivats del finançament ha de disposar de dos instruments: un pla de finançament i un equip associatiu dedicat a aquest tema. I no cal ser una gran o macroassociació, ni disposar de pressupostos multimilionaris. També les petites ho han d'enfocar d'aquesta manera. La clau de volta de tot el tema del finançament, en darrere instància, té un nom: *diversificació*. Vegeu **Fundraising. Pla. Planificació estratègica.**

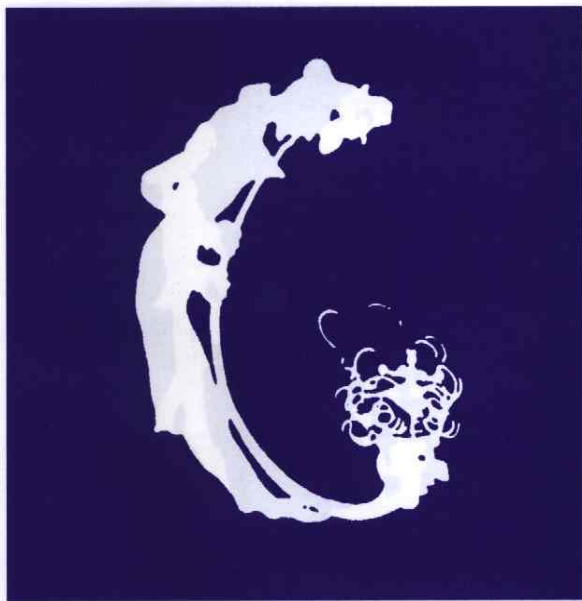
Formació. *n. f.* Del llatí, *formatio, nis*. Acció i efecte de formar o formar-se. Terme amb extensíssima literatura i molt diverses possibilitats d'enfocament. Les associacions manifesten la seva importància, i àdhuc la consideren una de les necessitats peremptòries -vegeu al respecte els resultats de la **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona**-, però, tanmateix, les associacions, trista realitat, no "inverteixen" en formar als seus equips, directius, voluntariat,... La renovació que s'imposa al sector en aquesta dècada final de segle, per tal de reconvertir-lo, reinventar-lo i adaptar-lo a les necessitats i els reptes emergents, fan que la formació associativa contínuament esdevingui un element fonamental. A partir d'aquesta realitat-constatació, admesa sense problemes per tothom, el perill futur que s'acosta

és el d'arribar a un sector associatiu dual, dividit per una fractura cada cop més insalvable, entre les associacions que aposten per formar els seus equips humans, i aquelles, que obviant la seva importància, viuen consumides en la voragine del dia a dia, la queixa constant i l'estancament immobilitzador: no creen ciutadania.

Funció. *n. f.* Del llatí, *functio, nis*, de *fungi*, complir. Acció que ha de fer una persona pel seu càrrec, ofici, etc. La funció, introduïda al sector associatiu, ha d'acabar amb el "entre tots ho farem tot" tan inoperant i nefast per a moltes associacions. Cal, per qualsevol aspecte o realitat associatives, dissenyar, perfilar, dibuixar i distribuir de la forma més acurada possible, les funcions i les tasques de cada membre de l'associació des del voluntari de peu fins al darrer membre del consell polític o la presidència. És una regla d'or de la gestió associativa. Vegeu **Equip. Gestió. Programació.**

Fundació. *n. f.* Del llatí, *fundatio, nis*, de *fundare*, donar fonament. Acció i efecte de fundar. Persona jurídica dedicada a la beneficència, ciència, ensenyament, etc. que continua i aconsegueix la voluntat de qui l'erigeix. Organisme sense objectiu lucratiu -aquest tret les iguala a les associacions-, però que disposa d'una certa dotació en capital, i que té per objectiu donar suport a activitats d'interès general. Així com a les associacions, el capital humà és la base jurídica per a la constitució i regulació legal, les fundacions tenen la seva raó de ser en el capital econòmic del o dels fundadors. A efectes pràctics, el seu funcionament, molt sovint és parell al d'una associació. És més, hi ha una tendència progressivament important, a crear fundacions a partir d'associacions, per tal de continuar la missió proposada, especialment per poder gaudir dels beneficis fiscals i financers que les fundacions tenen sobre les associacions. A Catalunya n'hi ha de radicades més de 1.200.

Fundraising. Locució anglesa, de *fund*, fons, i *raise*, augment. Reunir, aixecar fons. Quan una associació o fundació realitza una acció de *fundraising*, habitualment s'entén que porta a terme activitats encaminades a captar donatius privats de persones físiques. Les tècniques poden ser tan variades com la imaginació de cadascú: des de l'ús de *mailings* personalitzats fins el *ciberfundraising*, passant pel telemàrqueting, la publicitat en premsa amb cupó... Vegeu **Col·laboració. Donant. Empresa. Esponsorització. Finançament. Mecanatge. Patrocini.**

GAM. Sigles que signifiquen *Grup d'Ajuda Mútua*. Conjunt de persones que formen com una unitat dins d'un conjunt més nombrós. Aquestes persones s'agrupen i es troben més íntimament unides pel fet de tenir certes semblances o una característica comuna. Aquesta característica és l'*ajuda mútua*, que vol indicar que és recíproca, o sigui, donada i rebuda entre dues o més persones. També s'anomenen grups de suport. Estan dirigits pels mateixos membres o consocis. Els professionals només acostumen a servir com a consultors. Molt estesos en el món anglosaxó, estan prenent cada cop més relevància a casa nostra, especialment en contextos urbans. Barcelona és una de les ciutats capdavanteres en el conjunt de l'Estat. Vegeu **Ajuda mútua**.

Generositat. *n. f.* Del llatí, *generositas, tis*. Qualitat de generós; acte propi d'una persona generosa. De nobles sentiments. Les persones que donen el seu temps, les seves ganes, il·lusions, esperances, treball, coneixements, com a voluntariat a una associació tenen un plus de generositat. Poden haver-hi altres motivacions, interessos, inclinacions, causes per les quals hom esdevé voluntari/ària. Però el cor generós, l'entrega pels altres, voler millorar la qualitat de vida del proïsme representen el cor de generositat del fet voluntari. Vegeu **Filantropia. Motivació. Proïsme. Valor/s. Voluntari/ària. Voluntariat**.

Gerent/a. *adj.* Del llatí, *gerens, tis*, de *gerere*, portar, dirigir. El qui dirigeix els afers i porta la firma d'una societat o empresa mercantil. Figura, en principi, relacionada amb el món empresarial, i que els darrers anys

s'ha anat incorporant, amb la seva funció i rol, a l'òrbita del sector públic i del sector associatiu. Representa, en una associació de voluntariat, el nivell màxim entre l'equip directiu i entre el seu personal remunerat, ja que, amb comptadíssimes excepcions, forma part de l'associació com a assalariat. La seva missió seria similar a la que pot jugar a una empresa: coordinar i dirigir els equips directius i garantir el bon funcionament de l'associació en el seu dia a dia, vetllant perquè la planificació-programació es porti a terme d'una manera eficaç i eficient. Vegeu **Direcció. Empresa. Equip. Gestió. Planificació estratègica. Programació**.

Gestió. *n. f.* Del llatí, *gestio, nis*. Acció i efecte de gestionar. Cadascuna de les diligències que es fan per aconseguir alguna cosa. Ciència de les decisions estratègiques i tàctiques en les organitzacions, que permet determinar la combinació més satisfactòria en termes de rendiment i de productivitat dels mitjans materials i dels recursos humans dins les organitzacions. Conjunt de tècniques d'administració de les organitzacions que reposen sobre diversos sistemes d'informació. Concepte i terme d'ampli desplegament en el sector privat i en el sector públic de les administracions, i que fins fa molt poc de temps es considerava aliè al sector associatiu, per no dir que era tabú. A l'associació, gestió és la manera com cada persona, cada membre que en forma part, treballa: exactament el que totes les associacions fan, és a dir, res d'estrany. Només cal, doncs, que totes les associacions facin el *gest* per tal d'incorporar el terme al seu quotidià.

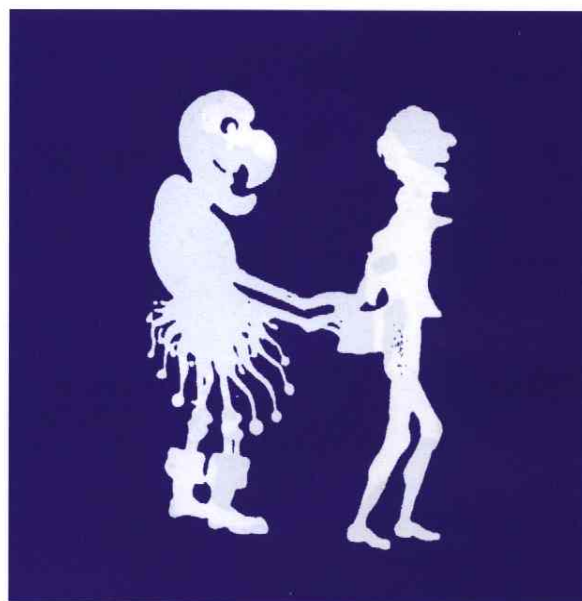
Governabilitat. *n. f.* Del grec, *kybernao*, dirigir, conduir, governar. Concepte propi de la ciència política. En el marc que correspon a les associacions cal parlar de *governabilitat de les ciutats*. És a dir, el govern de la ciutat. Aquest té el seu fonament en l'exercici dels drets i deures cívics, i es construeix a partir d'un triple compromís: el de la ciutadania -entesa com la relació entre persones i la seva comunitat-, el del sector associatiu, i el de les forces polítiques. Totes tres parts es troben involucrades en el procés de pensar, planificar, programar, organitzar i actuar respecte al govern de la ciutat, als afers que li són propis. Vegeu **Ciudadà/na. Democràcia ciutadana. Participació**.

Grup. *n. m.* De l'italià, *gruppo*; de l'antic alemany, *krupps*. Conjunt de persones o coses formant com una unitat dins un conjunt més nombrós o complicat, pel fet

d'estar més juntes, més íntimament unides, tenir certes semblances, una característica comuna. El grup és la unitat bàsica de l'associació humana, i com a tal el cor, el nucli bàsic de qualsevol associació.

Grup de pressió. Conjunt de persones, entitats, organitzacions, etc., unides per un interès comú, i que esmercen la seva força i influència per portar endavant les seves propostes, davant necessitats expressades. L'objectiu, freqüentment, va lligat a modificar l'opinió, visió o comportament d'un antagonista que té poder de decisió respecte al tema plantejat, reivindicat o proposat. Generalment, l'antagonista acostuma a ser l'administració, però no necessàriament. El sector associatiu pot exercir aquesta funció utilitzant el capital humà, més que no pas els recursos econòmics o materials, com fan d'altres grups de pressió. Vegeu **Associació de 2n nivell. Lobby.**

Grup de Voluntariat. Rep aquesta denominació el conjunt de membres del Consell Municipal de Benestar Social de Barcelona que s'ocupa, sectorialment, dels temes que fan referència al voluntariat i l'associacionisme. A partir dels seus treballs es va gestar la creació del *Consell Municipal d'Associacions de Barcelona*. Impulsor de la celebració del *Dia Internacional del Voluntariat* a la ciutat, i dels *Fòrums: la Primavera de les Associacions*. En formen part membres d'associacions significatives de la ciutat, experts associatius, tècnics municipals, representants de les forces polítiques i sindicals i altres institucions i organismes. Vegeu **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona. Dia Internacional del Voluntariat.**

Hotel d'entitats. *n. m.* Denominació que reben una sèrie d'equipaments, principalment impulsats per la Generalitat de Catalunya, que es caracteritzen per aplegar un grup de diferents associacions en un mateix edifici. Per un mòdic preu, a més d'un despatx propi, es disposa d'una sèrie de serveis comuns com poden ser, consergeria, centraleta, fotocopiadora, fax, sales i d'altres per l'estil. Fòrmula oficialitzada de l'aprofitament de recursos infraestructurals, que diferents conjunts d'associacions, coordinadores, federacions, etc., també posen i han posat en marxa. Les relacions interassociatives, a més del compartir sostre, surten, evidentment, enfortides.

Humanitat. *n. f.* Del llatí, *humanitas, tis*. Condió d'ésser humà, natura humana. Compassió per les desgràcies dels homes. Un dels valors, dels actius més importants que el sector associatiu aporta a la ciutadania, a la societat, a aquest món, al que molt sovint es qualifica, precisament, de "deshumanitzat". Humanitat és, ni més ni menys, que el cor, el centre de la vida a una societat qualsevol siguin les persones. I que a partir de la seva escala, s'edifiqui, es construeixi l'edifici social. Tot i que pugui semblar un valor molt abstracte, amb el qual tothom està d'acord i subscriu, la seva traducció pràctica és ben senzilla, en el quotidià dia a dia. Tanmateix, malgrat la seva senzillesa, a voltes es fa difícil de trobar, precisament per valors antagònics que operen obertament en les nostres societats. Vegeu **Ètica. Moral. Valor/s.**

IAE. Sigles que signifiquen *Impost d'Activitats Econòmiques*. És un tribut directe de caràcter real, el fet imponible del qual està constituït pel simple exercici en territori nacional d'activitats empresarials, professionals o artístiques. El Reial Decret Legislatiu 1175/1990, de 28 de setembre, (BOE 29/9 i 2/10), aprova les tarifes i la instrucció d'aquest impost. El període impositiu coincideix amb l'any natural i cal devengar-lo el primer dia del mateix. Resten exemptes de tributar-lo les associacions declarades d'utilitat pública per les activitats que constitueixen el seu fi social. També estan exemptes les associacions i fundacions de disminuïts físics, psíquics i sensorials, sense ànim de lucre per llurs activitats. Els ajuntaments participen en una quota d'aquest impost, i per tant, són administració recaptadora. Alguns grups d'associacions estan portant endavant una campanya per tal d'estendre l'exempció de l'IAE al conjunt del sector associatiu sense ànim de lucre.

IBI. Sigles que signifiquen *Impost sobre Béns Immobles*. És un tribut directe de caràcter real, el fet imponible del qual està constituït per la propietat de béns immobles de naturalesa rústica i urbana, ubicats en el respecte terme municipal, o per la titularitat d'un dret real d'usufructe o de superfície, o la d'una concessió administrativa sobre els esmentats béns, i que grava el valor dels immobles. La base imposable és el valor cadastral dels béns immobles, i el període impositiu coincideix amb l'any natural. Resten exemptes de tributar les associacions declarades d'utilitat pública que siguin titulars de béns immobles, i no els cedeixin

a tercers mitjançant contraprestació, estiguin destinats a les activitats que constitueixen el fi específic de l'associació, i no s'utilitzin per desenvolupar explotacions econòmiques alienes als fins de l'associació. També resten exemptes d'aquest impost els béns de l'església catòlica i d'associacions confessionals segons els acords establerts, els béns de la Creu Roja, els declarats monuments històrics d'interès cultural, i els centres docents privats en règim de concert educatiu.

Idea. *n. f.* Del grec, *idea*, forma, aparença, de *idein*, veure. Representació mental d'una cosa real o imaginària. Concepció a realitzar; pla, propòsit, d'acció; intenció. Part fonamental, substancial, d'una doctrina, d'un raonament. L'associacionisme finisecular a casa nostra es mostra, potser, massa obsessionat pels temes com ara la gestió, el finançament, l'organització interna, la comunicació, la recerca de socis, de voluntariat... I no està malament. Però cal no oblidar la raó de ser darrere de les associacions: creadores i impulsores de qualitat de vida, de valors, de ciutadania, en fi, **fàbrica d'idees**. Animeu-vos, pensar és gratuït!

Identificar. *v. tr.* Del llatí, *identificare*. Provar la identitat d'una cosa amb una altra, reconèixer com a idèntic. A una associació li és bàsic, per a tenir sentit i per poder desenvolupar la seva activitat, una triple identificació. D'una banda, ha d'*identificar* la seva missió. I això, de forma clara, senzilla i entenedora. També, ha d'*identificar* els seus públics, a qui es dirigeix, quin sector de la ciutadania vol atreure. I, finalment, ha d'*identificar* les necessitats i problemàtiques a què vol donar resposta, en forma de propostes, serveis i activitats. Qualsevol associació que compleixi mínimament aquestes identificacions té molt de guanyat per esdevenir punt de referència ciutadana. Vegeu **Excel·lència. Missió. Necessitat. Públic objectiu. Públic potencial.**

Identitat. *n. f.* Del llatí, *identitas, tis*. Qualitat d'idèntic. Fet de ser una persona o cosa la mateixa que se suposa o busca. Moltes persones, avui, a unes ciutats fortament deshumanitzades, amb valors predominants d'èxit, competència, consum irracional, individualisme, etc., busquen la identitat que com a ciutadania, els fa sentir-se membres d'una comunitat. Les associacions faciliten ciutadania, i són avui, a les ciutats, autèntics bancs de sentit i d'identitat per a milers i milers de persones. Davant aquesta realitat

constatable, cal anar amb compte amb perills gens ficticis com el que representen les sectes i altres organitzacions alienants. Vegeu **Ciudadà/na. Humanitat. Secta. Valor/s.**

Ideologia. *n. f.* Del grec, *idea* i *logos*, discurs de la idea. Ciència de les idees. Sistema d'idees. Concepte propi de la ciència política, que fa referència al contingut de les diferents doctrines, creences, programes de les organitzacions, bàsicament, però també de corrents, tendències i visions de la societat o de grups d'individus dintre d'aquestes. Els segles XIX i XX han representat el temps de la gran eclosió de les ideologies polítiques, i del seu desplegament. També és escenari, aquest final de segle, del que s'ha vingut a anomenar com a *crisi de les ideologies*. Una associació, des del moment en què es proposa una missió, i que propugna uns valors, es pot dir amb plena propietat que presenta una ideologia que impregna tot allò que fa: té un sistema d'idees. Vegeu **Idea. Missió. Valor/s.**

Igualtat. *n. f.* Del llatí, *aequalitas*, *tis*. Condició d'ésser igual una cosa a una altra. La igualtat és un valor i és un dret: moltes associacions el defenen i l'impulsen. Ara bé, cal evitar que esdevingui uniformitat, igualació, mediocritat, anul·lació de la creativitat. D'aquesta forma, cal reivindicar-lo i treballar-lo juntament amb d'altres valors i drets com els de la diversitat, la diferència, la multiculturalitat. Vegeu **Diversitat. Dret/s. Valor/s.**

Imaginació. *n. f.* Del llatí, *imaginatio*, *nis*, de *imago*, *imatge*. Facultat de formar imatges mentals. Moltes associacions farien bé si, al costat de la seva obsessió pel finançament, col·loquessin una obsessió similar per la imaginació. Un dels papers fonamentals que el sector associatiu ha de jugar, avui, a les nostres ciutats i societats és el de promoure i generar idees noves, innovar, nous valors, nous estils de vida. I això només és possible amb grans dosis d'imaginació. Té un clar avantatge respecte al tema del finançament: no costa un duro! Ara bé, presenta també una dificultat, no ens enganyem: cal ser atrevit/da, agosarat/da. Vegeu **Idea. Innovació.**

Impost sobre Societats. La normativa d'aquest impost està recollida a la Llei 43/1995, de 27 de desembre (BOE 28/12/95), amb caràcter general. Per les compreses a la Llei 30/94, de *Mecenatge*, en particular,

la regulació es troba en els articles 48 a 57. A efectes d'aquest impost, com a norma general, els resultats derivats de l'exercici d'una explotació econòmica estan gravats. Ara bé, es pot sol·licitar l'exempció quan l'activitat de l'explotació econòmica persegueixi els fins propis de l'associació, no generi competència deslleial, o els seus destinataris siguin col·lectivitats genèriques. Per les associacions i fundacions acollides a la Llei 30/94 hi ha una sèrie d'ingressos que gaudeixen d'exempció: les quotes dels associats, les subvencions públiques, els obtinguts per convenis de col·laboració en activitats d'interès general, i alguns altres. De totes formes, resulta sovint força complex, tot plegat: o bé teniu un expert a l'associació, o millor que us assessoreu amb un professional. La inversió val la pena!

INCAVOL. Sigles que corresponen a l'Institut Català del Voluntariat. Organisme adscrit al Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, creat per la Llei 25/1991, del Parlament de Catalunya, publicada al DOGC núm. 1535, de 30 de desembre de 1991. La seva missió fonamental és la promoció del voluntariat a Catalunya. Es planteja com a objectius els de facilitar suport al moviment associatiu i de voluntariat, promocionar i dinamitzar la seva realitat i fer-la avançar en qualitat. L'INCAVOL realitza un servei de promoció del voluntariat en quatre àmbits: foment del voluntariat, assessorament a entitats, formació de voluntaris i informació, especialment a través del Servei Català del Voluntariat.

Incentius fiscals. *n. m.* Conjunt de mesures, principalment legislatives, que estan encaminades a potenciar i estimular la inversió, ja sigui de la ciutadania, a nivell particular, com del sector privat i d'altres organitzacions. Val a dir, que a casa nostra, la legislació en aquesta matèria, respecte al sector associatiu, és molt escarransida i avara. Així com d'altres estaments -partits polítics, església, etc.- tenen el tema bastant resolt, les associacions, de forma molt restringida, poden accedir a la Llei 30/94 -que tampoc és cap "panacea", i la major part del sector no pot beneficiar-se de cap tipus de mesura, tot i que la seva missió, molt sovint, és d'"interès general". Vegeu **Finançament. Llei 30/94. Llei d'associacions de Catalunya. Mecenatge.**

Indicador. *adj.* Del llatí, *indicare*. Que indica, que serveix per indicar. Instrument estadístic utilitzat tant en el terreny de les ciències socials com en disciplines tècni-

ques, que mesura un estat donat de coses, una necessitat, una realitat, aportant informació útil per a prendre decisions o dissenyar accions. Per si mateixos no indiquen res, si no se situen en un context, un marc d'explicació, un horitzó de realitats o de finalitats prèviament establert.

Informació. *n. f.* Del llatí, *informatio, nis*. Acció i efecte d'informar o informar-se. Conjunt de notícies o informes. Resultat de les accions de comunicació efectuades per qualsevol mitjà oral, escrit, electrònic, etc. Consisteix, bàsicament en reagrupar, emmagatzemar, tractar i difondre els fets, missatges, opinions, comentaris, etc. relatius a les situacions individuals, col·lectives, nacionals i internacionals, a fi i efecte de ressenyar, fer saber, cultivar o distreure. En la realitat de finals de segle, a les nostres societats, cultura i context, s'està assistint a una saturació, un autèntic "empatx" d'informació per quantitat i velocitat, realment inassumible i inassimilable per qualsevol cervell humà. Avui, però, la informació, més que mai, és poder. I això, en qualsevol context. En l'àmbit de les associacions, cal apuntar el fenomen de la circulació de la informació a l'intern de l'organització: a major circulació, major transparència, major democràcia; a menor circulació, més opacitat, més jerarquització, menys llibertat.

Infraestructura. *n. f.* Del llatí, *infra*, sota, i *estructura*. Base, el que hi ha al dessota. A qualsevol organització, els recursos infraestructurals els constitueixen, sobretot, els béns immobles: espais físics, edificis, instal·lacions, etc. Quan es parla del sector associatiu en aquest context, es pot afirmar que hi ha tanta casuística i diversitat com la que ofereix el mateix sector: hi ha qui té autèntics problemes en la matèria, que inclús amenacen la seva supervivència; i hi ha qui neda en la abundància. En aquesta escala sí que té a veure el tamany de l'associació. Sense comentaris. De la importància d'aquest tema en dóna compte la **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona** quan posa de manifest que les infraestructures suposen la segona demanda que les associacions fan a les administracions, després dels recursos econòmics.

Innovació. *n. f.* Del llatí, *innovatio, nis*. Acció i efecte d'innovar. Introduir novetats en alguna cosa. Capacitat de produir nous plantejaments ètics, estètics, científics, tecnològics, socials, polítics, etc. que d'alguna manera aporten les bases per a nous ordres en algun d'aquests dominis i que donen suport als canvis de la

societat. S'hauria de constituir com a una de les raons de ser de qualsevol associació amb voluntat d'aportar qualitat de vida i ciutadania. La pregunta hamletiana associativa hauria de ser: innovo o no innovo, aquesta és la qüestió. La resposta negativa, amb honestat, hauria de ser un discret "harakiri" associatiu, sense sorolls, i la recerca dels aires d'innovació en altres espais.

Instal·lació. *n. f.* Del francès, *installer*. Acció i efecte d'instal·lar o instal·lar-se. Equipament, espai on es realitzen activitats, que pot ser públic o no. En general, es fa referència als béns immobles d'una organització de les administracions, etc. Una sala de reunions, un teatre, un despatx, una pista poliesportiva, un pati, una sala d'exposicions, un jardí, un auditori, un bar... poden ser instal·lacions. Representen el continent de qualsevol acció associativa, i com a tals han de ser tinguts en compte. La major part d'associacions manifesten un clar dèficit en aquest aspecte, quan se'ls pregunta sobre el tema. Vegeu **Equipament. Infraestructura**.

Institució. *n. f.* Del llatí, *institutio, nis*. Acció d'instituir. Establiment, fundació. Organisme instituint per a desenvolupar una funció d'interès públic. En plural, fa referència o funciona com a sinònim d'administracions, especialment perquè tenen una funció pública, no persegueixen finalitat lucrativa i donen resposta a necessitats ciutadanes. Per això mateix, també tenen força interrelació amb el sector associatiu. Els seus estatuts, però no corresponen a la realitat associativa. Finalment, també es pot apuntar la seva similitud amb el sector de les fundacions, encara que presentin alguns trets molt diferencials. Vegeu **Administració. Fundació**.

Integració. *n. f.* Del llatí, *integratio, nis*. Acció i efecte d'integrar. Operació inversa a la diferenciació. Resultat de la posada en comú i de la coordinació d'uns tractes, d'unes conductes, d'uns valors diversos d'una i més comunitats, amb què s'ha pogut efectuar l'adaptació de cultures diferents, sense alienació ni deculturació de les parts i sense pèrdua d'identitat. L'associacionisme, per definició i per esperit, hauria, sempre, de ser integrador i afavorir aquesta tendència en el conjunt de la societat. Una societat amb un teixit associatiu feble o invertibrat és una societat *des-integrada*. Vegeu **Identitat**.

Interès general. *n. m.* Expressió pròpia del discurs polític, molt utilitzada des de les administracions. En el marc de les teories de l'*estat del benestar*, és un

concepte que sovint s'invoca per tal de reforçar els arguments i línies de força d'aquestes teories: cal supeditar els interessos particulars, tant de persones com d'organitzacions -aquí, bàsicament, el sector privat-, als interessos i necessitats de la major part de la població, per tal de garantir per a tothom uns mínims de qualitat de vida. Topa de front amb la bateria d'arguments de les teories ultraliberalistes del capitalisme en les seves més avançades versions. Vegeu **Benestar social. Estat del benestar. Qualitat de vida.**

Intermediació. *n. f.* Del llatí, *inter*, entre, i *medium*, centre, mig. Acció i efecte d'intermediar. Concepte aquest molt vinculat tradicionalment al sector associatiu. Conflictes, personals, socials o de qualsevol mena i dimensió, i intermediació estan clarament vinculats al fet associatiu. Les associacions són espai i canal de participació, d'expressió, d'exercici democràtic, però, sobretot, de diàleg. Aquest darrer aspecte està al centre de qualsevol fenomen d'intermediació davant de posicions trobades. Històricament se'n poden trobar moltíssims exemples. Un dels camps en el que les associacions més clarament exerceixen aquest paper és en el de les relacions entre la ciutadania i les administracions. Vegeu **Diàleg.**

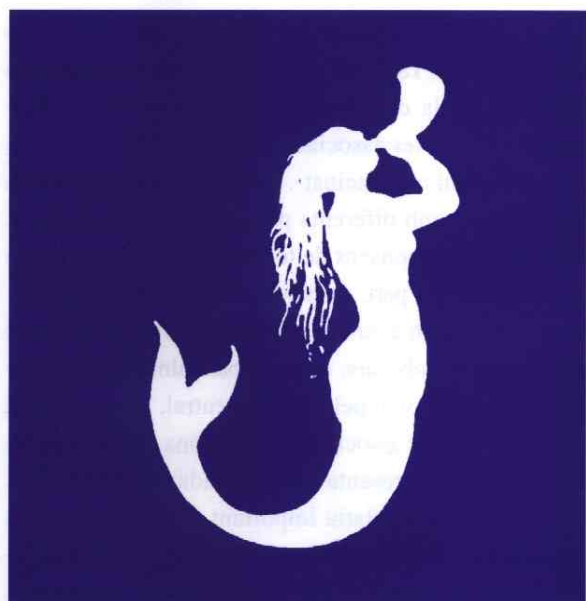
Internet. La "Xarxa". Informació, comunicació, tecnologia i informàtica han fet possible aquesta mena de cocktail qua ha revolucionat el final del segle XX. És la porta d'entrada al nou mileni? El que és cert, de totes totes, és que el sector associatiu no pot permetre's el luxe de perdre aquest tren. I, de fet, així sembla que està esdevenint. El tercer sector, la societat civil està convertint-se en un dels majors dinamitzadors de la xarxa. Les associacions disposen, en aquest sentit, d'un potencial d'abast encara insospitat, amb la utilització d'Internet. Compte, però: cal tenir molt clar que representa un recurs més per a la consecució dels objectius i missió associatives. Una de les aportacions més interessants que proposa és la del concepte de xarxa i del seu desenvolupament. Vegeu **Comunicació. Informació. Xarxa.**

Intervenció. *n. f.* Del llatí, *interventio*, *nis*. Acció i efecte d'intervenir. Ardoino, citat per Santcosvsky, defineix la intervenció com un mètode més o menys sistemàtic, dut a terme per un o diversos tècnics a títol onerós o almenys professional, i a petició d'un client, generalment col·lectiu (institució, organització, grup) per contribuir a alliberar o suscitar forces, fins aleshores

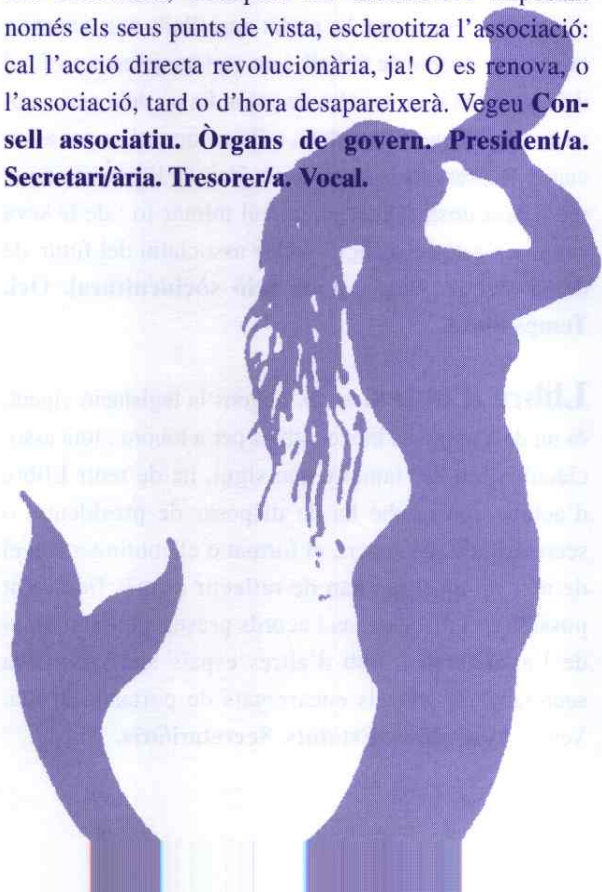
inexistents o potencials, de vegades bloquejades, en ordre a un canvi desitjat. Terme molt utilitzat en l'argot de les administracions per referir-se al treball dels seus tècnics a, en i amb la comunitat. També és un concepte molt estès, en el context del treball social.

Investigació. *n. f.* Del llatí, *investigatio*, *nis*. Acció i efecte d'investigar. Aspecte que sembla només destinat als oracles del món acadèmic i universitari, i que el sector associatiu, a partir de la seva praxi hauria de ser capaç de desenvolupar com a eina d'autoconeixement, de canvi, d'innovació i d'aportació. Llàstima del maleït dia a dia!

Junta Directiva. *n. f.* Representa el nucli polític de l'associació. Moltes d'elles, sovint, esdevenen un autèntic "senat associatiu", format pels membres més veterans de l'associació, el voluntariat sènior. Si la seva tasca permet a l'associació reinventar-se, reconvertir-se, i ser més propera a la ciutadania, viva i desperta, endavant! Si permet obrir l'associació a la ciutat, a l'extern, i, a l'intern, proporciona relleus generacionals, noves idees, renovació i canvi, estem davant d'una Junta 10. Però si es perpetua, bloquejant la iniciativa del voluntariat i la ciutadania, s'apoltrona als seus càrrecs com feudes intocables, manipula les assemblees imposant només els seus punts de vista, esclerotitza l'associació: cal l'acció directa revolucionària, ja! O es renova, o l'associació, tard o d'hora desapareixerà. Vegeu **Consell associatiu. Òrgans de govern. President/a. Secretari/ària. Tresorer/a. Vocal.**

L'Associació. *n. f.* Revista de caràcter bimensual, pensada i llegida des de les associacions de Barcelona, impulsada pel Consell Municipal d'Associacions de Voluntariat i editada per l'Ajuntament de Barcelona. Té vocació d'esdevenir òrgan de difusió, comunicació i interconnexió del sector associatiu de la ciutat, per tal de donar a conèixer qui són i què fan per a la ciutadania, les associacions. Informació, opinions, monogràfics, notícies, espais de participació conformen les seves planes. Es distribueix gratuïtament a les associacions de la ciutat, i hom pot subscriure's, també gratuïtament, per rebre-la a casa.

Ley del Voluntariado. Llei 6/96, de 15 de gener, BOE num. 15 de 17 de gener, d'àmbit nacional. El seu objecte és promoure i facilitar la participació de la ciutadania en accions de voluntariat a través d'ONL públiques o privades. La regulació legislativa del voluntariat sembla que s'apunta més a la moda que aquest fenomen suposa, que a una necessitat sentida del sector, sobretot quan la legislació de les associacions, a àmbit estatal, data, encara!, de 1964. La Llei presenta una bona declaració de principis. Ara bé, el seu articulat, en alguns aspectes, ha rebut força crítiques de bona part del sector. Especialment tot el que fa referència a la PSS, i a la participació del voluntariat a les administracions. La incidència de la Llei en el sector resulta, doncs, tangencial. Vegeu **Llei d'Associacions de Catalunya. ONL. Voluntariat.**

Lideratge. *n. m.* De l'anglès, *leader*, guia, cap, dirigent. Condició de líder. Exercici de les seves activitats. Des del punt de vista d'una associació qualsevol,

s'espera que el lideratge l'exerceixi el consell polític. En alguns, força, casos aquest lideratge esdevé unipersonal -el/la president/a, majorment-. Per altra banda, considerant el sector associatiu en el seu conjunt, hom pot afirmar que tal o qual grup o conjunt d'associacions lideren l'actuació del sector, impulsen les estratègies que els són pròpies, són la "locomotora" del tren del sector, etc. Ara bé, cal tenir molt present i no confondre lideratge amb certes desviacions personalistes, exclusivistes, directivistes, intervencionistes... que l'únic que fan és anul·lar la capacitat de creixement de l'associació o del sector. Vegeu **Directiu/va. President/a.**

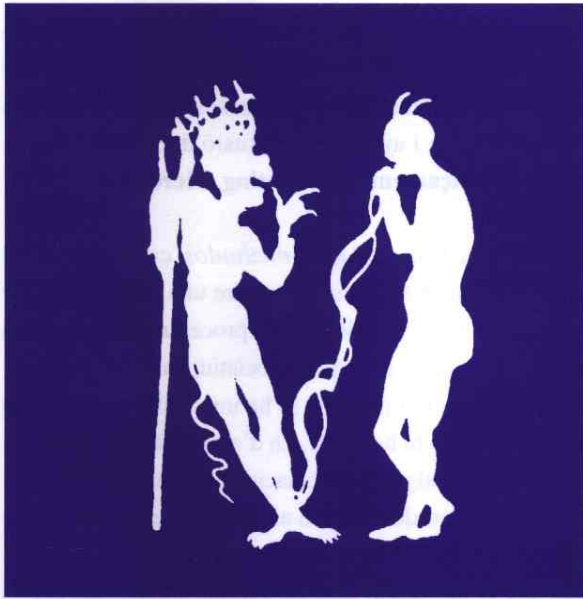
Lobby. Locució anglesa, *pressure group*, grup de pressió. Concepte més associat comunament al sector empresarial, a grups econòmics, entitats financeres, companyies industrials, partits i grups polítics, o inclús, comunitats unides per religió, creences, raça o ètnia, o qualsevol altre tipus de característica que uneixi. El sector associatiu, centrant-se en la realitat de casa nostra, pot esdevenir, i a voltes ho fa, grup de pressió, influenciant en aspectes i decisions importants en el si de la nostra societat. Ara bé, en general, el ben estimat sector associatiu es mostra feble en el seu conjunt com a *lobby*. Només cal recordar com a punt rellevant, els temes legislatius referents a associacions, pel que fa al finançament o als avantatges fiscals. *Lobby*, en aquest sentit, va molt lligat al concepte de xarxa, associacions relacionades, relacionals i treballant colze amb colze, les unes amb les altres. Vegeu **Associació de 2n nivell. Col·laboració. Coordinadora. Xarxa.**

Llei 30/94. Llei 30/94, de fundacions i d'incentius fiscals a la participació privada en activitats d'interès general, de 24 de novembre. Més coneguda com Llei del mecenatge, o entre el sector, com *Llei del Merguinazgo*. Referència quasi exclusiva en els temes d'incentius fiscals i pel finançament del sector, només s'hi poden acollir les fundacions i les associacions declarades d'utilitat pública. És a dir, la major part del sector queda exclòs dels seus minsos beneficis, si es té en compte que pel supòsit de la declaració d'utilitat pública cal superar una veritable "cursa d'obstacles". Com succeeix habitualment, és aquesta una legislació amb molt bones intencions, però que es mostra poc flexible i dinàmica, massa rígida i reglamentarista, i força allunyada d'una realitat, la del sector, força canviant. Se segueix a l'espera d'una llei de finançament realment associativa! Quan? Vegeu **Declaració d'utilitat pública. Fundació. Mecenatge.**

Llei d'associacions de Catalunya. La Llei 7/1997, de 18 de juny, d'associacions de Catalunya legisla i regula el sector associatiu de casa nostra - només afecta a les associacions, l'àmbit d'actuació de les quals sigui el Principat-. Després d'un llarg procés de gestació, amb diferents projectes de llei retornats, finalment, i per consens de totes les forces polítiques, i escoltat, en bona part, el mateix sector, es va poder arribar a donar llum a aquesta llei tan esperada. Tot i que presenta clars i obscurs, que està parcialment recorreguda al Constitucional pel Govern central, i que una part del mateix sector associatiu la qüestiona - els antireglamentaristes-, representa un pas endavant pel sector. Omple un buit legislatiu important, d'una banda, i, es pot afirmar, dóna *carta de ciutadania* al sector, atorgant-li la importància pública que es mereix. Cal encara, però, desenvolupar la seva reglamentació específica: és a dir, intentar millorar-la, en els aspectes que sigui millorable.

Lleure. *n. m.* Temps lliure de què hom disposa per a fer alguna cosa, temps lliure enfora de les ocupacions. Implica un temps que dóna raó de ser de les associacions. Per un costat, les persones, la ciutadania que s'acosten a una associació, poden veure aquesta com un espai on es realitzaran activitats i tasques, que ocuparan aquell temps anomenat lliure o desocupat. D'altra banda, considerant globalment la societat, és evident l'espectacular augment en els darrers anys d'aquesta divisió del temps, que ha portat aparellada una autèntica crisi del concepte de treball, i un replantejament profund dels sistemes o les escales de valor. És un dels onze subsectors en el que es divideix, a Barcelona, el sector associatiu. Representa la branca més jove de l'associacionisme a casa nostra, i com a tal cal mimar-lo : de la seva cantera s'està formant el sector associatiu del futur, de demà mateix. Vegeu **Animació sociocultural. Oci. Temps lliure.**

Libre d'actes. *n. m.* Segons la legislació vigent, és un dels requisits inexcusables per a tohom : tota associació, sigui del tamany que sigui, ha de tenir Llibre d'actes, com també ha de disposar de president/a o secretari/ària. El suport, el format o el contingut són el de menys, tot i que han de reflectir el més fidelment possible les discussions i acords presos en assemblees de l'associació i amb d'altres espais similars. El/la secretari/ària són els encarregats de portar-lo al dia. Vegeu **Assemblea. Estatuts. Secretari/ària.**

Macroassociació. *n. f.* Del grec, *macros*, gran, i *associació*. Gran associació. La **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona** proposa una classificació del sector associatiu, prenent com a criteri el volum pressupostari anual de les associacions. D'aquesta manera es troben el que s'anomenen *macroassociacions*, o associacions que compten amb més de 250 milions anuals de pressupost. Segons la mostra analitzada en aquest estudi, les macroassociacions, a Barcelona, no arriben a representar el 2% del conjunt del sector. Representen els pesos pesants del sector. Sovint són "multinacionals" de l'associacionisme, i acostumen a ubicar-se en sectors com la cooperació internacional o el suport social. Caldria afegir altres paràmetres per definir-les millor -per exemple, nombre de socis, nombre de voluntaris/àries, impacte social, etc.-. Vegeu **Microassociació. Radiografia.**

Mailing. Locució anglesa, de *to mail*, enviar per correu. Literalment vol dir això, enviar per correu. En una organització, les associacions també, és el conjunt d'adreces del públic, clients, usuaris... de les quals es disposa per tal de comunicar els serveis, activitats, productes, etc. No es pot confondre amb una base de dades, ja que aquesta té un abast més ampli. A tota associació li és indispensable de comptar-ne amb un : això sí, àgil, fiable, real,... Per això val la pena dedicar alguns diners i temps a muntar-lo, mantenir-lo i anar-lo posant al dia. Vegeu **Base de dades. Comunicació.**

Management. Locució anglesa, direcció, administració. Conjunt de conceptes, cos teòric i diferents

tècniques associades a la ciència o a l'art de conduir, dirigir i gestionar organitzacions. Com en el màrqueting, té una àmplia difusió i desenvolupament en el sector privat. Poc a poc s'ha anat introduint al sector de les administracions i al sector associatiu. Vegeu **Direcció. Directiu/va. Gestió. Màrqueting.**

Marginal. *adj.* Del llatí, *margo, inis*. Que és al límit, al llarg de les vores d'alguna cosa. Que està al marge. Persona, grup o situació al marge de la cultura i de la societat en què viu o es dona, sigui perquè les coneix malament o perquè les rebutja. Si una associació mereix aquest qualificatiu, vol dir que ha perdut o no té el substantiu: no és una associació. Vegeu **Integració.**

Màrqueting. *n. m.* Locució anglesa, comercialització, mercadotècnia. Conjunt de tècniques que tenen per objecte fomentar les vendes i facilitar la distribució de productes al mercat. Té en compte l'anàlisi del medi al qual va a dirigir-se, el que es ve a anomenar els *públics* o el *mercat*, i les necessitats que vol cobrir i les que vol generar. Concepte propi del sector privat, de l'empresa, però que darrerament, sense pors, els més agosarats estan introduint al sector públic i al sector associatiu. Més enllà d'una metodologia o d'un conjunt de tècniques, ha esdevingut una autèntica filosofia, enfocament o visió de conjunt en determinades actuacions. Perdem-li la por, i deixem els prejudicis que el terme porta aparellat d'*snobisme*. Vegeu **Mercat. Públic objectiu. Públic potencial.**

Mecenatge. *n. m.* Qualitat de mecenes. Protecció dispensada per una persona a un escriptor o artista. En l'àmbit que ens ocupa, el del sector associatiu, es parla de mecenatge en les relacions que s'estableixen, principalment, amb el sector empresarial. Es pot definir el mecenatge, doncs, en aquest sentit, com un instrument de comunicació institucional que afavoreix i enriqueix la comunicació interna i externa de les empreses i els permet trobar mitjans d'expressió originals, lluny de la publicitat tradicional. És un mitjà per valorar a llarg termini la imatge social de l'empresa. Els acords de mecenatge associació-empresa no tenen necessàriament a veure amb contraprestacions econòmiques. Una associació es pot beneficiar, en aquest tipus de relació de temps de treball de professionals o d'altres prestacions tècniques. A la realitat de casa nostra, és aquest un tema molt incipient, encara. I si a més hi afegim la legislació al respecte... ja podem plegar! Vegeu **Esponsorització. Finançament. Llei 30/94. Patrocini.**

Medi ambient. *n. m.* Conjunt de condicions que influeixen en el desenvolupament i activitat dels organismes. És un dels onze subsectors en què es classifica el sector associatiu de la ciutat. Aplega el conjunt d'associacions, fundacions i organitzacions ciutadanes de caire ecologista, en totes les seves variants, conservacionista, en defensa dels drets dels animals, que treballen per la sostenibilitat de les ciutats, etc. Com a sector és un dels més heterogenis, tot i tenir uns postulats i missió força comuns. També, val a dir, és un dels més actius, i dels que, sent més minoritari en nombre d'associacions, ha aprofundit més quant a treball d'estratègies conjuntes de sector, i per tal de formar xarxa.

Memòria. *n. f.* Del grec, *mneme*, memòria, record. Del llatí, *memoria*, *ae.* Facultat psíquica per mitjà de la qual retenim i recordem el passat. Relació dels actes, treballs, etc. realitzats per una societat, corporació, entitat, etc. dins un temps determinat. Aquesta segona accepció és la que interessa destacar quan es parla del sector associatiu. La memòria d'una associació, com la de tota organització, no ha de quedar-se en un simple balanç pressupostari i amb les fredes dades estadístiques d'activitat. Cal explicar-les. I, sobretot, cal entusiasmar a qui va adreçada: els socis/òcies, el voluntariat, les fonts de finançament, i, especialment, a la ciutadania. Una bona memòria és aquella que és senzilla, sincera i transparent, crítica i no autocomplaent. Vegeu **Comunicació. Confiança. Transparència.**

Mercat. *n. m.* Del llatí, *mercatus*. Venda o compra a un preu debatut entre el venedor i el comprador. Lloc o mitjà de trobada de l'oferta i la demanda d'un bé o d'un conjunt de béns, on es determina el preu de cessió i les quantitats d'intercanvi. En el sector públic i en l'associatiu a aquest concepte se li afegeix un plus, a través dels serveis o de les activitats, que ve representat pels valors, el benestar, la ciutadania, la cohesió social... termes que no cotitzen en borsa, però que formen part intrínseca d'això que podem anomenar "mercat públic". Vegeu **Benestar social. Cohesió social. Màrqueting. Valors.**

Merchandising. Locució anglesa, derivada de *merchandise*, mercaderia. Tot i que cada cop està sent més utilitzat aquest terme en el sector associatiu com a sinònim de *venda de productes*, de fet el concepte és més ampli, ja que considera altres aspectes, com ara poden ser el disseny de l'envoltori del producte o la seva ubicació al punt de venda. Més enllà de l'aclari-

ment terminològic, el *merchandising* representa un recurs per a l'autofinançament associatiu que a més de permetre-li augmentar els ingressos, potencia la seva imatge pública i ajuda en la difusió de la seva missió. Vegeu **Finançament. Màrqueting. Mercat.**

Mètode. *n. m.* Del grec, *methodos*, camí a través del qual. Manera de fer o dir amb ordre una cosa. Camí que se segueix, manera ordenada de procedir, per a arribar a un fi. Molt sovint, al sector associatiu, en aquest aspecte, entre la teoria i la pràctica hi ha un abisme. És més, en alguns casos no hi ha teoria. En d'altres, no hi ha pràctica. I, fins i tot, en algunes associacions, ni una, ni l'altra. En la ciència i l'art de la gestió associativa, el mètode és un dels factors importants per dur a bon terme tant els objectius que es proposen, com els serveis o activitats que es duen a terme. Vegeu **Gestió. Metodologia.**

Metodologia. *n. f.* Del grec, *methodos*, i *logos*. Ciència del mètode. Els camins per a aconseguir objectius o per assolir fites poden ser ben diversos i variats. Però sempre s'han d'adir a la filosofia, als valors, a la missió que propugna l'associació. Molt sovint es poden trobar greus contradiccions entre el que una associació proposa i la forma en què ho vol aconseguir. Maquiavèlics, absteiniu-vos! Vegeu **Ètica. Mètode. Moral. Valors.**

Microassociació. *n. f.* Del grec, *micro*, petit, i *associació*. Associació petita. Les associacions anomenades *micro*, segons la **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona**, atenent a la proposta de classificació del sector pel seu volum pressupostari anual, són aquelles que no arriben a disposar d'un milió anual de pressupost. I, a Barcelona, n'hi ha moltes: pràcticament el 20% del sector. Representen el conjunt d'associacions molt arrelades al territori, amb àmbits d'actuació molt restringits, però molt i molt properes a la ciutadania. Són la mínima expressió associativa, però el seu petit i indispensable cor. No es pot concebre el sector sense elles. Vegeu **Macroassociació. Radiografia.**

Militància. *n. f.* Del llatí, *militans*, *antis*. Conjunt de militants. Persones que militen a una organització. Persones que presten ajut. En els nostres dies, en el nostre context, la paraula militància presenta, com a mínim, dues possibles accepcions: d'una banda, fa referència a les persones que pertanyen a una organització política, especialment partit polític o sindicat; d'altra banda, es

qualifica amb aquesta paraula a qui s'entrega en "cos i ànima", a qui viu les vint-i-quatre hores del dia per l'organització a la qual pertany -també, associacions-. Les associacions de voluntariat amb equips compromesos, amb ciutadania implicada, tenen un alt nivell de militància. Vegeu **Adhesió. Compromís.**

Minoria. *n. f.* Del llatí, *minor*, menor. A les juntes, assemblees, etc. conjunt de vots donats en contra del que opina el major nombre de votants. Part de la població d'un Estat que difereix de la seva majoria per raça, llengua, religió o cultura. Grup minoritari que conserva les tradicions, un sistema de valors i de comportament propis, i que les distingeix de les del país on resideix. Vegeu **Integració.**

Missatge. *n. m.* De l'occità, *messatge*, derivat del llatí, *missus*, enviar. Notícia o comunicació important enviada a algú. El que una associació proposa a la ciutadania, a la societat, ha de ser capaç d'expressar-ho, de condensar-ho en un missatge. Tal i com ho fan les empreses amb els seus productes o un partit polític a una campanya electoral. Si és senzill, clar, entenedor i connecta amb els ciutadans i ciutadanes, vol dir que la missió està definida i que l'associació sap per on camina, sense ambigüitats. Vegeu **Comunicació. Missió.**

Missió. *n. f.* Del llatí, *missio*, *nis*. Acció d'enviar. Obra o funció que una persona o col·lectivitat se sent obligada a realitzar en bé d'altri. El que fonamenta, dóna raó de ser a una associació: el que proposa de concret i actual per millorar i sostenir la qualitat de vida de la ciutadania. En el llenguatge associatiu, i aquí també per importació del del sector privat, la missió *s'ha de definir*. I això, què vol dir? Ni més, ni menys que explicitar l'objectiu últim de l'associació, allò que pretén aconseguir a la societat, en un sector o a un entorn determinat. Ha de donar respostes a necessitats/problemes reals i visibles, i ha de definir a grans trets per on han d'anar aquestes respostes. A més s'hauria de fer l'exercici d'honestat i d'humilitat, de proposar i llençar missions que altres no proposin ja: resulta inconcebible que, per exemple -exemple fictici- existeixin dues, tres, déu *Associacions de Salvaguarda del Patrimoni Forestal del Massís de Serratallada*. Una missió, una associació: la unió fa la força! Vegeu **Objectiu. Valor/s.**

Mitjans de comunicació. *n. m.* Expressió, modisme que engloba, inclou tots els mètodes, bàsica-

ment audiovisuals, per transmetre missatges, informació. Principalment: premsa, ràdio, TV, etc. Dia a dia el sector associatiu està més present als anomenats mitjans de comunicació de masses. Aquests van deixant de ser "reserva" exclusiva de les grans empreses, de les administracions o de les "estrelles de l'espectacle", i van donant pas, via publicitat, via notícies i actualitat, a allò que fan anònimament moltes associacions per a la ciutadania. Representen una de les peces clau per entendre el que es veu anomenant *visualització del sector*. Vegeu **Comunicació. Visibilitat del sector.**

Moral. *n. f.* Del llatí, *mores*, costum. Pertanyent o relatiu a la moral. Que concerneix els costums, actes i pensaments humans respecte a llur bonesa o malesa. Concepte associat a ètica i a valors, que a la nostra realitat contemporània ha tingut una forta càrrega pejorativa en el seu ús. D'una associació el que s'espera és que tingui una "moral impecable", que no presenti una "doble moral" o que el seu compromís amb la ciutadania esdevingui un "deure moral". Ara bé, tenen moral les associacions? O les persones que en formen part, que la representen, que actuen en el seu nom? Sembla clar que això últim. El que es manifesta en aquesta cojuntura finisecular és que les associacions aporten a la societat un plus, un valor afegit a la seva acció, en forma d'ètica, de moral, de valors per una ciutat i un món més humà. Vegeu **Deure. Ètica. Valor/s.**

Mostra. *n. f.* Del llatí, *mostrare*. Acte de mostrar, ostentar. Generalment una mostra s'organitza amb motiu d'exposar i fer conèixer quelcom a un públic ampli. Les artístiques i culturals són les mostres per excel·lència. Ara bé, el sector associatiu, en els darrers temps, i de cara a impulsar-se, fer-se conèixer a la ciutadania i ampliar la seva base social, utilitzen aquest mitjà que tan bons resultats dóna: ja sigui en el marc d'un programa festiu més ampli o bé com a centre d'activitat exclusiu. A Barcelona, la Mostra d'Associacions de Voluntariat, que es realitza a la plaça Catalunya amb motiu de les festes de la Mercè, impulsada pel *Consell Municipal d'Associacions de Barcelona* ha esdevingut una referència pel sector en aquesta matèria. Vegeu **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona. Comunicació. Visibilitat del sector. Xarxa.**

Motivació. *n. f.* Del llatí, *motivum*, de *motus*, moure. Acció i efecte de motivar. Motius que existeixen o s'adueixen per alguna cosa. Sovint se senten les quei-

xes llastimeres de molta associació a la ciutat : no tenim socis, el voluntariat no ens dura, no aconseguim la complexitat de la ciutadania... En fi, un petit desastre ! No existeixen varetes màgiques, ni receptes magistrals, però una paraula, per sobre d'altres, es troba al centre de la solució a aquests problemes : motivació ! Cada associació és un món, i cada realitat tindrà les seves peculiaritats, però sempre, la clau de l'èxit d'una associació radicarà en l'entusiasme, el dinamisme, la vivicitat, la implicació i la motivació de tots i cadascun dels seus membres, sigui quina sigui la seva funció i paper. Vegeu **Adhesió. Compromís. Militància. Rotació.**

Moviment social. *n. m.* Grup caracteritzat per un tipus d'acció social general, en la majoria dels casos de caràcter reivindicatiu, que intenta assolir objectius col·lectius de millora de la qualitat de vida, de millora de les condicions de treball, de reconeixement de drets específics derivats d'alguna condició especial, etc. Normalment se'ls considera fora de les organitzacions estatals i dels *stablishment* estructurals, per la qual cosa és important el caràcter reivindicatiu i de confrontació a algun nivell com una de les seves propietats principals. El moviment social per antonomàsia, a casa nostra, i en especial a les dècades dels 60-80, el van representar les associacions de veïns. Però també es poden incloure sota aquesta denominació el moviment estudiantil, l'ecologista, els pacifistes i antimilitaristes, alguns grups culturals, el feminista,... Vegeu **Moviment veïnal. Societat activa.**

Moviment veïnal. *n. m.* Un dels nuclis principals i més actius de l'associacionisme a casa nostra, especialment entre els anys 60 i 80. El paper dinamitzador de les associacions que apleguen els veïns d'un barri va més enllà del seu propi àmbit d'actuació, i representa el nivell d'associacionisme més proper a la ciutadania. Per aquest motiu, les associacions d'aquest tipus sempre seran micro o petites, però la seva importància per a la ciutat esdevé capital. Vegeu **Barri. Comunitat. Moviment social. Societat activa. Territori.**

Necessitat. *n. f.* Del llatí, *necessitas, tis*. Qualitat de necessari. Allò de què hom no pot passar-se, no pot prescindir. Mancança del necessari per a viure. Les associacions neixen, principalment, per donar respostes a necessitats, a problemes, a desitjos de la ciutadania: allò que fa que la vida personal i comuna de cada ciutadà i ciutadana, de grups de ciutadans o de la ciutat sencera sigui activa, viva, qualificada, plena. Ara bé, com es determinen, de quina forma es configuren, per què aquestes i no unes altres, segueix sent un autèntic misteri, o si més no, quelcom tan subjectiu, arbitrari o no subjecte a racionalitat, com els criteris personals dels individus, de cada persona, de cada grup, en aquest cas.

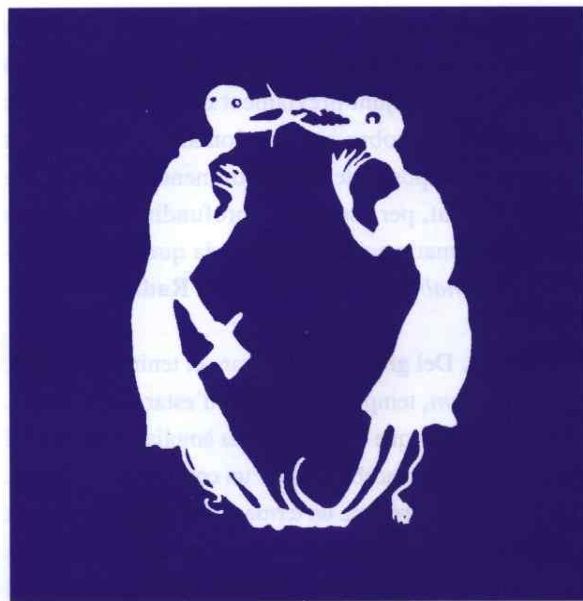
Negociació. *n. f.* Del llatí, *negotiatio, nis*, i de *nec*, no, i *otium*, oci. Acció i efecte de negociar. El concepte de negociació, des del punt de vista del sector associatiu, es pot considerar des de dues vessants diferenciades : d'una banda, el paper de les associacions com elements de diàleg, d'intermediació, de mediadores socials, fa que en el seu tarannà hi vagi implícit el fenomen de la negociació. D'altra banda, i no menys important, les associacions com a defensores, reivindicadores de drets i impulsores de ciutadania activa i amb valors, tenen en la negociació amb allò que s'oposa o dificulta l'augment de qualitat de vida de la ciutadania una de les seves eines i estratègies que les defineixen. Una associació que no negocia, no és associació. Vegeu **Diàleg. Intermediació.**

NIP. Sigles que volen dir **Nucli d'Intervenció Participativa**. Un NIP és un grup de persones, unes 25

generalment, triades a l'atzar que, després d'un procés d'informació plural i de deliberació col·lectiva, emeten un dictamen sobre un problema col·lectiu que exigeix una resposta pública. Els NIP intenten incorporar i recollir el millor de mecanismes tan diversos com assemblees, jurats, consells consultius, enquestes d'opinió, etc., per tal d'oferir una altra possibilitat perquè les veus de la ciutadania s'escoltin en el procés de presa de decisions públiques. Vegeu **Ciudadà/na. Consell de participació. Democràcia ciutadana. Governabilitat. Òrgans de participació. Participació.**

Norma. *n. f.* Del llatí, *norma*, *ae.* Regla a seguir en fer alguna cosa, a què hom ha de subjectar el seu capteniment. Conducta que cada societat proposa i, de fet, imposa als individus i col·lectius en els seus diferents papers socials, familiars, professionals... En un grup, la presència d'una norma condueix als seus membres a intervenir quan és transgredida, sigui a través de la manifestació d'opinions desfavorables, sigui a través de sancions. La norma bàsica a qualsevol associació la constitueixen els seus Estatuts, que esdevenen la autèntica Constitució, Llei de lleis, que defineix i regula el que l'associació és. Derivats i subsidiaris d'aquests, posteriorment, es troben els Reglaments de règim intern i d'altres normatives que regulen el funcionament quotidià d'una associació. Generalment, quan més "reglamentarista" és una associació, més allunyada es troba de l'origen associatiu, considerada com unió voluntària de persones i esperits lliures. Vegeu **Estatuts.**

el a. aràbic) pime i avlerna canell tuesboro a una al? le

Objectiu. *n. m.* Del llatí, *obiectus*, de *ob*, posar al davant, i *iectus*, ajagut, estès. Objecte, finalitat molt definida i perseguida intencionadament. Traducció concreta i pràctica de la missió d'una associació. Quant més concrets, més pràctics i més operatius resulten els objectius a qualsevol organització, més definida resulta ser la seva missió. Abunda molta imprecisió, ambigüitat i indefinició en la formulació d'objectius: això condemna l'associació a viure instal·lada en la inacció, la inoperativitat, la nebulosa de l'"anem fent" sense nord, ni guia... D'objectius, pocs, contundents i fàcilment mesurables. Vegeu **Avaluació. Missió. Programació.**

Objector. *n. m.* Es diu de la persona que presenta objeccions. Aquell jove que per una diversitat de raons es nega a realitzar un servei militar obligatori. A les associacions cada cop n'hi "col·laboren" més. Cal no confondre el seu treball a l'associació amb el del voluntariat, tot i que algunes vegades es fa. De primer, un objector no exerceix de voluntari quan fa la seva prestació social substitutòria a una associació. Que puguin ser utilitzats per les associacions com un recurs humà més pot estar molt bé, pel mutu benefici que implica per ambdues parts. Però, compte!, si es passen a analitzar altres vessants del fenomen com la professional/laboral/sindical o la política: en aquest punt la controvèrsia i el debat estan servits. Vegeu **PSS.**

Observatori. *n. m.* Del llatí, *observare*. Lloc apropiat per a fer observacions. Es coneix amb aquesta denominació una eina metodològica, de qualsevol

camp d'investigació, que proveeix de dades i elements per a analitzar i contrastar models teòrics, hipòtesis i realitats, d'un conjunt prèviament delimitat. En el cas que ens ocupa, sobre associacionisme i voluntariat cada cop es disposen de més instruments de mesura de la seva realitat, per estudiar i aprofundir, però encara cal una sistematització més decidida que permeti passar de l' *opinable* al *científic*. Vegeu **Radiografia**.

Oci. *n. m.* Del grec *scholé*, parar-se, tenir repòs i pau. Del llatí, *otium*, temps lliure. El fet d'estar sense fer res. Lleure. Concepte que ha generat una àmplia literatura, i al voltant del qual no acaba d'haver un consens clar i definit. D'altra banda, representa un terme polisèmic, ja que es pot considerar des de diferents vessants, ja sigui atenent a la seva component temporal, a l'aspecte de l'actitud del qui el viu com a expressió lliure, creativa i satisfactòria, a la referència al tipus d'activitat que constitueixen les pràctiques en el temps d'oci, als productes que genera, etc. A partir d'aquesta aproximació, hom pot considerar l'oci com l'autèntic *temps associatiu*. Vegeu **Lleure**.

Oferta. *n. f.* Del llatí, *offerre*, oferir. Acció d'oferir o oferir-se, oferiment. Promesa que es fa de donar, acomplir o executar alguna cosa. En la llei del mercat, al sector privat, l'oferta són els productes que les empreses col·loquen o indueixen a consumir. A la realitat associativa, per contra, l'oferta són els serveis, les activitats que les associacions organitzen, i, en darrere instància, les propostes/respostes a necessitats ciutadanes, els valors que impulsen i la qualitat de vida que ofereixen a la ciutadania. Vegeu **Activitat**. **Idea**. **Mercat**. **Serveis associatius**. **Valor/s**.

ONG. Sigles que signifiquen **Organització No Governamental**. S'han introduït mediàticament en els darrers vint anys, fins al punt que a efectes de l'opinió pública es dona una certa tendència a assimilar-les al sector associatiu de forma general. La seva definició i delimitació, tot i el camí avançat fins ara, segueix sent problemàtica. Una ONG es podria definir com una organització o associació amb membres voluntaris i professionals, d'especificitat no lucrativa i de caràcter nacional o internacional, que realitza accions socials, culturals o comunitàries, amb la finalitat de provocar situacions de desenvolupament en el procés de lluita contra certes problemàtiques. També es dona una certa tendència a assimilar-les, *in extenso*, amb les associacions de cooperació internacional, potser perquè el para-

digma que millor els escau és el de la "legió" de les *sense Fronteres*, que a casa nostra han proliferat als anys 90. Més enllà de la pol·lèmica de la definició i de la denominació es pot trobar la controvèrsia sobre el seu paper i el seu sentit, controvèrsia tant interna, al seu propi si, com externa, en el conjunt de la societat. L'innegable és que aquestes associacions, s'hi apuntin les que s'hi apuntin, han revolucionat el sector els darrers anys, i han suposat una peça molt important per entendre el procés de reconversió i reinvençió del fet associatiu. Vegeu **Cooperació internacional**. **ONL**.

ONL. Sigles que signifiquen **Organització No Lucrativa**. En el maremagnum semàntic en què viu immers el sector associatiu, a la recerca del terme que més clarament el defineixi, vet aquí una de les denominacions més corrents. La definició es fa, en part, en aquest cas, per oposició o diferenciació amb el sector privat, el de les empreses, constituït, bàsicament, per **Organitzacions Lucratives**. Segueix sent una definició poc clarificadora, molt ajustada a l'estatut jurídic de les associacions com entitats sense ànim de lucre, i que àdhuc exclou del sector a algunes organitzacions prou significatives com per mantenir-la. A més remet, un cop més a la definició per oposició a altres, i per negació, és a dir, per dir el que no és. Vegeu **Associació**. **ESAL**. **ONG**. **Tercer sector**.

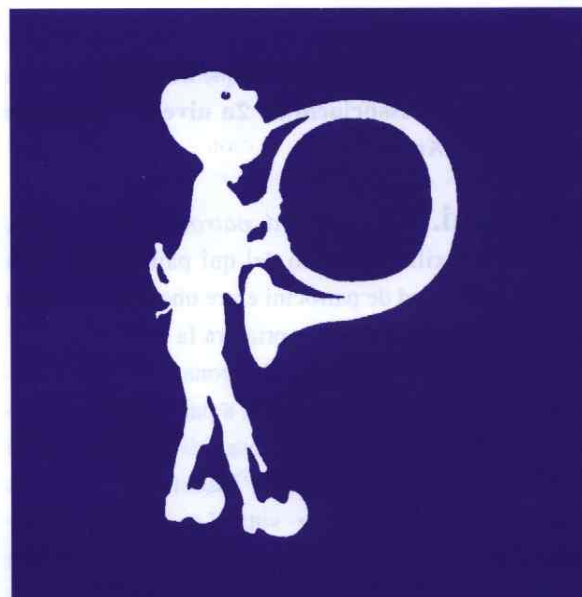
Òrgan de comunicació. *n. m.* Quan es fa referència a aquesta expressió, en el món associatiu, es vol indicar, bàsicament, aquella publicació o publicacions de què disposa l'organització, per tal de comunicar-se amb els seus associats, el seu voluntariat o amb la ciutadania en general. La realitat del sector en aquest tema : com el mercat de Calaf ! Vegeu **Butlletí**. **Comunicació**. **Revista**.

Organigrama. *n. m.* Del grec, *organon*, instrument, orgue, i *gramma*, lletra. Sinopsi o esquema de l'organització d'una entitat, d'una empresa o una tasca. Representació gràfica de l'estructura d'aquesta organització. Comprén tots els serveis, les seves subdivisions i indica les funcions dels directius, tècnics, etc., així com les diferents unitats de treball o serveis. Pel seu volum, moltes, la majoria d'associacions no en tenen, o no li veuen la utilitat. Tanmateix, el simple esforç de plantejar-lo pot ajudar de forma força eficaç i decisiva, a l'hora de definir qualsevol aspecte de la gestió d'una associació. Encara que sigui micro.

Organització. *n. f.* Del grec, *organon*. Acció i efecte d'organitzar o organitzar-se. Disposició, ordre, conjunt organitzat de persones. Una associació és una organització. Té un estil. Té un mètode. A més de definir-la, fa que el nucli principal al voltant del qual gira tota la vida i activitat associatives, siguin les persones, el voluntariat i la ciutadania. Organització, doncs, vol dir missió i objectius clars, propostes definides que responguin a necessitats i treball, bàsicament, voluntari. Qualsevol altre consideració al voltant d'aquest concepte no té cap sentit sense atendre a aquestes premisses. Sou una associació "organitzada"? Només cal respondre als aspectes plantejats. Qüestió que en absolut depèn de la vostra grandària: totes n'heu de tenir. Vegeu **Gestió**.

Òrgans de govern. *n. m.* La legislació vigent obliga a tota associació a disposar d'un òrgan de govern, a més de l'*Assemblea General de socis*. Aquest òrgan ha d'estar compost, com a mínim per dos membres: el/la president/a, i el/la secretari/ària. Representen el cor polític de l'associació, qui lidera la seva missió, i qui impulsa i promou l'associació entre la ciutadania. És un equip de voluntariat, en tant que els seus membres no poden percebre cap remuneració per l'exercici de la seva funció. La tipologia d'aquests òrgans a la pràctica resulta tan variada com el mateix sector. Vegeu **Consell associatiu. Junta Directiva**.

Òrgans de participació. *n. m.* En el si d'una associació, l'òrgan de participació per excel·lència és l'*Assemblea*. N'existeixen d'altres menes, però el més democràtic i obert, en principi, és aquest. També les administracions impulsen, al seu torn, una variada gamma de fórmules i tipologies d'aquests òrgans de participació -consells de participació, audiències públiques, senats ciutadans...-, adreçats a la ciutadania en general, ja sigui a títol individual, o a través de les seves organitzacions. El problema rau, tant en un cas com en l'altre, que malgrat la seva existència formal, molt sovint les seves dinàmiques, funcionament i nivell d'aportacions són, pròpiament, poc participatives. Vegeu **Assemblea. Consell Assessor. Consell de participació. Participació**.

Partenariat. *n. m.* Del francès, *partenaire*, parella. Concepte molt vinculat als temes de finançament, molt estès en el sector privat, però que cada cop més s'està introduint al sector associatiu. Pot funcionar com a sinònim de *mecenatge*, i en aquest sentit, comparteix amb aquest la noció d'un acord entre una de les parts que financia -empresa, generalment-, i una altra part que aporta imatge, valor, etc. -l'associació, en aquest cas, o un dels seus projectes-. Per a una associació, un *partner*, vinculat al finançament associatiu, per norma general, és aquella organització que donarà suport i farà una inversió econòmica, per motius de compromís social i de millora de la imatge corporativa. Vegeu **Esponsorització. Finançament. Mecenatge. Patrocini**.

Participació. *n. f.* Del llatí, *participatio, nis*. Acció i efecte de participar. En un sentit molt laxe i original, participar vol dir prendre part en un afer o un assumpte, que en la matèria que ens ocupa ha de ser d'interès general. Acció en la qual els individus i grups han de prendre decisions, aportar opinions, crear, gestionar, en general, la "cosa pública". La participació va lligada íntimament amb la noció de democràcia. En el context associatiu, participació va de la mà de l'adjectiu *ciutadana*. Com a tal fenomen no es pot caure a individualitzar la participació, considerant-la únicament i exclusiva com una qüestió dels ciutadans i ciutadanes. Les associacions, com a agents socials, també han de participar en els afers que van més enllà dels propis límits marcats per la seva missió-objectius-activitats. És un deure que tenen amb la ciutadania, amb la societat. Malauradament, la realitat sovint ens torna una imatge

que ens presenta un sector associatiu poc participatiu. Poc engrescat amb els problemes que no siguin "de casa nostra". Vegeu **Associació de 2n nivell. Consell de participació. Xarxa.**

Patrocini. *n. m.* Del llatí, *patrocinium*. Empara, protecció, auxili. Protecció del qui patrocina alguna cosa. Per un acord de patrocini entre una empresa i una associació "patrocinada", la primera fa una donació de diners, productes o serveis a la segona, i a canvi, l'empresa revaloritza la seva imatge, a partir de l'operació de patrocini comunicada i difosa des de l'associació patrocinada. L'ús del nom de l'associació sempre es manté -o així hauria de ser- sota el control de l'associació. A diferència del mecenatge, l'empresa busca un resultat a curt termini, i per això sempre buscarà esdeveniments que puguin tenir efectes immediats en la imatge, no de l'empresa, sinó d'un producte o d'una marca. Vegeu **Esponsorització. Finançament. Mecenatge. Partenariat.**

Patronat. *n. m.* Del llatí, *patronatus*. Corporació que formen els patrons. Nom d'institucions que tenen per objecte de protegir quelcom. Tot i tenir certs paral·lelismes amb el sector de les fundacions privades, se'n diferencien, especialment, no només per la forma jurídica, sinó perquè el patronat el constitueixen, normalment, organitzacions, entitats i institucions, ja siguin públiques o privades. La seva missió, per regla general, també els diferencia d'altres tipus d'organitzacions, ja que està centrada fonamentalment en la protecció, defensa o salvaguarda de quelcom, siguin realitats físiques, humanes o que se'n derivin. Vegeu **Fundació.**

Perfil. *n. m.* Del llatí, *per*, per, i *filum*, línia. Contorn d'una figura plana. Trets psicològics que defineixen la personalitat d'un subjecte. Si es parla del sector associatiu, es pot analitzar aquest a la llum del perfil de les associacions que el conformen. La ciutat de Barcelona disposa des de 1997 d'un estudi prou actualitzat i rigorós al respecte: la **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona**. Però quan s'utilitza aquest concepte al món associatiu es fa referència al tema dels recursos humans, i més en concret, als trets que defineixen a les persones que fan de voluntaris/àries a una associació. Aquest tema està clarament vinculat als diferents aspectes de la captació i selecció del voluntariat. Moltes associacions farien bé en començar a considerar seriosament aquest tema per tal d'evitar situa-

cions compromeses. Vegeu **Captació. Recursos humans. Radiografia. Rotació, Voluntari/ària.**

Pla. *n. m.* Del llatí, *planus*. Intent, projecte, estructura. Conjunt de mitjans disposats i dirigits a un fi. Concepte d'àmplia utilització, i que, en el cas de les ciències socials, està estretament vinculat als de programa i projecte. Sovint la confusió terminològica de tots tres propicia la poca operativitat i la cerimonia de la confusió a moltes associacions. El pla representa el marc més global de qualsevol actuació. La seva mesura cronològica s'acostuma a fer en anys. Normalment les micro i petites associacions no funcionen amb aquests paràmetres, però s'haurien d'acostumar a fer-ho: ajuda molt, posteriorment en qualsevol plantejament, fins i tot en el del dia a dia que tant preocupa tothom. Vegeu **Programa. Programació. Projecte.**

Planificació estratègica. *n. f.* Concepte importat, com d'altres, del sector privat. Resumida a la seva mínima expressió vol dir, ni més ni menys, *aplicar el sentit comú en allò que es vol fer*. Les associacions, no importa el seu tamany, missió o volum pressupostari, haurien d'acordar els diferents elements que conformen el conjunt de la seva acció, des dels objectius fins a l'avaluació de l'activitat més insignificant, dimensionant-los en el vector temporal, i mesurant el seu impacte, el resultat final. Tot això, ubicat en un espai de temps prou ampli -quatre anys, per exemple-, conforma el que es denomina planificació estratègica. Vegeu **Gestió. Pla. Programació.**

Plataforma. *n. f.* Del francès, *plate-forme*, i aquest del llatí, *plattus*, i del grec, *platos*, ample. Causa o ideal la representació de la qual pren un subjecte per a algun fi, generalment interessat. Forma de coordinació d'organitzacions heterogènies, que es constitueix per algun objectiu molt concret, una reivindicació acotada en el temps o un procés de transició fins a la consolidació definitiva de quelcom. Presenta dinàmiques semblants a les de les coordinadores, però es diferencia pel seu caràcter de breu temporalitat. Vegeu **Coordinadora. Federació.**

Política social. *n. f.* Sota aquesta etiqueta s'acostuma a incloure les actuacions de les administracions respecte a la ciutadania, pel que fa als anomenats drets socials: habitatge, ocupació, sanitat, educació, i en general, benestar social. En funció del seu signe, es qualifi-

quen les administracions com més progressistes, més conservadores, més liberalistes, etc. El sector associatiu, per tractar-se de temàtiques que directament inclouen en les seves accions, són part interessada, i molt, en la seva definició. Ha d'esdevenir autèntic protagonista en el seu desenvolupament. Vegeu **Benestar social. Cohesió social. Estat del benestar.**

PPVE. Sigles que signifiquen *Plataforma para la Promoción del Voluntariado en España*. El 13 de desembre de 1986, catorze entitats i associacions de caràcter social van signar a Madrid l'Acta constitucional d'aquesta Plataforma, amb la finalitat d'agrupar a entitats molt diverses, unides pel nexa comú del voluntariat, i amb la idea de promocionar i difondre l'acció voluntària a la societat, als organismes públics i privats. Té la forma jurídica d'una associació.

President/a. *adj.* El/la que presideix. Cap o superior d'un consell, tribunal, junta o societat. Màxima autoritat i representat legal d'una associació. Entre les seves funcions destaca presidir i gestionar els òrgans de govern de l'associació i ser el seu representant extern. El càrrec s'exerceix de forma gratuïta i és escollit per l'Assemblea de socis. La realitat d'aquesta figura presenta tants perfils com l'heterogeneïtat del sector. N'hi ha de més gestors que polítics; n'hi ha de més democràtics, i de més "monàrquics". En fi, resulten ser una expressió clara del que la pròpia associació és. O "digues-me quin/a president/a tens, i et diré qui ets". Vegeu **Consell associatiu.**

Junta directiva. Òrgans de govern.

Pressupost. *p.* de pressuposar. Càlcul anticipat del que costarà una obra a fer, de les despeses i ingressos d'una entitat per a un període de temps determinat. Els pressupostos, al sector associatiu, són un dels cavalls de batalla i dels temes estrella, especialment a les assemblees. Generalment generen força maldecaps i poden esdevenir font de conflictes. Cal començar a trencar un dels tabús o normes no escrites del sector: que una associació, per definició, és deficitària o com a màxim pot aspirar a treballar amb pressupostos zero o anivellats. Ser organitzacions sense ànim de lucre no vol dir que puguin generar beneficis, que, òbviament, han de repercutir a la pròpia associació. Vegeu **Finançament. Gestió.**

Prestació de serveis. *n. f.* Les associacions dites de voluntariat es caracteritzen, entre d'altres

aspectes, principalment, perquè són *prestadores de serveis* a la ciutadania, per tal de millorar la seva qualitat de vida. Un altre tema és el de com i de quina forma es fa aquesta prestació: com es construeixen serveis associatius i de quina manera s'ofereixen i s'usen. És el tema de la qualitat dels serveis, tema en què els darrers anys s'ha avançat molt en termes absoluts. Una altra qüestió, motiu de fort debat, és el del paper del sector en la prestació de serveis en el context de crisi de l'estat del benestar i de polítiques de retall i contenció de la despesa per part de les administracions. Vegeu **Benestar social. Estat del benestar. Serveis associatius.**

Prevenició. *n. f.* Del llatí, *praeventio, nis*, de *praevnio*, avançar-se, prevenir. Acció i efecte de prevenir. Advertir per endavant d'alguna cosa. Preparació i disposició que es fa anticipadament per evitar un risc o executar alguna cosa. Concepte força utilitzat en el camp del treball social per tal d'indicar el conjunt d'actuacions adreçades a evitar o pal·liar situacions socials no desitjades per la comunitat. Les associacions, en general, amb la seva feina realitzen, en molts terrenys una ingent tasca de prevenició d'aquestes situacions que poden generar necessitats o exclusió. Vegeu **Treball comunitari.**

Procés. *n. m.* Del llatí, *processus*. Desenvolupament o marxa d'alguna cosa. Procediment seguit en algunes coses. De processos de tota mena i aspecte, qualsevol activitat humana n'és plena. Les associacions també s'hi troben subjectes. Pel tema que ens ocupa, però, convé apuntar, en la cojuntura actual, que el sector associatiu es troba immers en un *procés de reconversió* que l'ha de situar, en el convulsiu món i societats de final de segle, en el rol i paper que realment li corresponen. Vegeu **Reconversió. Reinvenció.**

Producció de serveis. *n. f.* Procés que realitzen les associacions en la seva acció, i que comprèn des de la idea i concepte del servei, fins al seu ús i rediseny. Tot i les noves terminologies introduïdes al sector en el seu procés de reconversió/reinvenció, aquesta activitat la porten a terme les associacions des de sempre. El tema principal, aquí, és la qüestió: *de quina forma ho fan?* I, encara, *com ho haurien de fer?* La resposta a la primera és la fotografia del sector: cadascuna com pot i com és. La segona presenta una resposta encara més clara i inequívoca: *amb qualitat*. Vegeu **Prestació de serveis. Qualitat. Serveis associatius.**

Professional. *adj.* Del llatí, *professio, nis*. Pertanyent a una professió, d'acord amb les regles i deures d'una professió. Es diu de la persona que exerceix alguna activitat com a professió. A les associacions grans i mitjanes, cada cop més, acostumen a treballar professionals remunerats. Aquests, a les associacions de voluntariat, no formen un equip a part, diferent, sinó que faciliten la tasca de la resta d'equips. La pol·lèmica, però, està servida quan a una associació la relació professionals/voluntariat es desnivella clarament del cantó dels primers: esdevenen autèntiques empreses de serveis, perdent el seu esperit original. El perill d'una escisió, de la creació d'una dualitat en el sector, entre aquelles associacions "només de voluntariat", d'una banda, i les cada cop més "professionalitzades", d'altra banda, resta latent a la nostra realitat associativa. Vegeu **Alliberat. Assalariat.**

Programa. *n. m.* Del grec, *programma*, anunciar per escrit. Enunciació del que es vol fer. Projecte ordenat d'activitats. Contingut de la programació traslladat i expressat en el temps, els recursos i l'espai. Escrit que anuncia i descriu les parts diverses d'una activitat, una cerimònia, un espectacle, una producció, en fi, qualsevol proposta pública, convidant a la participació. Representa la traducció i plasmació tangible i concreta de la programació que tota associació hauria de portar endavant, en funció dels seus objectius. Vegeu **Programació.**

Programació. *n. f.* Acció de programar. En l'àmbit de la gestió associativa, entenem per programació aquell procés de realització en el temps i en l'espai, amb una definició d'agents i mitjans per realitzar els objectius determinats, de la bateria de propostes/respostes a les necessitats sobre les quals la missió associativa vol incidir. El procés de programació, sota una òptica sistemàtica, hauria de comprendre, com a mínim, els següents elements: diagnòstic de la situació, anàlisi de necessitats, coneixement de l'entorn, definició d'objectius concrets en els diferents nivells de la programació, determinació del pla d'activitats, formulació de models d'execució específics, i, finalment, avaluació del programa, amb el seu corresponent control de gestió i l'establiment de processos de retroalimentació del programa. Tot i que pugui semblar un circuit força complicat, tota associació, sigui quina sigui la seva dimensió, amb major o menor grau, amb més o menys fortuna, amb un nivell de professionalitat més o menys elevat, realitza aquest procés, si està "viva". Al cementiri del Registre

d'Associacions, n'hi descansen moltíssimes. Aquestes, lògicament, no "programen".

Proïisme. *n. m.* Del llatí, *proximus*. Els nostres semblants. Amb respecte a una persona, altra qualsevol, considerada com a ésser amb qui s'està unit per llaços de solidaritat humana. S'usa freqüentment com a col·lectiu, com equivalent a "els altres". La seva consideració, treballar i oferir el mateix temps, l'experiència o el que hom sap fer representen un dels nuclis de les motivacions del voluntariat. Vegeu **Generositat. Motivació. Valor/s. Voluntariat.**

Projecte. *n. m.* Del llatí, *proiectus*, dirigir endavant. Allò que hom pensa portar a acompliment; pla proposat per a realitzar-ho. En el conjunt de les accions d'una associació, el projecte representa un nivell de concreció major que el pla o el programa. Normalment han de dibuixar amb força precisió i detall actuacions molt ben definides, dintre d'un calendari específic. Es pot considerar com la unitat bàsica d'actuació de qualsevol organització. Acostuma a ser el producte que les associacions presenten en el moment de demanar una subvenció a les administracions, o cercar finançament entre les empreses o la ciutadania. Vegeu **Pla. Programa.**

Promoció. *n. f.* Del llatí, *promovere*. Acció de promoure. Quan una empresa vol introduir un producte en el mercat, es diu que el *promociona*. Les associacions també tenen productes -propostes/respostes a necessitats ciutadanes, serveis, valors...- que han d'introduir en un mercat, més ampli, *a priori*, que el del sector privat: la ciutadania. Per tant, la importància de la promoció associativa és majúscula. I, realment, se la té molt poc en compte, tot i que en els darrers temps, la cosa està canviant. Vegeu **Activitats promocionals. Comunicació. Mercat. Públic objectiu. Públic potencial.**

PSS. Sigles que signifiquen **Prestació Social Substitutòria**. El reconeixement del dret a l'objecció de consciència al servei militar obligatori va portar aparellada la creació d'aquesta prestació, que consisteix, bàsicament en la realització d'un servei civil a una organització pública o privada, en un període de temps determinat. A la nostra realitat, i davant el procés de professionalització de les forces armades, té els dies comptats. El seu desenvolupament i la dinàmica que ha seguit a casa nostra ha estat d'allò més "esperpèntic".

Les administracions s'han vist completament desbordades davant la pressió social i política, en un fenomen que no ha tingut paral·lel a tot Europa. PSS i sector associatiu tenen força punts d'intersecció, i aquí també de pol·lèmica i controvèrsia. Afortunadament, això s'acaba! Vegeu **Ley del Voluntariado. Objector.**

Públic objectiu. *n. m.* Conjunt de ciutadans i ciutadanes que realment i efectiva participen de la nostra associació: li fan costat com a socis/òcies, com a donants, ofereixen el seu temps voluntàriament, usen els serveis que l'associació proposa, donen sentit a les activitats programades, omplen de contingut la missió, els objectius per a la millora de la qualitat de vida de la ciutadania que donen sentit a la nostra tasca, etc. Com a cor, capital humà que són de l'associació, cal mimar-los amb especial atenció: tradueixen idees, valors, civisme, en qualitat de vida a la ciutat.

Públic potencial. *n. m.* Conjunt de ciutadans i ciutadanes als qui, en principi, s'adreça la nostra associació amb les propostes/respostes a les necessitats que vol fer front. En aquest cas, és de vital importància conèixer qui són, on es troben, quines necessitats i expectatives tenen, en fi, definir i delimitar el seu perfil. Aquesta tasca permetrà ajustar i adaptar a una realitat no imaginada o suposada, la programació que es proposa, així com la comunicació més adient a aquest fi. Vegeu **Comunicació. Necessitat. Perfil. Públic objectiu.**

PYMAS. Sigles que tradueixen l'expressió *Petites i Mitjanes Associacions*. S'utilitza per mimetisme amb el sector empresarial. Designa la part del lleó del sector associatiu, en un país i una realitat molt dispersa, fragmentària, on el valor del petit, o del diferent és important. Segons la **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona**, aquest sector, dintre del sector, representa el 67% del total. I si els afegim les microassociacions en resulta ser el 95%! Sense comentaris. Vegeu **Radiografia.**

Qualitat. *n. f.* Del llatí, *qualitas, tis*. Allò que, posseït per alguna cosa, fa que aquesta sigui tal com és; cadascun dels atributs o propietats que distingeixen les coses. Superioritat en el seu gènere. És una de les línies de fons de tota associació: tot el que es fa, ha de ser fet amb qualitat, sense defectes, perquè es treballa per la qualitat de vida de la ciutadania. I qualitat demana qualitat. Si l'empresa ja fa anys que manega el concepte, i les administracions l'estan introduint en els seus processos de modernització, el sector associatiu no pot ser menys, ni pot quedar enrere en aquest aspecte. I bona voluntat no té perquè ser incompatible amb qualitat, o estar permanentment associada a nyap. El qualificatiu voluntariat no eximeix de fer las coses ben fetes, amb tant o més rigor que qualsevol. Vegeu **Excel·lència. Gestió. Qualitat de vida. Voluntariat**

Qualitat de vida. *n. f.* Concepte que fa referència a una millora substancial dels aspectes bàsics de la vida quotidiana, tant materials -habitatge, ocupació, serveis socials, sanitat, etc.-, com espirituals, socials i culturals. Terme que, avui, va associat a progrés de la societat, benestar, medi ambient... A les associacions i fundacions de la ciutat hauria d'esdevenir, en aquest final de segle, referència obligada i distintiu inequívoc en tot allò que fan i proposen. Vegeu **Qualitat.**

Quota. *n. f.* Del llatí, *quotus, a, um*, quant, en quin nombre. Part de pagament que toca a cadascú. Una de les paraules clau del sector associatiu: els/les socis/òcies de l'associació, per definició, contribueixen econòmicament al seu finançament i sosteniment. I la forma més comuna i utilitzada és la del pagament d'una quota, que molt sovint esdevé condició per tenir l'estatut de soci/òcia de l'associació. Vegeu **Finançament. Soci/òcia.**

Radiografia. *n. f.* Del llatí, *radius*, raig, i del grec, *graphos*, escriptura. Imatge produïda sobre una superfície sensible, com és ara una placa fotogràfica, pels raigs X. En el context que ens ocupa, i a la realitat de la ciutat de Barcelona, aquest terme correspon a un estudi impulsat pel Consell Municipal d'Associacions de Barcelona, que porta com a títol **Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona**. Aquest estudi es va realitzar entre 1996 i 1997, prenent com a univers les prop de 8.000 associacions radicades a la ciutat. El procés ha portat a una anàlisi a partir d'un qüestionari tipus enquesta per correu, que ha estat contestat completament i correcta per un total de 774 associacions: una mostra prou significativa. Amb la publicació de l'exploració i conclusions d'aquest estudi s'ha acabat l'època de l'opiable al sector. Ja es disposa d'una aproximació al sector, des del propi sector. Vegeu **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona**.

Reconversió. *n. f.* Del llatí, *re*, i *conversio*, *nis*. Tornar a convertir, transformar, modificar. El sector privat ho va fer als anys 60-70. Les administracions van iniciar el seu procés els anys 80. Els 90 són la dècada de la reconversió del sector associatiu a casa nostra. Per què aquest procés? Per múltiples raons: la creixent importància i influència del teixit associatiu, la seva necessària articulació i vertebració per poder avançar socialment, etc. El que s'ha mostrat com a evident és que una societat, una cultura, un país, una ciutat que no compta amb el seu sector associatiu està abocada al col·lapse, al permanent conflicte i a no desenvolupar-se com a tal. Vegeu **Reinvenió**.

Recursos humans. *n. m.* En el si de qualsevol organització aquesta expressió o concepte fa referència a les persones que en formen part, que treballen per ella o que hi aporten els seus coneixements, sabers, habilitats, experiència, etc. A les associacions de voluntariat, el gruix dels seus recursos humans el constitueixen els/les voluntaris/àries. També en formen part els assalariats, o fins i tot, alguns dirien que els socis col·laboradors i la ciutadania implicada en la missió associativa. La gestió dels recursos humans a les associacions és un dels temes centrals per tal de garantir-ne un bon funcionament. Vegeu **Equip. Gestió. Voluntari/ària**.

Registre d'associacions. *n. m.* La Generalitat de Catalunya disposa per la Llei 7/97, d'associacions, d'un Registre on totes les associacions han de constar per tal que els sigui reconeguda personalitat jurídica. Segons la nova legislació, una associació que en 10 anys, 10 !, no hagi donat senyals de vida, serà donada de baixa d'ofici. A la pràctica real, i per tal de conèixer el sector, no només a la ciutat, sinó a Catalunya, l'eina del Registre és de dubtosa utilitat: 28.000 hi consten inscrites. Quantes estan "vives"? Quines són veritablement associacions de voluntariat, o fins i tot associacions ciutadanes? En tot cas, un autèntic cementiri? Vegeu **Llei d'Associacions de Catalunya**.

Reinvenió. *n. f.* Del llatí, *re*, i *inventio*, *nis*. Literalment, tornar a inventar, és a dir, crear de nou o refundar. Un sector com l'associatiu, de llarga tradició entre les formes d'organització humanes, amb el pas del temps no pot seguir funcionant amb estructures pròpies del segle XIX: És per això que en el seu procés de reconversió, en aquest final de segle, i per tal d'adaptar-se a les necessitats i realitats presents, per evitar el perill de desconnexió amb la ciutadania i la realitat socials, necessita noves idees, nous valors, ser, en el seu conjunt, repensat, en fi, reinventat. Vegeu **Idea. Innovació. Reconversió. Valor/s**.

Reivindicació. *n. f.* Del llatí, *res*, *i*, cosa, interès, i *vindico*, reclamar. Acció i efecte de reivindicar. Una de les principals motivacions i motors del sector associatiu ha estat i és, tradicionalment, la reivindicació, la denúncia i la defensa de drets socials, polítics o d'altra mena, així com actuar com veu i consciència crítica de la societat. Aquest esperit, que en un moment històric va ser monopolitzat per les organitzacions polítiques, es manté i cal estendre'l i revifar-lo entre el sector associatiu, per tal

d'engrescar la ciutadania i actuar com a escola d'autèntica participació ciutadana. Vegeu **Grup de pressió**.
Lobby. Moviment social. Participació ciutadana.

Relació. *n. f.* Del llatí, *relatio, nis*. Acció i efecte de referir o referir-se. Connexió, correspondència, tracte, comunicació d'una persona amb una altra. Utilitzant un símil metafòric, el concepte de relació representa al sector associatiu quelcom semblant al plasma, a la sang, pel cos humà. És l'essència que inunda, omplena i dóna sentit al fet associatiu mateix. A l'extrem, no es pot concebre associació sense relació, principalment entre persones, però també entre organitzacions. Les "associacions-robinson" esdevenen autistes, per, finalment, deixar d'existir: no aporten a la ciutadania qualitat de vida. Vegeu **Xarxa**.

Relacional. Condiició d'allò que es relaciona. Expressió que com a qualificatiu està tenint força èxit en el camp de les ciències socials. Tant pot definir un estil, una manera de fer, una metodologia, com fer referència a una determinada visió o concepte, per exemple, estat relacional, administració relacional, etc. Generalment s'utilitza per indicar relacions horitzontals, de tu a tu, en peu d'igualtat, com a mínim en les formes, i respectant sempre les diferències i la idiosincràsia de cadascú.

Responsabilitat. *n. f.* Del llatí, *respondere*. Qualitat de responsable. Obligació de respondre d'una cosa. Capacitat de respondre de certs actes. El sector associatiu, com a tal, es caracteritza entre d'altres coses, per mantenir l'esperit de la reunió lliure i voluntària de persones amb una finalitat prou concreta. Ara bé, com a sector, i com a actor protagonista de les relacions socials que s'estableixen en una comunitat, el seu paper pren una relevància molt important. En aquest sentit cal parlar de responsabilitat del sector associatiu. Després es podran fer més o menys concrecions pràctiques. Però, d'entrada, les associacions tenen un compromís davant de la ciutadania, a partir de la missió que defensen, i per davant de tot, ha de prevaldre en tot allò que fan i proposen. Vegeu **Compromís. Deure. Transparència. Vinculació**.

Reunió. *n. f.* Acció i efecte de reunir o reunir-se. Conjunt de persones reunides per tractar d'un afer. Un altre dels conceptes més utilitzats i, sovint, problemàtics, a una associació. Parla de ple de la gestió associativa, del seu funcionament, del seu dia a dia. I d'algunes preocupacions: que siguin operatives, que ajudin al bon funcionament associatiu, que siguin participatives, etc. I no

solament amb cursets de tècniques específiques es solucionen les dificultats en aquest terreny. Cal, especialment, tenir molt clars i molt treballats els temes de la gestió associativa, però també la pròpia definició de l'associació: missió, objectius, etc. Vegeu **Gestió**.

Revista. *n. f.* Del llatí, *revistare*. Segona vista o examen fet amb cura i diligència. Publicació periòdica per quaderns, amb escrits sobre diverses matèries o sobre una especialment. Estem de nou, davant una realitat que emmiralla prou fidelment el sector. Hi ha molt, i de tota mena. Des de les revistes i publicacions de disseny, que res tenen a envejar a les professionals, o que àdhuc les milloren, fins als més grans "cutrerios"; El to general ha experimentat en els darrers anys un avenç espectacular, en part per la consciència de la importància de la comunicació externa que ha prés el sector, en part perquè els mitjans i costos s'han fet més accessibles. De fet, un dels temes més importants en una revista, la seva concepció i disseny, no costa diners: són idees. Vegeu **Butlletí. Comunicació**.

Risc. *n. m.* Del llatí, *resicare*, tallar. Contingència a la qual està exposat algú o alguna cosa, perill incert. Concepte propi del sector empresarial, però d'aplicació a d'altres realitats, l'associativa també. Una associació d'avui, connectada amb la ciutadania, que aporta qualitat de vida a la ciutat, implicada i integrada en les diferents xarxes socials, que ha apostat per reconvertir-se i reinventar-se, innovar, proposar i crear valors per una ciutat i un món millors, vol dir que ha arriscat. Una associació que no fa del risc una de les seves premisses d'actuació, està condemnada al tancament, a l'ostracisme, que la ciutadania no compti amb ella. Cal ser agosarat, arriscat, que no imprudent. Vegeu **Innovació. Reinvenció**.

Rotació. *n. f.* Del llatí, *rotatio, nis*. Acció i efecte de rodar. Successió periòdica segons un ordre determinat. O no determinat. Una de les preocupacions principals a les associacions de voluntariat és el poc que duren els/les voluntaris/àries. El fort moviment i canvi que en matèria de recursos humans pateixen les associacions és una de les lamentacions freqüents al sector. Tot i que el fenomen és, en part, inevitable, una correcta gestió de recursos humans, i treballar les tècniques de fidelització i motivació del voluntariat són algunes de les possibles solucions a un fet, que en la seva justa mesura, fins i tot pot resultar beneficiós per a les organitzacions. Vegeu **Fidelització. Motivació. Recursos humans. Voluntari/a**.

Salut. *n. f.* Del llatí, *salus, tis*. Estat de l'organisme lliure de malalties, que exerceix normalment totes les seves funcions. De bo, en termes generals, es pot considerar l'estat de salut del sector associatiu a casa nostra. Ara bé, per considerar-lo òptim, cal que, globalment, es faci una aposta decidida per la seva reconversió, per fer-lo més present entre la ciutadania i perquè treballi més decididament des de la coordinació, des de les xarxes interassociatives. El de salut, a més, és un dels onze subsectors en què es classifica el sector a la ciutat.

Secretari/a. *adj.* Del llatí, *secretarius*. Subjecte encarregat d'escriure la correspondència, estendre les actes, donar fe dels acords i custodiar els documents d'una oficina, assemblea o corporació. Juntament amb el/la president/a són els únics membres que obligatòriament, per llei, ha de tenir l'òrgan de govern d'una associació. Tot i representar una figura molt paral·lela a l'existent a les administracions, com a mínim en el terreny formal, presenta algunes peculiaritats pròpies. La seva figura és més formal quan més gran és l'associació, Vegeu **Consell associatiu. Junta Directiva. Òrgans de govern.**

Secta. *n. f.* Del llatí, *secta, ae*. Doctrina particular ensenyada per un mestre que la va trobar o explicar, i seguida i defensada per altres. Conjunt de creients en una doctrina particular o de fidels a una religió que el qui parla considera falsa. Davant el fenomen de les sectes ens trobem amb un doble perill: d'una banda, a les societats contemporànies, moltes sectes prenen la forma jurídica d'associacions i, més greu, actuen com a tals,

per aconseguir els seus fins, amb les conseqüències que se'n deriven. D'altra banda, algunes associacions, més preocupades a mirar-se el melic que a treballar per a la ciutadania, amb el temps acaben convertint-se en autèntiques sectes, desvinculant-se de la seva realitat i aconseguint que la ciutadania els doni l'esquena.

Sector privat. *n. m.* Quan es parla de sector privat es fa referència, bàsicament, al sector empresarial. No és exactament això el que el caracteritza, ja que es poden incloure altres organitzacions que no són empreses, però d'aquesta forma resulta més entenedor. En l'estructura econòmica de les societats representa l'anomenat segon sector. Les seves relacions amb el sector associatiu, històricament, han estat pràcticament inexistents. Fins i tot s'ha donat un desconeixement mutu. Però el cert és que els darrers anys estan suposant un canvi accelerat en la direcció d'un major diàleg, confluència d'interessos i treball conjunt. Encara queda molt camí per recórrer. Vegeu **Empresa. Finançament. Mecanatge. Partenariat. Patrocini.**

Sector públic. *n. m.* El primer sector de l'estructura econòmica. No exclusivament, però sí principalment constituït per les administracions en un sentit força flexible. En aquest cas, els seus vincles i relació amb el sector associatiu han estat històricament freqüents i molt propers. La dinàmica de relacions entre ambdós sectors, però, ha estat sovint força conflictiva i pol·lèmica. Encara avui, malgrat la major clarificació i definició de les respectives competències i dels àmbits d'actuació i intervenció, no es pot dir que estigui superat l'estadi de confrontació o de desacord i desavinença. Vegeu **Administració.**

Seguiment. *n. m.* Del llatí, *sequire*. Acció i efecte de seguir o seguir-se. El seguiment és una tècnica necessària en qualsevol organització que vulgui tenir un coneixement fidel de la seva activitat, i garantir que els objectius que s'havia proposat es portin a terme. De tècniques concretes de seguiment poden haver tantes com a metodologies emprades. El que cal que tota associació tingui present és que, per disposar d'elements suficients per avaluar el seu impacte, cal fer un acurat seguiment. Aquest, també, es pot sectorialitzar, en funció de l'àmbit al qual s'aplica. Així, és diferent fer el seguiment pressupostari, que el seguiment d'una enquesta o el del pagament de les quotes dels socis, o encara el d'una festa o campanya. Vegeu **Avaluació. Gestió. Planificació estratègica. Programació.**

Seminari. *n. m.* Del llatí, *seminarius*. Classe en què es reuneix el professor amb els deixebles per a realitzar treballs d'investigació. Una de les modalitats formatives més en voga dintre del sector. A diferència del curs o de la classe magistral, permet un treball d'ampliació de coneixements més de tu a tu, i sobretot, partint de la pròpia experiència i necessitats. Com a contrapartida, representa una tècnica que demana molt de temps per tal d'aprofundir i ampliar els coneixements, aspecte aquest que sovint entra en contradicció amb la realitat de les persones que habiten el sector. Vegeu **Formació**.

Sensibilització. *n. f.* Del llatí, *sensibilis*. Acció i efecte de sensibilitzar. Una de les tasques o funcions fonamentals del sector associatiu és el de donar a conèixer, denunciar o defensar determinades situacions o necessitats entre la ciutadania: sensibilitzar. En aquest sentit els aspectes de la comunicació esdevenen bàsics per tal d'arribar a un major nombre de persones i adherir-les a la causa per la qual es postula. Vegeu **Comunicació**.

Serveis associatius. *n. m.* Aquesta expressió indica la traducció pràctica i concreta -plàstica, dirien alguns-, del que sovint es coneix com activitats que ofereix una associació, i que no són més que les respostes/propostes que es posen en funcionament, davant de les necessitats i problemàtiques que emergeixen en una comunitat. Les paraules clau que hi van associades, i que, en certa mesura, els acaben de definir poden ser: satisfacció, qualitat, ciutadania, participació... Vegeu **Activitat. Programació**.

Soci/òcia. *n. m. i f.* Del llatí, *socius*, associat en comú. Persona associada amb altra o altres per a algun fi. Són l'ànima de l'associació i, sovint, què oblidats i de banda se'ls té! El/la soci/òcia no és aquell membre de l'associació que paga periòdicament una quota i que d'aquesta forma contribueix al sosteniment econòmic de l'associació, i a canvi té dret a participar a les assemblees. És i ha de ser quelcom més: protagonista i actor del que l'associació porta endavant. En aquest sentit, cal major implicació per la seva part i més motivació, incentivació, informació i transparència, de part de l'associació -dels seus òrgans de govern-. Una associació mai ho pot ser sense socis, de la mateixa manera que una empresa no pot ser sense empresari. Vegeu **Associació**.

Societat. *n. f.* Del llatí, *societas, tis*. Reunió permanent de persones que viuen sota lleis comunes. Reunió de persones aplegades per perseguir un fi comú segons certes condicions o regles. Societat té una accepció àmplia, concepte abastament treballat per les ciències socials, i referit a comunitats tan extenses com les que es poden considerar sota el rètol de cultura o civilització. I també presenta una accepció més restringida, quan es parla d'una institució, pública o privada, amb una missió i uns objectius específics, i que pot presentar un funcionament similar al d'una associació. En la primera accepció, apuntar que les associacions, en el seu conjunt hi juguen un paper protagonista, dinamitzadores com són de pràctiques socialment equilibradores i valors de profunda humanitat. Vegeu **Cultura. Institució**.

Societat civil. *n. f.* Esfera de diversos tipus de relacions socials que es teixeix entre els individus i els grups, independentment dels poders institucionals, en particular, l'Estat. Representen totes les relacions fundades en la reciprocitat i el voluntarisme, i no en el dret i la obligació jurídica. Les associacions en formen part, juntament amb d'altres agents socials, organitzacions, entitats, corporacions, etc. Vegeu **Teixit social**.

Solidaritat. *n. f.* Del llatí, *solidus*. Actitud d'una persona amb respecte a una altra o a altres quan posa interès i esforç en una empresa o afer d'elles. Un dels principals actius, valors, aportació que les associacions de voluntariat i, molt especialment les persones que en formen part, entreguen generosament a la ciutadania per a la millora de la seva qualitat de vida. Més enllà de l'eslògan "sigues solidari", o d'una moda passatgera a l'ús, el principi de solidaritat, com a vinculació i donació gratuïta i desinteressada, es troba en l'arrel del fenomen voluntari i associatiu. Vegeu **Cooperació. Generositat. Valor/s**.

Subvenció. *n. f.* Del llatí, *subventio, nis*, venir per dessota. Acció i efecte de subvenir. Prima pagada per les administracions per tal d'estimular alguna activitat considerada beneficiosa per al benestar col·lectiu. Ajut econòmic concedit per l'administració a les associacions, agrupacions, fundacions, etc. per als seus fins socials o econòmics. Sempre han estat i estaran sota sospita, especialment perquè molt sovint se'n fa un ús pervers, d'un bé, que en aquest cas, és públic. La transparència en els processos, la informació, la publi-

citat i la delimitació de criteris objectius i imparcials han de jugar obertament contra l'anterior prejudici.

Support social. *n. m.* Expressió que indica qual-sevol acció conduent a fer costat, pal·liar, tendir ponts, facilitar sortides a situacions socials d'exclusió, dificultat o marginació. Des de persones a títol individual, compromeses amb la seva comunitat, fins a organitzacions, passant, òbviament per les administracions, treballen en aquest sentit. És un dels onze subsectors en els quals es classifica el sector associatiu de Barcelona. I representa un dels més nombrosos i actius. Força relacionat, i a voltes vinculat a l'acció de les administracions, donada la mútua missió de propiciar el benestar i la cohesió socials. Vegeu **Benestar social. Cohesió social. Estat del benestar. Política social.**

Tasca. *n. f.* Treball que hom té l'obligació de fer, que li han assenyalat o s'ha assenyalat. Unitat concreta i específica d'un treball, una activitat, un projecte, etc, més amplis. Molt sovint s'utilitza com a sinònim de funció o de rol, quan en realitat representa un nivell molt més concret i operatiu que aquells. Tots i cadascun dels membres d'una associació, de cada equip que la conformen, han de tenir molt clara i definida la tasca que han d'acomplir i que desenvoluparan, en el marc general de l'actuació de l'associació. En la major o menor definició d'aquest aspecte es poden modular les associacions: des de les de model de gestió excel·lent, fins a "entre tots ho farem tot", o petits/grans desastres organitzatius. Vegeu **Gestió. Organització. Programació.**

Taula rodona. *n. f.* Acte públic, i pel general, obert, en el qual, a partir de la proposta d'un tema es convida a diferents persones que s'hi vinculen, perquè ofereixin i contrastin els seus punts de vista sobre això, davant d'un auditori, que per norma general pot intervenir. L'organització, en aquest cas associació, que la proposa en realitza sempre un acte de difusió i comunicació. Tècnica sovint utilitzada, i que a diferència del debat, se centra més en l'exposició de visions complementàries sobre un tema, que en la confrontació de punts de vista oposats o trobats. Vegeu **Debat.**

Teixit social. *n. m.* Terme completament afí al de societat civil. Fa referència a les organitzacions socials estructurades en un sistema de xarxes formals i informals, que aconsegueixen objectius associatius de diversa mena. La diferència amb el concepte de societat civil,

potser radica que aquest concepte s'acosta més a la consideració del sector associatiu com a part nuclear de la definició. Vegeu **Societat civil. Xarxa.**

Temps lliure. *n. m.* Concepte desenvolupat originàriament en oposició al temps que s'ha de dedicar al treball, entenent que el treball és la primera i principal ocupació del temps humà. El temps lliure és la part de temps disponible, descomptant al temps en què no es treballa la part ocupada per la resta d'obligacions socials. Això fa relativitzar el concepte real de temps lliure i a diferenciar-lo clarament del concepte de l'oci. Vegeu **Lleure. Oci.**

Tercer sector. *n. m.* Expressió amb la qual es coneix i denomina sovint el sector associatiu. De fet engloba a d'altres tipus d'organitzacions, no estrictament associatives. Representaria, en el quadre econòmic de les societats, tota aquella organització que no és administració -primer sector-, ni empresa o sector lucratiu -segon sector-. En aquest esquema explicatiu de les relacions econòmiques de producció en les societats, aquesta tercera "pota" no és només indispensable, sinó que dia a dia està guanyant protagonisme i pes específic. Per definir en el seu conjunt al sector associatiu, segueix sent un terme massa ambigu i poc precís. Vegeu **Associacionisme. ESAL. ONG. ONL.**

Territori. *n. m.* Del llatí, *territorium*. Porció de superfície terrestre pertanyent a una nació, regió, província, etc. Espai privilegiat en què es donen una sèrie de condicions socials, econòmiques, històriques, culturals, que permeten, d'una banda, determinar una certa identitat geogràfica acotada i, d'altra, servir com a estructura que afavoreix el seu desenvolupament integral i harmònic. En el camp de les ciències socials i de les disciplines afins a la geografia urbana i al planejament urbanístic és un concepte emergent els darrers anys, molt vinculat als elements de desenvolupament i democràcia local, així com als conceptes de sostenibilitat, ecologia humana i intervenció i dinamització comunitàries.

Tolerància. *n. f.* Del llatí, *tolerantia, ae*. Acció i efecte de tolerar. Respecte i consideració envers les opinions o pràctiques dels altres. Juntament amb d'altres ja apuntats, la tolerància emergeix com un dels valors-estrella que impulsen, difonen i promouen entre la ciutadania, les associacions de voluntariat. O així hauria de ser. Perquè no és només un valor que es prediqui en el

discurs. Significa un estil, una manera de fer, un tarannà en aquelles coses concretes i petites del dia a dia. I en aquest sentit, no tothom pot apuntar-se un excel·lent en tolerància i respecte al diferent. Si es pren el sector com a tal, en el seu conjunt, es pot mesurar el seu nivell de tolerància atenent a un simple indicador: el volum, contingut i pes específic del seu treball en xarxa interassociativa. Vegeu **Diàleg. Diversitat. Valor/s.**

Torre Jussana. La "Torre" de les associacions de Barcelona. Situada al districte d'Horta-Guinardó, al barri de La Clota, és la seu del **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona** i de l'**Agència Municipal de Serveis per a les Associacions**, a més de comptar amb quatre associacions com a hostes, que també hi tenen la seva seu. Lliurada simbòlicament al sector el maig de 1995, ha sofert un procés de rehabilitació que l'ha "posada guapa". Representa la cristal·litització de la voluntat de diàleg entre sector associatiu i administració municipal, i resta oberta pel seu ús i el dels serveis que ofereix, al plural sector associatiu de la ciutat i al seu voluntariat. Vegeu **Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona. Consell Municipal d'Associacions de Barcelona.**

Tradició. *n. f.* Del llatí, *traditio, nis*. Transmissió oral de pares a fills de fets històrics, creences, doctrines religioses, etc. Costums. Conjunt de valors, trets i caràcters de la vida quotidiana que són conservats i transmesos entre les generacions. S'aplica particularment a les societats anomenades tradicionals, que privilegien la continuïtat i el respecte dels costums i desvaloritzen el canvi i tot allò innovador. Vegeu **Valor/s.**

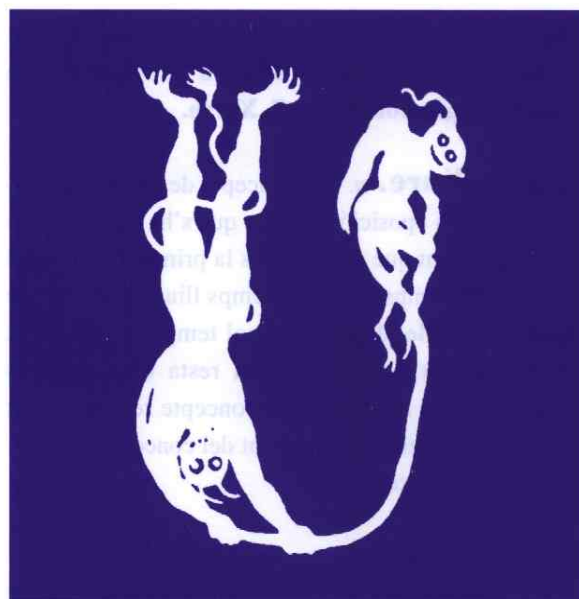
Transparència. *n. f.* Del llatí, *trans*, a través de, i *parens*, que apareix. Qualitat de transparent. Virtut, indicador i mesura d'una associació excel·lent. En clau reivindicativa s'exigeix sovint, a les administracions especialment, que siguin transparents: utilitzen diners públics, i estan força esquitxades de casos de corrupció. Al sector privat no se li demana amb el mateix vigor: es dóna per fet, tàcitament, que la llei del mercat és la llei de la selva -tot s'hi val-. El sector associatiu, molt sovint, a l'empara de la seva escassetesa de recursos econòmics, o amb d'altres arguments encara més peregrins, obstaculitza i posa trabes a donar llum als seus comptes, a ser transparents. I és un error, per dos motius: els diners que maneguen les associacions, en una gran proporció són públics i ben públics. I, a més,

un no té cap força moral ni credibilitat per demanar transparència als altres, si ell mateix no ho és. En fi, apliqueu-vos la recepta: una associació està més a prop de la ciutadania, i aquesta li fa més costat, quan més transparent és. Vegeu **Excel·lència. Finançament. Valor/s.**

Treball comunitari. *n. m.* Procés de participació i de descentralització en la pròpia comunitat, que consisteix en una actuació politicoadministrativa o associativa de treball en la mateixa comunitat. Terme d'ampli ús en el terreny del treball social. Vegeu **Acció comunitària. Comunitat.**

Tresorer/a. *adj.* Del llatí, *thesaurarius*. El qui guarda i administra els cabals d'una dependència pública, d'un banc, d'una associació, etc. Una de les figures entranyables del sector associatiu. De fet qualsevol associació per petita que sigui, tot i no ser d'obligat compliment segons legislació, compta amb un/a tresorer/a, aquella persona que porta els comptes d'una associació. I això, especialment en mitjanes, petites i micro-associacions, és a dir, el 90%, a Barcelona. La resta, cada cop més amb estructures similars a les de grans organitzacions i empreses, ja compten amb equips econòmics, generalment professionalitzats, i fins i tot parlen d'auditories, i d'altres termes de macroeconomia. Vegeu **Consell associatiu. Junta Directiva. Òrgans de govern.**

Tribu. *n. f.* Del llatí, *tribus*. Cadascuna de les agrupacions en què alguns pobles antics estaven dividits. Grup natural, especialment, el que, en una classificació, està comprès entre la família i el gènere. Aquest concepte traslladat a la realitat actual i adaptat al fenomen de les ciutats de final de segle, pren com a significat, principalment, el que s'ha vingut a denominar "*tribus urbanes*". Aquestes representen una de les facetes dels moviments juvenils, des del punt de vista de l'anàlisi sociològica. Una "tribu" així considerada pot tenir alguns dels atributs del fet associatiu, tot i que el terme s'utilitza no com autodenominació, sinó com a terminologia d'estudi extern. Vegeu **Clan. Grup.**

Urbà. *n. m.* Del llatí, *urbs, is*. Pertanyent a la ciutat. Pot ser un sinònim de ciutadà o de cívic, encara que el seu ús és principalment com a adjectiu qualificatiu. En aquest sentit, s'utilitza com a oposat a *rural*. Així les associacions, el sector -tot i haver-n'hi d'associacions en l'àmbit rural-, és un fenomen bàsicament urbà. I és en aquest context on cal entendre'l. L'associació seria la reunió lliure i voluntària de persones que viuen en una ciutat. En un percentatge molt elevat aquest seria el retrat del sector. Vegeu **Ciudadà/na. Cívic.**

Usuari/ària. *adj.* Del llatí, *usus, a, um*. S'aplica a les persones que usen cert servei. S'aplica al que frueix l'ús de certa cosa. Pot utilitzar-se com a sinònim de beneficiari. El matís, però, radica que mentre en aquest darrer cas, la persona rep un benefici per part de qui l'atorga, potser de forma passiva, en el cas dels usuaris, el nucli central de l'acció radica en el fet d'usar el servei que es facilita, de forma activa. Vegeu **Beneficiari/ària.**

Útils Pràctics. Publicació periòdica de materials, editats per l'Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona. Aquesta col·lecció va nèixer el 1996, per tal d'oferir uns materials molt més pràctics i instruments de gestió d'aplicació immediata a les associacions. Era una necessitat sentida pel sector i que la col·lecció originària -els *Dossiers*-, no cobria. Els *Útils*, escrits per experts i profunds coneixedors de la realitat associativa, presenten en forma de manual, que permet guixar-hi a sobre, els temes centrals de la gestió associativa i d'altres relacionats: producció de serveis, recursos humans, comunicació, finançament, legislació,

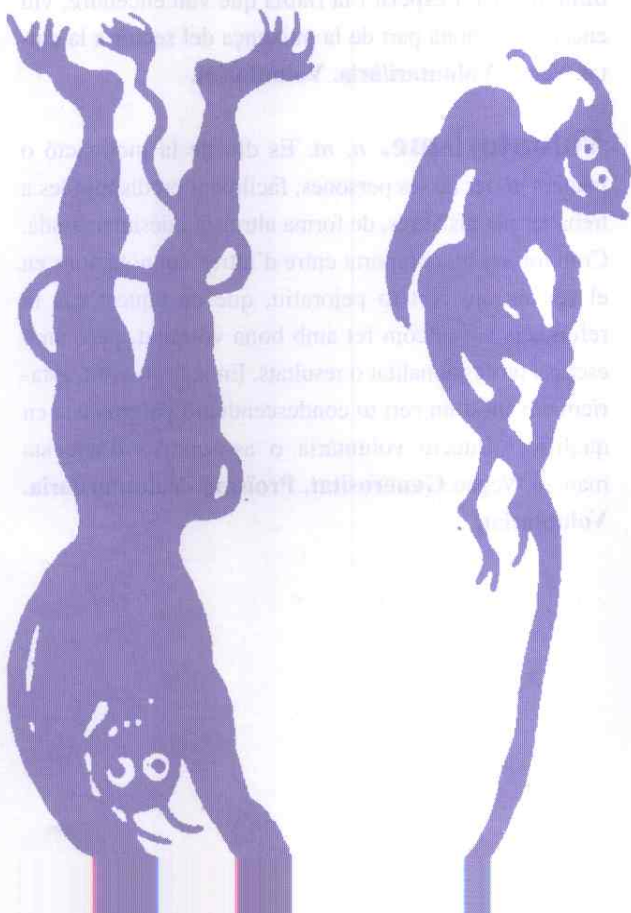
etc. Se'n publiquen tres números a l'any, i es poden aconseguir per subscripció, o bé per números solts. **Vegeu Dossiers : Barcelona Associacions.**

Valor/s. *n. m.* Del llatí, *valor, is*. Qualitat o conjunt de qualitats que fan que alguna cosa o persona sigui preuada, valgui. Força, activitat, eficàcia o virtut de les coses per produir els seus efectes. Conjunt de referències ideals, i al mateix temps, de símbols d'identificació que ajuden algú a situar-se en relació amb uns altres. Els valors estan en conflicte amb les normes, que constitueixen les maneres de conduir-se, de pensar, definides i sancionades per la societat. Les associacions, per definició, gènesi i trajectòria, són, avui dia, no només creadores, portadores i difusores de valors a les nostres ciutats i societats, sinó que, potser esdevinguin un dels últims reductes on poder trobar-los. Representen la riquesa, els béns del sector, el seu "valor", el plus que afageixen a la vida ciutadana. **Vegeu Idea. Missió. Norma. Qualitat.**

Vinculació. *n. f.* Del llatí, *vinculum*, lligar. Acció i efecte de vincular o vincular-se. Del voluntariat es pot dir que amb el seu compromís es dona una vinculació, més o menys concreta o profunda, però vinculació. De les associacions i del sector en general, al seu torn, s'ha d'afirmar -o qüestionar-, si està vinculat a la ciutadania, en tot allò que fa i proposa per tal de millorar la qualitat de vida. De fet constitueix un dels valors intrínsecs al fet associatiu. Vinculació té la reminiscència d'unió, de connexió. I això, pura i simplement és el que les associacions, per definició, han de garantir. **Vegeu Adhesió. Compromís. Participació. Relació. Xarxa.**

Visibilitat del sector. *n. f.* Un dels problemes amb què ha topat, i topa encara, el sector associatiu és el

de la seva visibilitat. És a dir, s'han donat unes condicions en les nostres societats, en què donar a conèixer a grans grups de població, -la famosa *opinió pública*-, el que les associacions fan i proposen a la ciutadania, es converteix en tasca pròpia dels antics herois grecs. A més de la cojuntura, s'han produït, al si del mateix sector, postures tan poc innovadores, arriscades i agosarades, que no han ajudat precisament a la tasca. Poc a poc, aquesta realitat va canviant, i avui són moltes les associacions amb una presència ciutadana ben visible: estan al cor de la ciutat, i la ciutadania sap el que fan/proposen, i els donen suport, així com d'altres organitzacions. El sector guanya progressivament protagonisme a les ciutats. Vegeu **Comunicació**.

Vocal. *adj.* Del llatí, *vocalis*. Relatiu o pertanyent a la veu. El qui té veu en una congregació, junta, etc. Especialment, l'individu d'una junta que no té un càrrec especial. No són una figura jurídicament obligatòria a les associacions, tot i que la major part d'elles compten amb vocals. Per norma general, porten els afers o són els darrers responsables, d'alguna àrea d'actuació de l'associació. Han/haurien de treballar estretament vinculats, al si de l'associació, amb els equips directius corresponents, i amb els equipets de voluntariat, en el cas que n'hi hagi. Vegeu **Consell associatiu**. **Junta directiva**. **Òrgans de govern**.

Vocalia. *n. f.* Reben aquest nom, especialment a les associacions de veïns, aquells grups o equips associatius encarregats d'una tasca específica o que desenvolupen l'activitat en un àmbit determinat, més delimitat i parcial que el del conjunt de l'associació. Tenen a veure amb temes sectorials, desenvolupant una tasca a cavall entre la gestió i la promoció i captació tant de recursos humans com d'altra mena. Vegeu **Equip**.

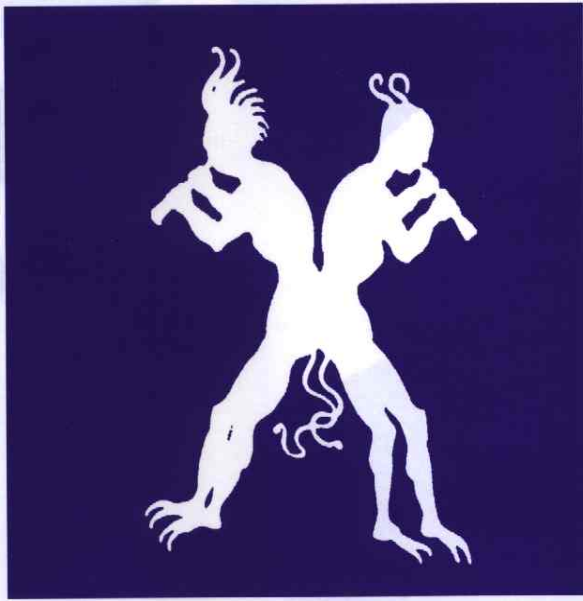
Voluntari/ària. *adj.* Del llatí, *voluntarius*. Que neix de la voluntat, que obra per la seva voluntat, que empra el seu temps a fer una cosa sense ésser-hi obligat. A les associacions de voluntariat d'aquí mateix, d'avui, en representen el cor viu i latent. Són ciutadans i ciutadanes entusiastes, amb esperit cívic, que volen contribuir decididament a l'augment de la qualitat de vida de la ciutadania, que s'impliquen en els equips associatius, i que no esperen res a canvi, que no sigui el reconeixement a la seva tasca, molt sovint callada i anònima. A una associació de voluntariat la seva medula central està constituïda pel conjunt d'equips de voluntariat, des de la figura

del president/a, fins al darrer voluntari d'una acció puntual, que ofereix un servei en el punt de prestació. I tots ells, amb generositat i compromís obert, flexible, però real. Vegeu **Equip**. **Voluntariat**. **Voluntarisme**.

Voluntariat. *n. m.* Conjunt de persones que duen a terme una acció en una associació o amb organitzacions d'aquesta mena, sense cap tipus de remuneració. De voluntariat, sempre n'hi ha hagut a les associacions i a la societat. No és una moda, és una qüestió de terminologies. Últimament se'n diu voluntariat, i es vol dir tota aquella aportació d'idees, temps, treball desinteressat que la ciutadania, voluntàriament, dóna a una associació, a la seva ciutat, perquè el que proposa es transformi en vida de ciutat, en qualitat de vida. Els voluntaris i les voluntàries treballen per als altres. I són, a sobre, més feliços ells, personalment.

Voluntaris olímpics. Aquell estiu del 92 va suposar a Barcelona, i de retruc a la resta de l'Estat, el gran *boom*, l'esclat del fenomen del voluntariat. De voluntariat, sempre n'hi ha hagut, i de treball voluntari a les associacions. Però l'esdeveniment per excel·lència de final de segle a la ciutat ha marcat un abans i un després en el fenomen del voluntariat. I bona culpa de tot això la tenen el centenar de milers de persones, ciutadans i ciutadanes de Barcelona, que, literalment, es van bolcar, amb il·lusió, per la seva ciutat: els voluntaris olímpics. De l'esperit i la flama que van encendre, viu encara avui bona part de la puixança del sector a la ciutat. Vegeu **Voluntari/ària**. **Voluntariat**.

Voluntarisme. *n. m.* Es diu de la inclinació o manera de fer de les persones, fàcilment predisposades a treballar per als altres, de forma altruista i desinteressada. Com tot *-isme*, comporta entre d'altres connotacions en el seu ús, un cert to pejoratiu, que en aquest cas fa referència a quelcom fet amb bona voluntat, però amb escassa professionalitat o resultats. En aquest sentit, estaríem davant d'un cert to condescendent i paternalista en qualificar l'acció voluntària o associativa d'aquesta manera. Vegeu **Generositat**. **Proïsme**. **Voluntari/ària**. **Voluntariat**.

Xarxa. *n. f.* Conjunt i entramat de coses que actuen en favor o en contra d'un fi o d'un intent. Una associació de voluntariat sola és una illa: no és una associació perquè no està associada. La xarxa és la manera com s'interrelacionen les associacions plurals de la ciutat per tal de tramar la cohesió de la ciutadania des dels seus neguits, esperances, propostes. Cada associació de voluntariat representa un nus actiu d'aquesta gran xarxa. Cal reforçar-les allí on es trobin, i impulsar-les on no existeixin. L'única manera de mantenir viu i despertar el sector passa ineludiblement pel treball interassociatiu: la xarxa. No és una tasca senzilla, però al sector li va el seu futur en l'aposta. Vegeu **Associació de 2n nivell. Coordinació. Lobby. Relació. Societat civil. Teixit social.**

3. Bibliografia.

Lèxics, diccionaris, obres de referència i consulta.

- ALBERTÍ, S. : *Diccionari castellà-català i català-castellà*. Albertí editor. Barcelona. 15a ed. 1986.
- FABRA, P. : *Diccionari general de la llengua catalana*. Edhasa. Barcelona. 20a ed. 1985.
- LONDERO, E. : *Diccionario español-italiano/italiano-español*. Collins-Grijalbo. Barcelona. 1989.
- MOLINER, M. : *Diccionario de uso del español*. Gredos. Madrid. 1990.
- PABÓN, J.M. : *Diccionario manual griego-español*. Biblograf. Barcelona. 13a ed. 1979.
- *Diccionario español-inglés/english-spanish*. Collins-Grijalbo. Barcelona. 11a ed. 1982.
- *Diccionario ilustrado latino-español/español-latino*. Biblograf. Barcelona. 10a ed. 1973.
- *Diccionario moderno Langenscheidt de los idiomas alemán y español*. Langenscheidt-Mangold. Madrid. 9a ed. 1981.
- *Nueva enciclopedia Larousse*. Planeta. Barcelona. 2a ed. 1982.
- *Nuevo diccionario enciclopédico universal*. Club Internacional del Libro. Madrid. 1992.
- *Petit dictionnaire français*. Larousse. Paris. 1956.

Bibliografia associativa.

- ARMANGUÉ, X. i VILÀ, T. : *Manual legislatiu associatiu*. Útils Pràctics : Barcelona Associacions núm. 5. Torre Jussana. 1997.
- BELIL, M. y VERNIS, A. : *La excelencia en el sector asociativo. Una comparación regional*. Dossiers Barcelona Associacions núm. 24. Torre Jussana. Barcelona. 1996.
- CONSELL MUNICIPAL D'ASSOCIACIONS DE VOLUNTARIAT : *Radiografia de les Associacions de Voluntariat de Barcelona*. Dossiers Barcelona Associacions núm. 29. Torre Jussana. 1997.
- EQUIPO DE LA AGENCIA, ED. : *Vamos a plantearnos la financiación de nuestras asociaciones. Ideas clave y propuestas estratégicas*. Dossiers Barcelona Associacions núm. 26. Torre Jussana. 1997.
- EQUIPO DE LA AGENCIA, ED. : *Vamos a trazar un plan para la financiación de nuestra asociación*. Útils Pràctics : Barcelona Associacions núm. 4. Torre Jussana. 1997.
- FIGUERAS, E. : *Comunicar per a existir. Manual sobre la comunicació global de les associacions*. Útils Pràctics : Barcelona Associacions núm. 3. Torre Jussana. 1996.
- PUIG, T. : *Porque quiero mi asociación, la reinvento*. Dossiers Barcelona Associacions núm. 30. Torre Jussana. 1997.
- PUIG, T. : *Per fer de voluntari/a !* Torre Jussana. 1997.
- SANTCOVSKY, H. : *Lèxic sobre l'acció socio-cultural. 110 conceptes clau*. Dossiers socioculturals núm. 3. IMAE. Barcelona. 1990.
- URGELL, J. : *L'organització i la direcció del voluntariat a les associacions*. Útils Pràctics : Barcelona Associacions núm. 2. Torre Jussana. 1996.
- *Democràcia, participació i serveis personals*. Revista de serveis personals locals núm. 6, setembre 1997. CIFA. Cerdanyola del Vallès.

Torre Jussana

Agència Municipal
de Serveis per a les Associacions
Avda. Cardenal Vidal i Barraquer, 30
Tel. 93 407 10 22 - Fax 93 407 11 97
tjussana@lix.intercom.es
<http://www.bcn.es/tjussana>

Com el seu títol indica, el següent dossier és un *petit diccionari*, perquè ha cercat la concreció dels termes clau, sense pretendre ni exhaustivitat ni omnicomprensió. D'aquesta forma, 300 entrades són suficients per donar una visió prou àmplia i global del sector associatiu a aquells que s'hi vulguin acostar. És, a més, *crític*, en el sentit que defuig qualsevol definició amb pretensió de sentar càtedra. Molts podeu no estar d'acord amb definicions o opinions que es donen. Tampoc s'ha volgut pintar un quadre fictici del sector, sinó presentar-lo amb les seves pol·lèmiques i contradiccions. Els lectors diran fins a quin punt s'ha reeixit. També és *etimològic*, perquè presenta, allà on ha estat possible i sigui il·lustratiu, l'origen i procedència de les paraules. Finalment, és del *sector associatiu del voluntariat de Barcelona*, tot i que sigui usable en d'altres contextos: se centra especialment en la realitat de la nostra ciutat.

El lèxic, que a continuació llegireu, presenta l'estructura pròpia d'un diccionari a l'ús, amb les entrades ordenades alfabèticament. Cada entrada, si així s'escau, inclou el seu origen etimològic, una definició estàndar segons els diccionaris i enciclopèdies d'ús corrent, una descripció-reflexió crítica sobre el terme, i, finalment, la vinculació interna amb d'altres entrades del lèxic.

A més presenta diverses possibilitats de lectura, a la manera *Rayuela*, com són la seva lectura continuada de l'A a la Z, o entrant per la lletra que es vulgui, o reseguint les vinculacions internes, com *filis d'Ariadna*. A gust del consumidor/a!